

BÜLCSÉSZDOKTORI DISSZERTÁCIÓ

AZ OROSZ NYELVŰ PEDAGÓGIAI SZAKSZÜVEGEK
LEXIKAI ÉS DIDAKTIKAI SAJÁTOSSSÁGAINAK ELEMZÉSE

SZALÓKY TERÉZIA

1985

TARTALOM

I. BEVEZETÉS	1
1. A témaválasztás indoklása, célkitűzések	2
2. A nyelv, a nyelvhasználat és a nyelvi stílusok ..	7
3. A tudományos nyelvi stílus főbb sajátosságai	18
II. A SZAKNYELVOKTATÁS NÉHÁNY ELMÉLETI KÉRDÉSE	32
1. Az idegennyelvi általános nyelvoktatás és a szaknyelvoktatás viszonya	32
2. A szaknyelvoktatás és a szótárok	34
3. A szaknyelv, a szakszöveg, a pedagógiai szak- szöveg értelmezése	50
III. AZ OROSZ NYELVŰ PEDAGÓGIAI SZAKSZÖVEGEK LEXIKAI ÁLLOMÁNYÁNAK VIZSGÁLATA	56
1. A vizsgálat célja, problémák	56
2. A vizsgálat módszere	57
3. A vizsgálati anyag kiválasztásának módja	58
4. A bázikincsvizsgálat szempontjai	62
5. A vizsgálat eredményének értékelése: a. Az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegek lexikai állományának mennyiségi jellemzői	64
b. Az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegek lexikai állományának minőségi mutatói	68

IV. AZ OROSZ NYELVŰ PEDAGÓGIAI SZAKSZÖVEGEK LEXIKÁJÁNAK DIDAKTIKAI SZEMPONTU ELEMZÉSE	75
1. A pedagógiai szakszövegek lexikai állományának rétegződése	75
2. Az orosz nyelv pedagógiai szakszókincs-minimuma ..	82
a. A szótár jellemzői	83
b. A minimumszótár szövegfedése	87
V. A PEDAGÓGIAI SZAKMAI SZÓKINCS TANITÁSA	91
1. A lexikatanítás fontossága és a tanítás tervezése	91
2. A szakszókincs elszajátításának körülményei	93
3. A potenciális szókincs kialakítása és bővítése....	97
a. képzett szók	98
b. összetett szók	104
c. internacionalizmusok	106
4. Egyéb lehetőségek az orosz szakmai szókincs kia- litásában:	109
a. a tárgyi feltételek szakosítása	109
b. az orosz nyelvű óravezetés	111
c. szakmai társalgás	112
VI. ÜSSZEGZÉS, KÜVETKEZTETÉSEK	114
VII. IRODALOM .	
1. a. Latinbetűs irodalomjegyzék	1-
b. Círillbetűs irodalomjegyzék	12-

2. A vizsgálathoz felhasznált szövegek jegyzéke mintánként	17-
3. A szakszókincs-minimum szövegfedésének vize- gáletéhoz átnézett szövegek jegyzéke	23

VIII. MELLÉKLETEK

1. Betűrendes gyakorisági szótár /a vizsgálat teljes anyagával/	1-66
2. Frekvencia-szótár /10-es gyakorisággal bezé- rélag/.....	1-8
3. Orosz-magyar pedagógiai szakszókincs-minimum	1-19

I. BEVEZETÉS

Korunkban egyre inkább ismertté vált az a tény, hogy a tudomány nemcsak a világ megismerésének eszköze, hanem minden mélyebben behatol a termelésbe, termelő erővé válik. Ez a felismerés arra ösztönzi a különböző tudományterületeken működő tudósokat -köztük a nyelvészket is-, hogy sokoldalúan vizsgálják a tudományok és a termelés nyelvezetét. A termelés különböző szféráiba más-más mértékben hatol be a tudomány, különböző szinteken valósul meg a tudományos-technikai forradalom. Bármely termelési szférában sokkal előnyösebb helyzetben van az a szakember, aki nemcsak a hazai hanem más országok termelési, illetve tudományos eredményeit is ismeri, és azokat képes felhasználni munkája során.

Mind a gazdasági élet, mind a tudományok területén az időtényező jelentős szerepet játszik, hiszen ha a felfedezéstől hosszú idő telik el addig, amíg a tudományos információ eljut a felhasználéig, már veszíthet értékétől, esetleg el is csökkenhet. Ezt az időt le lehet rövidíteni oly módon, ha mellőzhetjük a hivatalos fordítást, ezaz a felhasználó olyan fokú idegennyelvtudással rendelkezik, ami segítségével képes idegennyelvű szakirodalom olvasására.

Napjainkban az egyes országok között létesült kulturális-oktatási egyezmények, megállapodások keretein belül egyre több fiatal számára nyílik lehetőség külföldi felsőoktatási intézményben történő diplomászerzésre, aminek alapja az adott ország nyelvénnek ismeretén kívül a szakma nyelvénnek az elszájítása is.

A tudományos ismeretek közvetítésében korunk egyik világnyelvneként jelentős részt vállal az orosz nyelv. Igen sok területen oroszul -az angol nyelvhez hasonlóan- hozzáférhető a világban megtermelt információ 70-75 %-a. Ez az adat rávilágít az orosznyelv-tanulás fontosságára, motiváló tényezőként hat oktatási intézményeinkben.

1. A témaelvezetés indoklása; célkitűzések

Magyarországon a felsőfokú oktatási intézményekben, illetve azokon a karokon, ahol nem filológus-képzés folyik, az idegennyelvoktatást három miniszteri utasítás szabályozta az előző közel harminc év során. Ezek a következők: 70/1957./MK-13./ MM számú utasítás, az oktatási miniszter 121/1974./MK.24./OM számú utasítása, és a jelenleg is érvényben lévő 104/1981.MK.4./ MM számú utasítás a felsőfokú intézményekben az idegen nyelvek oktatásáról.

A fenti utasítás 1. pontja szerint: "Az egyetemek, az egyetemi jellegű főiskolák, valamint az egyetemeken működő főiskolai karok nappali tagozatán az idegen nyelv /nyelvek/ oktatásának feladata, hogy a hallgatót főiskolán legalább egy, egyetemen pedig két idegen nyelvnek olyan fokú ismeretéhez juttassa, amely őt ezon a nyelven az intézményben folyó képzések megfelelő szakirodalom önálló tanulmányozására képesítse teszi." /Művelődési Közlöny: 1981; 205/

Az utóbbi két utasítás a fő hangsúlyt a szaknyelvoktatásra helyezi. Az idegennyelv-oktatásban a profil-változás a nyelvtanárok, szakmetodikusok és nyelvészek figyelmét a szaknyelv-oktatás kérdéseire irányította.

Felvetődött a "Mit?" és a "Hogyan?" kérdése mégpedig úgy, hogy minden kérdés megválaszolásában jelentős szerep jutott az idő-tényezőnek. Ahhoz, hogy a "mit?" kérdésre válaszolni lehessen - lényegében ez jelenti a tartalmi oldalt-, fel kellett tárni a tudományos információkat közvetítő nyelvi anyag specifikumait. Mind a szöveget, mind a magyar szakirodonban a kutatások középpontjába elsősorban a műszaki információkat hordozó szövegek, a fizika, a matematika nyelve került. Először mennyiségi oldalról történtek vizsgálatok, amiknek eredményeként születtek az egyes tudományterületeken a gyakorisági szétárazások, majd ezek alapján a szakaszítások. Később a nyelvi építkezés lexikán kívül eső elemeit vették nagyító alá.

A természettudományok és a műszaki tudományok területén a kutatók lendületesen haladtak, szonban a társadalomtudományok /és ezen belül a pedagógia/ nyelvi sajátosságainak feltérésre bizonyos lemaradást mutat. Ennek okát abban látjuk, hogy a pedagógia mint tudomány nagyon szorosan és sok szállal kapcsolódik minden napjai életünkhez: valamelyen formában mindenki nevel vagy nevelődik, illetve a két pólus a valóságban egyszerre van jelen. Mivel a nevelés tömegeket érint és különböző szinteken zajlik, következésképpen a neveléssel foglalkozó "szakemberek" száma viszonylag nagy és heterogén összetetű. A közös cél -az adott társadalom emberesszámának megvalósítása- elérése érdekében rendelkeznek egy olyan sajatos nyelvvel, nyelvhasználati formával, ami képes közvetíteni közöttük.

Mivel e nyelvnek igen széleskörű a felhasználási területe más tudományok nyelve használati köréhez viszonyítva, így megezakottabbá vált mindenki számára, kevésbé tünnék fel specifikumai.

Témaválasztásunkban a lexika területén e kevésbő szembetűnő sajátosságok megkeresése motivált bennünket; azaz ennek kimutatása, hogy a pedagógiai szaknyelvi lexika mennyiben része az általános tudományos nyelvi lexikának az orosz nyelv vonatkozásában. Az a kérdés foglalkoztatott bennünket, hogy mennyiben szükséges ez a lexika didaktikai /oktatási/ célokra történő alkalmazás szempontjából, azaz meghatározható-e a mi viszonyaink között az orosz pedagógiai szakszókincs és az hogyan rétegződik.

Témaválasztásunk hátterében az a gyakorlati célkitűzés állt, hogy didaktikai /oktatási/ segédletet készítünk a tanítóképző főiskolák hallgatói számára az orosz nyelvű pedagógiai szakirodalom tanulmányozásához pedagógiai szakszókincs-minimum formájában, mivel eddig könyvállakban ilyen jellegű szótár nem jelent meg. Az előzőekben kivül feladatunknak tartuk, hogy kitérjünk -oktatási tapasztalataink alapján- a szakszókincstanítás módjaira.

Dolgozatunkban tehát a következő kérdésekre kívánunk választ adni:

1. Mi jellemzi az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegeket?
2. Hogyan szükséges a pedagógiai szakszókincs, és milyen lehetőség van pedagógiai szakszókincs-minimum készítésére?

3. Milyen módszereket alkalmazhatunk a szakszókincs-
tanítás eredményesebbé tétele érdekében?

A fenti kérdések megválaszolásához 30 000 szónyi orosz
pedagógiai szakszöveget dolgoztunk fel.

Dolgozatunkat hat fő fejezetből építettük fel, melyek-
nek rövid tartalmi ismertetése a következő.

Az I. fejezetben a pedagógiai szaknyelv nyelvi rendsze-
ron belüli helyének meghatározásához kitártunk a nyelv, a
nyelvhasználat és a nyelvi stílusok összefüggéseire, a tude-
mányos nyelvi stílus főbb sajátosságaira, a tudományos nyelvi
stílus különböző szempontok szerinti tagolására.

A II. fejezetben a szaknyelvoktatás néhány elméleti kér-
désével foglalkozva bemutattuk az un. általános nyelvoktatás
és a szaknyelvoktatás viszonyát, valamint a szaknyelvoktatás-
ban legfontosabb szótáreket, majd eljutottunk a pedagógiai
szakszöveg értelmezéséhez.

A III. fejezetben ismertettük az orosz nyelvű pedagógiai
szakszövegek lexikai állományának vizsgálatával kapcsolatban
a vizsgálat célját, módszereit, a vizsgálati anyag kiválasz-
tásának módját, a szókincsvizsgálat szempontjeit, értékelük
a kapott eredményeket lehetőség szerint összehasonlitva né-
cök kutatásainak adataival. Az értékelés mennyiségi és minő-
ségi szempontok szerint történt. A mennyiségi értékelésben ki-
mutattuk a szavak átlagos gyakoriságát, a gyakorisági koeffi-
cienetet és a szövegfedést.

A minőségi szempontú értékelésben egyrészt a szavak stilisztikai hovatartozását határoztuk meg /köznyelvi, általános tudományos nyelvi, illetve szűk szakmai/, másrészt az alapvető szófajok /főnév, melléknév, ige/ szerinti megoszlást néztük meg.

A IV. fejezetben a didaktikai szempontú vizsgálat keretében más pedagógiai szótárok adataival vetettük össze kapott eredményeinket abból a célból, hogy - figyelembe véve a szókincsminimumk összeállításának főbb elveit- elkészítésük előz-megyei pedagógiai szakszókincs-minimumunkat. A szakszókincsminimum szövegfedésének ellenőrzése során kitértünk a potenciális vagy inventív szókincs tanításának fontosságára, főbb összetevői bemutatására.

Az V. fejezetben a pedagógiai szakmai szókincs tanításának kapcsán bemutattuk a lexikatanítás fontosságát, az ismétlés időbeli helyes elosztásának szükségességét. Rézleteztük a potenciális szókincs kialakításának és bővítésének módjait, valamint a pedagógiai szakszókincs bővítésének egyéb lehetőségeit.

A VI. fejezetben összegeztük a dolgozat főbb megállapításait, levontuk következtetéseinket.

A VII. fejezetben a tanulmányozott és felhasznált irodalmat a következő rendben közöltük:

1. Latinbetűs /a hivatkozásban latin betűs/, cirillbetűs /a hivatkozásban cirillbetűs/;
2. A vizsgálathoz felhasznált szövegek jegyzéke mintánként /I-II-III. sz. minta/

3. A szakészókincs-minimum szövegfedésének vizsgálatához átnézett szövegek jegyzéke.

A VIII. fejezet a mellékleteket tartalmazza, melyek a következők:

1. Betűrendes gyakorisági szótár /A felhasznált irodalom a VII. fejezet 2. pontjában/.
2. Frekvencia-szótár /10-es gyakorisággal bezárólag/
3. Orosz-magyar pedagógiai szakészókincs-minimum.

2. A nyelv, a nyelvhasználat és a nyelvi stílusok

A nyelv az emberi társadalom terméke, a kölcsönös megértés az emberi társadalom léthalapja. "A nyelv a beszédben keletkezik, él, működik, fejlődik; a beszéd -a tagolt emberi beszéd- a nyelvre támaszkodik, ezt jelenti meg, ezt használja fel mint maga teremtette célezerű eszközét. Ezért a beszéd a mai nyelvközösségekben tulajdonképpen nyelvhasználat, e smit közönségesen egy-egy nyelvként tartunk számon /magyar nyelv, orosz nyelv stb./, az -anyagával és felhasználási szabályáival együtt- tulajdonképpen egy-egy nyelvhasználati forma." /DEME ; 1976:151/ A Magyarországon élő magyar ember a magyar nyelvet használja anyagul, mégpedig a magyar beszéd szabályainak megfelelően. Lényeges annak a hangsúlyozása, hogy hol él a nyelvhasználó, mert pl. az Amerikában élő magyarok magyar nyelvhasználatában az ott beszélt nyelv /rendszerint angol/ hatással minden lexikai, mint morfológiai, ill.

szintaktikai vonatkozásban is kimutatható. /KONTRA M.: 1982:76-93/.

PAPP Ferenc is felteeezi a kérdést könyvében erre vonatkozóan, hogy hány orosz nyelv van. Ugyanis -szérinte- a területi megoszlás, a lakosság társadalmi rétegezettsége, az irott vagy szóbeli közlés szempontjából nézve nem csupán egy orosz nyelvről beszélhetünk. /PAPP F.: 1979:23/ BÁRCZI Géza is lényegben ezen a véleményen van, amikor megállapítja: "Egy-egy nyelv különféle változatakre tagolódik. E tagolódás egyszerűt területhez kötött: ennek eredménye a nyelvjárások, másrészről a földrajzi tagoltságtól változó fokig függetlenül, számos egymásba fonódó, egymástól szívesen el nem rekeszthető, a társadalmi környezettől és a beszélő nyelvi műveltségének fokától meghatározott nyelvváltozat is megfigyelhető a nyelvben: ez az ugynevezett függőleges tagozódás. E függőleges változatok sűrűn egymásba fonódva két széleső székpont között helyezkednek el."/ BÁRCZI G.:1981:63/

A két székpont egyike az irodalmi nyelv, másik a népnyelv. "A két széleső székpont - az irodalmi és a népnyelv - között állandó és ellentétes irányú áramlás van" /U.o. 65.1./

Mások a nyelvi tagolódást tipusnak fogják fel: "Nyelvünknek - mai állapotában - két fő típusa van: a nemzeti nyelv és a népnyelv. Az előbbinek irott változatát irodalmi nyelvnek, beszélt változatát pedig köznyelvnek szokták nevezni." /MMNY 1976:464/

DEME László a nyelvhasználati formák megoszlásának kérdéseit vizsgálva ebből indul ki, hogy egyetlen társadalom sem homogén, mindenekben találunk megoszlásokat a különböző tényezők működésének eredményeképp. Ez megoszlások tükröződnek a társadalom által kitermelt nyelvhasználati formákban is. /DEME L.: 1976:152/

Földrajzi, szakmák szerinti, társadalmi csoportok szerinti megoszlásról, illetve műveltségi fok és műfaj szerinti rétegződésről beszél. Az előző szempontok szerinti tagolódás hozzá létre a nyelvhasználati részlegtípusokat. Ezeket a részlegtípusokat átfogja, ezek felett áll mint a nyelvhasználat központi rétege, ideális formája a nemzeti irodalmi nyelv és bevezélt változata az igényes köznyelv. Ezt a téjak, szakmák, rétegek felett álló nemzeti irodalmi nyelvet nevezi fő típusnak.

A nyelvben a társadalmi rétegződés szerinti nyelvhasználat és a földrajzi tagolódás szerinti nyelvhasználat együtt és egyszerre van jelen átszöve, átszínezve egymást. A szemléltetésre képzeljünk el egy hatalmas könyvet, melynek fedele és lapjai is nedvezivó anyagból készült. Tegyük ezt a könyvet egy olyan nyelvjárási térképre, amelyiknek festékanýaga felcsivíthat a könyv borítóján át a lapokba is, és azokat is megcsinezi felfelé haladva csökkenő mértékben. A könyv lapjai, fejezetei a nyelv függőleges tagolódását jelképezik. Látni fogjuk, hogy minél magasabb fekon áll az adott nyelvhasználati forma, annál kevésbé színezi el a nyelvjárás, azaz a földrajzi tagolódás.

A nyelv számos változata révén képes betölteni ockré-tű társadalmi funkciót, ha a tényleges viszonyoknak megfelelően használjuk a nyelv lexikai és grammatikai eszközeit. A nyelvi eszközök megválasztásakor figyelemmel kell lennünk erre, hogy mit közlünk /a mondanivaló térgya, vagy a megnyilatkozás tartalma/ miért közöljük /a közlés célja/, milyen körülmények között történik a közlés /a közlés körülményei: helyzet, alkalom, kinek szól a közlés/, a közlő egyénisége /ki a közlő/. A fentiek értelmében azonos térgy esetében a többi változótól függően más és más nyelvi változat elemeit fogjuk használni közlésünkben.

A nyelv különböző társadalmi funkcióinak megfelelő nyelvi változatokat szokás funkcionális stílusuként emlegetni mind a szovjet, mind a magyar szakirodalomban.

A funkcionális stílus értelmezéséhez feltétlenül a stílus definíciójából kell kiindulnunk. "A stílus /újabb e egyértelműbb kifejezéssel: a nyelvi stílus/ az a sajátos mód, ahogyan közölnivalónkat /gondolatainkat, érzéseinket, stb./ a szóbeli vagy írásbeli érintkezés valamely területén a megfelelően kiválasztott nyelvi elemek segítségével kifejezzük." /A magyar stílistika útja 1961:510./

Rövidebb megfogalmazásban: "A nyelvi stílus az írásos v. élőszavas megnyilatkozás jellegzetes módja, amely a nyelvi elemeknek a megnyilatkozás funkciójától és a megnyilatkozás nivoltától függő sajátos felhasználása folytán valósul meg."

/A magyar stílistika vezető 1971:4./

BARLASZ, L.G. stílistikája szerint a stílus értelmezése történhet irodalomelméleti, illetve nyelvészeti szempontból. Irodalomelméleti megközelítésben: "Stiluson valamely mű /v.író/ nyelvét kell érteni annak művészeti, estétikai funkciójában, azaz a nyelvi megközelítés módját". /БАРЛАС, Л.Г.: 1978:41/

"Nyelvészeti szempontból a stílust úgy kell értelmezni mint a nyelv vagy a beszéd egy-egy változatát; vagy egészében egy író, költő alkotói stílusát." /У.о.:42/

BUDAGOV, R.A. szerint: "A nyelvi stílus történetileg kialakult irodalmi nyelvi változat, és olyan sajátosságokkal rendelkezik, amelyeknek nagy része más stílusban is megtalálható, és amelyek jelentése megkülönbözteti egyik stílust a másiktól" /Idézi: БАРЛАС, Л.Г.: 1978:45/.

A fenti meghatározásokban legközelebbi nemfogalomnak vagy a beszédváltozatot, vagy a nyelvi változatot találjuk. Fontosnak tartjuk annak eldöntését, hogy a nyelvi stílus nyelvi vagy beszédjellegű. Ha a nyelv fogalmát tágan értelmezzük, azaz úgy, hogy az a nyelv általános /nyelvi/oldalát és konkrét változatait /beszéd/ is tartalmazza, akkor a nyelvi stílus /tudományos nyelvi stílus, szaknyelvi stílus stb./ elnevezés valóban helyénvaló. Ha azonban a Saussure-i langue-parole viszonyt vesszük figyelembe, akkor a stílusok feltétlenül beszédváltozatok, mivel a nyelv és a nyelvi stílus úgy viszonyul, mint általános és különös.

A mi értelmezésünkben a stíluson beszédváltozást értünk, a szóhasználatban a magyar hagyománynak megfelelően meredunk a nyelvi stílus elnevezésével. /A szövegben szakirodalmban általában "стиль речи"-ként szerepel/ A különböző nyelvi stílusok fel foghatók nyelvhasználati részlegtipusoknak is, amelyek fölött a nemzeti nyelv áll. "A nemzeti nyelv az egész társadalmat étfogó, legáltalánosabb gondolatközlési érintkezési eszköz, a nyelvi stílus meg voltaképpen az általános érvényű közös nyelvnek az írásos vagy szóbeli érintkezében megvalósuló sajátos felhasználási formája, válfaja". /A magyar stílistika vázlata: 1971:6/

Mit értünk tehát funkcionális stíluson?

ROZENTAL, D.E. szerint: "Funkcionális stílusnak nevezzük a nyelvi eszközök történelmileg kialakult és társadalomalag tudatosított rendszerét, amit az emberi kommunikáció egyik vagy másik szférájában használunk". /Идэзи: ГОЛУБ, И.Б.: 1976:61/

GUZSVA, F.K. megfogalmazásában: "Funkcionális stílusoknak azokat a beszédstílusokat nevezzük, amelyek a nyelv alapfunkciói /kapcsolat, közlés, hatás/ szerint differenciálódnak", /ГУЖВА, Ф.К: 1973:17/

A "funkcionális" melléknév mind a magyarban, mind az orosz nyelvben két töböl is származtatható. Az orosz nyelvre vonatkozóan BARLASZ, L.G. foglalkozott ezzel stílistikájában, és a két szó, amiből származtatja az adott melléknevet: функция illetve функционирование.

A nyelv alapfunkciót figyelembe véve/общение, сообщение, ^{воздействие}/ fogadja el és idézi VINOGRADOV, V.V. funkcionális stílus- felosztását. /БАРЛАС, Л. Г.: 1978:45/ A különböző nyelvi funkciók és megfelelő funkcionális stílusok összefüggését a következő táblázatban foglalhatjuk össze:

A nyelvi funkciók és a funkcionális nyelvi
stílusok összefüggése

Языковые функции:

общение

обиходно-бытовой стиль

сообщение

обиходно-деловой стиль

официально-документальный стиль

научный стиль

воздействие

публицистический стиль

художественно-

беллетристический стиль

A fenti felsorolást teljes egészében nem lehet megfellelni a beszéd JAKOBSON-féle kommunikáció funkcióival, ugyanis szerinte tényleges, illetve a beszédfolyamat felvételét és fenntartását szolgáló beszédfunkciók különböztethetők meg. A tényleges beszédfunkciók a következők: referenciale, emotiv, konativ és poetikai vagy esztétikai. A Beszédfolyamat felvételét és fenntartását szolgáló beszédfunkciókhoz tartoznak a fatikus és a metanyelvi beszédfunkciók.

GUZSVA, F.K. könyvében is hat funkcionális stílussal találkozunk, de ezeket a stílusokat nem kapcsolja nyelvi funkcióhoz, noha a funkcionális stílus meghatározásakor a nyelvi funkciókból indul ki. Az éltale felsorolt funkcionális stílusok a következők: tudományos v. akadémiai; műszaki /производственно - технический/; hivatalos vagy adminisztratív; szépirodalmi; publicisztikai és epiztorális stílus. /ГУЖВА, Ф.К.: :1973:17/.

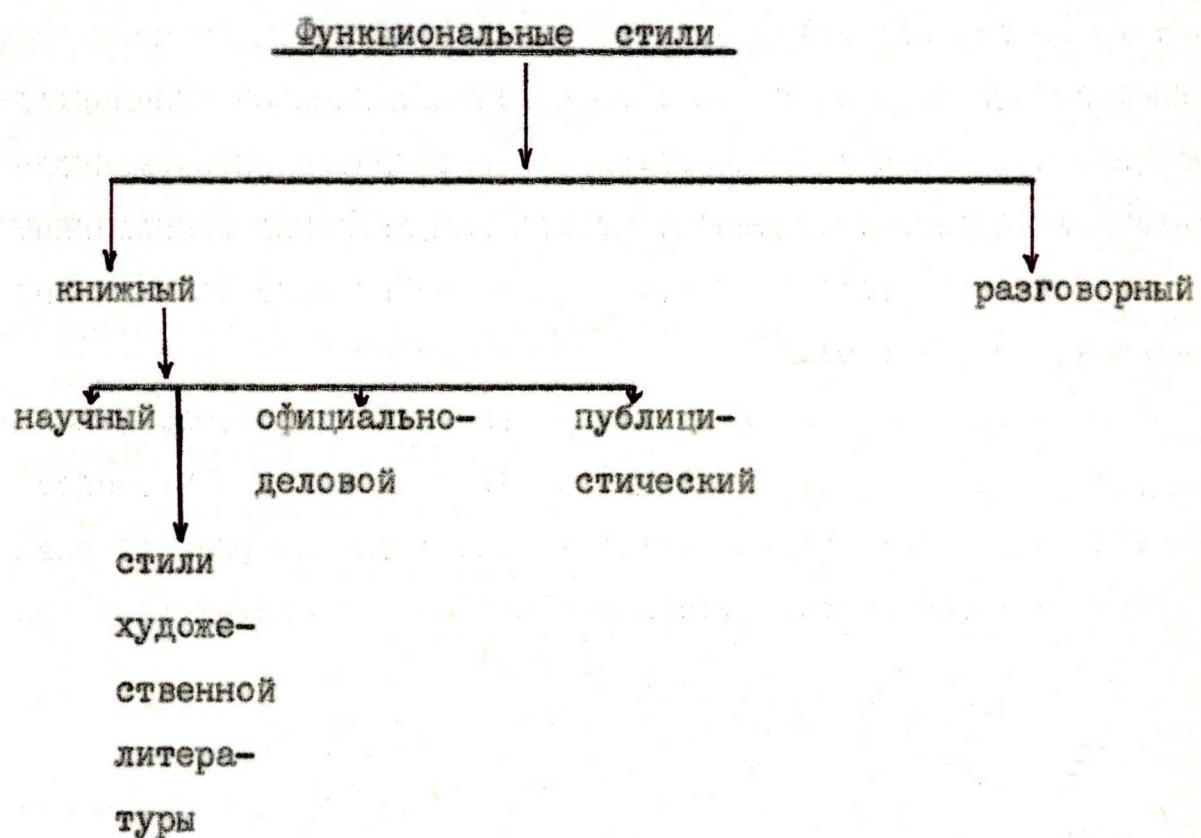
Mint látjuk, az un. "köznapi érintkezései" stílus nem szerepel nála a felosztásban valószínű szért, mert az un. "литературный язык" -hez csak az irott formát rendeli hozzá.

BARLASZ, L.G. szerint a funkcionális stíluson belül a másik osztályozási szempont -ami a "функционирование" tővel függ össze- a "nyelvhasználati szférék" alapján történő felosztás, melynek eredményeként többlépceős rendszerhez jutunk. A többlépceős rendszer azt jelenti, hogy az alapvető közlés-szférák szóbeli /устная - разговорная/ és az irott szféra /письменная-книжная/ tovább tagolódnak kisebb egységekre /разновидности/. /БАРЛАС, Л.Г.: 1978 :45/

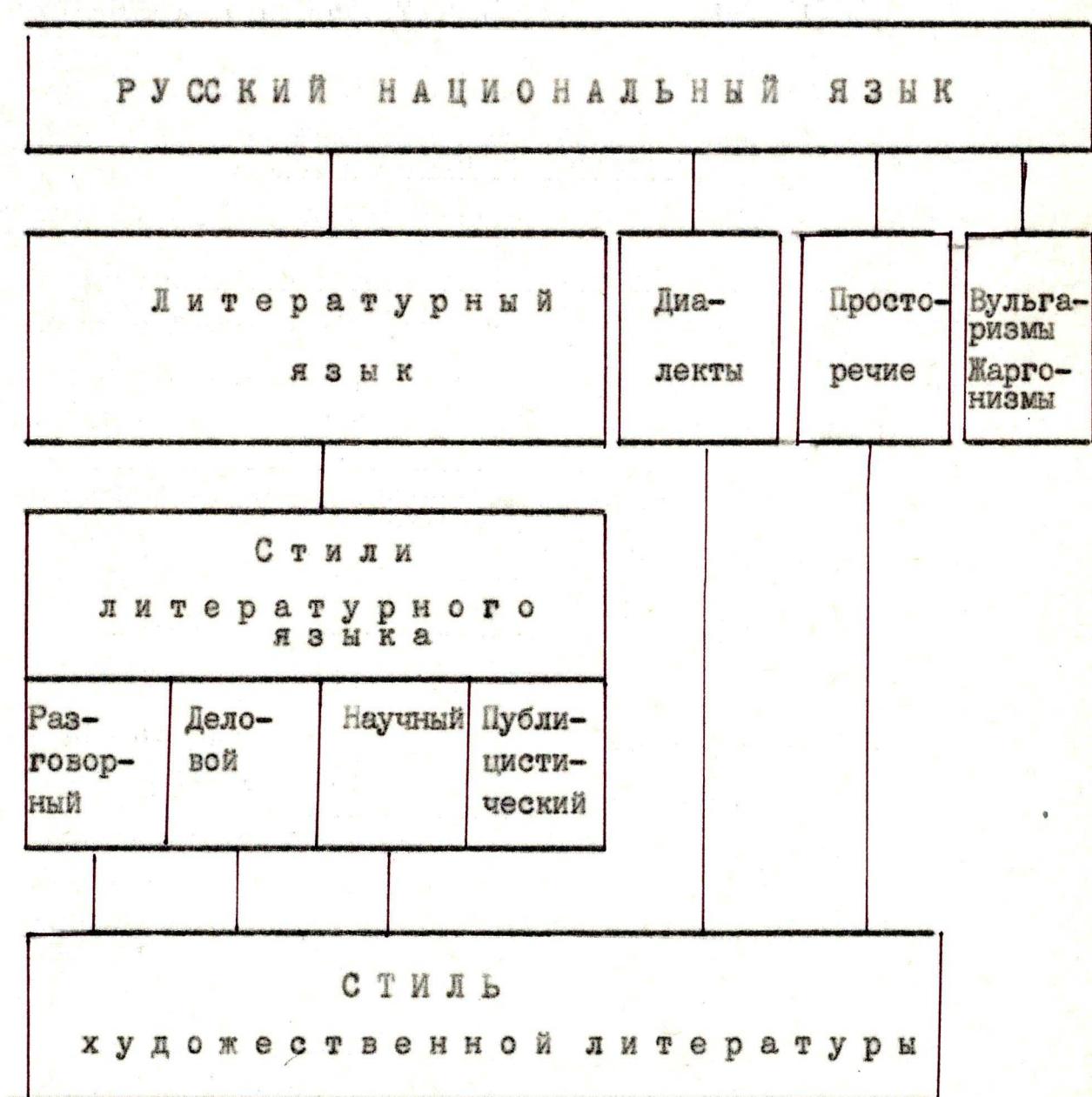
KOZSINA, M.N. a nyelvi megjelenései formát /форма проявления языка/ tartja lényeges osztályozásei szempontnak, ami lényegében azonos a BARLASZ-féle közlésszférával.

/Időzi БАРЛАС, Л.Г.: 1978:47/

Ezt a lépsebzetes felcserét szemléltethetjük sematikusan
ROZENTÁL, D.E. ábrájával / РОЗЕНТАЛЬ, Э :1975:16/

Lényegében az előző stílusokat helyezzi el az orosz nemzeti nyelv rendszerében, figyelembe véve a vizeszintes és a függőleges tagolási lehetőségeket is PICSUGOV, Ju. Sz szemlítető ébrája/НИЧУГОВ, Ю.С. :1974/

A magyar nyelvészeti szakirodalomban a nyelvhasználati formák felelnek meg a különböző funkcionális nyelvi stílusoknak. A nyelvhasználati forma változhat földrajzi megoszlás szerint is, ekkor különböző nyelvjárásokról beszélünk. Különbség mutatkozik az egyes nyelvhasználati formák megoszlásában a társadalom szerkezetében elfoglalt szociális helyzet, a műveltségi szint és más szerint is. Eltérést mutat a különböző szakmákat művelők, a különböző társadalmi csoportokhoz tartozók és a különböző műveltségi szinten élők nyelvhasználata.

Magyarországon is elfogadott az az osztályozási rendszer, melynek alapja az a sajátos funkció, melyet a nyelvi rendező a társadalmi élet meghatározott területén a gondolatok közlésében és az érzelmek kifejezésében írásos vagy előszava formában betölt. Ennek értelmében az írásbeli közlés és kifejezés stilussai a tudományos stílus, a publicistikai stílus, a szépirodalmi stílus, a szóbeli közlés és érintkezés stilussai: a térsalgási stílus és a szónoki stílus.

/Magyar stílistika vázlata: 1971:8/

Szerintünk minden nemzet számára csak egyetlen nyelv létezik anyanyelvként, legyen az angol, orosz vagy magyar stb., és ebből az egy nyelvből -amit nemzeti nyelvnek is nevezhetünk- bizonyos funkciók ellátásában egyik vagy másik rész kap nagyobb szerepet, de minden lényegében csak az egy egész nyelvi rendszeren belül lehetséges.

3. A tudományos nyelvi stílus főbb sajátosságai

▲ nyelvi rendszeren belül a tudományos ismeretek, információk közvetítésére megfelelő nyelvváltozatot /nyelvhossználati forma/ a tudományos nyelvi stílus/ tudományos beszédstílus, tudományos nyelv/. Més megfogalmazásban: "A tudományos stílus a tudományos művek jellemző stílusa. A tudomány célja a valóság törvényeinek, törvényeszerűségeinek, a jelenségek összefüggéseinek világos és egyértelmű megismeretére logikus, adatszerű bizonyítással."

/A magyar stílistika útja: 1961:541/

BALASZ, L.G. stílistikájában a tudományos nyelvi stílus két fő sajátosságát emeli ki. Egyik sajátosság az egyenlő stílistikai színezetre törekvési tendencia, ami az irott nyelv szavai, morfológiai formái, szintaktikai konstrukciói használatában mutatkozik meg, de más stílistikai színezetű elemeket is felhasználhat. A tudományos nyelvi stílus másik jellemző vonásának az általános és az elvont jelentésű szavak és nyelvtani forgák használatát tartja. Itt említi meg az abstrakt lexikét, a többes szám eleő személyű névmások és igealakok használatát stb. БАРЛАС, Л.Г.:1978:53/

GALPERIN, I.R. - abból kiindulva, hogy ugyanazokat a nyelvi elemeket különböző beszédstílusokban használhatjuk, de ezek szerepe az egyes beszédstílusokban eltér egymástól - azt javasolja, hogy egy-egy nyelvi stílus sajátosságainak foltárásakor fő- és alárendelt vagy eleődleges és másodlagos /ведущие и подчинённые/ jegyeket különböztessünk meg.

Igy a tudományos nyelvi stílus fő és állandó ismérvénak a terminológia használatát tartja, míg az egyezményes jelölések, képleteket, formulákat a másodlagos ismérvek közé sorolja. A másodlagos ismérvek egyes tudományágak stílusában kötelezők, más tudományok számára fakultatívek.

/ГАЛЬПЕРИН, И.Р.: 1965/

A tudományos nyelvi stílus sajátosságai között tarthatjuk számon az értelmi jellegű kifejezés túleúlyát, az egyértelmű terminológia - és ezzel együtt jelentős mennyiségű műszó- használatát. A mondattan területén a következőket emelhetjük ki a tudományos nyelvi stílus jellemzőjeként: ténymegállapító, kijelentő tartalmú mondatok használata; világos szörfond; összetett -főleg elárendelő- mondatok túleúlya; logikus gondolatfüzés, amit a kötőszók megfelelő használata is elősegít; párhuzamos szerkesztésmód, ellentétek, felsorolások alkalmazása; idézetek, személyekre való hivatkozások. /A magyar stílusztika vázala: 1973/8/

A tudományos nyelvi stílus -épp úgy mint más funkcionális stílus- nem tekinthető egyneműnek: a tárgytól, a céltól, a körülményektől /a közlési szituációtól/ függően differenciálódik. A differenciálódás során kialakult nyelvi változatokat tudományos nyelvi stílusfejtáknek nevezhetjük.

E stílusfejták közé nem lehet éles határvonalat húzni egyrésezt azért, mert a különböző tudományágak kereszteződésében új tudományok jönnek létre /pl.: pszicholingvisztika/ és a határtudományokban több tudomány fogalmi rendezésének nyelvi leképzése jelenik meg;

másrészről a matematikai módszerek behatolása a legkülönfélébb tudományokba azt eredményezi, hogy a matematikától látszatra igen távoleső tudományterületen is találkozhatunk matematikai képletekkel, kifejezésekkel.

A nyelvészeti és a nyelvmetodikai irodalomban gyakran találkozunk a tudományos nyelvi stílus körébe tartozó nyelvi produktumok csoportosításával, a tudományos nyelvi stílus tagolásával. A tudományos nyelvi stílus tagolását ez a tapasztalati tény teezi lehetővé, hogy a stíluson belüli rétegek kevésbé vagy nagyobb mértékben felismerhető megkülönböztető jelgyekkel rendelkeznek.

A tudományos nyelvi stílus mint funkcionális stílus jellemzőében a szakemberek többsége első helyen említi meg a lexikai sajátosságokat a morfológiai és a szintaktikai jellemzők előtt.

Milyen értelemben használatos a lexika fogalma a fenti megállapításban?

TATÁR Béla könyvében a lexika terminusnak négyféle jelentését említi. Az első jelentés azonos a szókészlet /словарный состав/ fogalmával: "A lexika minden szavak összesége, amely valamely nyelv vagy dialektus állományába tartozik." A második jelentés értelmében: "A lexika mindeneknek a szavaknak az összesége, amelyek jellemzők egy adott beszédvariáncra, vagy ami az adott stílus alkalmazási területével kapcsolatban áll".

A harmadik jelentésben: "A lexika nem más, mint a nyelv szókincessében az egyik stíluszszikai réteg. /Pl.: a semleges lexika/. A szó negyedik jelentése szerint: "A lexika azoknak a szavaknak az összessége, amit valamelyen szerző használ, ezaz az ő nyelvának szókincessé." /TATÁR B.: 1977:21-22/

Szerintünk a tudományos nyelvi stílus jellemzőjeként említett lexika a TATÁR-féle második értelmezéséhez áll a legközelebb, és a többitől való megkülönböztetés céljából helyesebbnek tartjuk a szaklexika elnevezést.

A szaklexika elnevezést használhatjuk a köznyelvi vagy szemleges, vagy általános nyelvi lexikától való megkülönböztetés szándékával is. Le kell szögeznünk, hogy a köznyelvi és a szaklexika között nincs határozott elkülönülés. Mindkét irányban történhet mozgás: köznyelvi -az általános lexikához tartozó- szavak válthatnak szakszókká, illetve szakszók is válhatnak köznyelvivé. A fenti megállapítás természetesen nemcsak szavakra, hanem kifejezésekre is vonatkozhat, esetenként még mondatokra is. Pl.: A köznyelvi *концовка* - befejezés, befejező rész jelentésű szó a nyomdászok nyelvében a könyv végén található grafikai díszítést is jelentheti.

A szeklexika jelentheti - tárgyabb értelemben - valamely tudományág szakaszának összességét /pl.: társadalomtudomány/, de felfoghatjuk - szükebb értelemben - azoknak a szakaszoknak az összességeként is, amik csak egy tudományterület székincseire jellemzők /pl.: pedagógia, nyelvészettb./ .

Amikor a pedagógiai szaknyelvet jellemezzük, akkor szükebb értelemben használjuk a szaklexika fogalmát.

A szaklexika vizsgálata során mindenképpen felmerül a terminus fogalma. A műszörök vagy terminusok értékét legfőképpen az határozza meg, hogy mindenki számára ugyanezt jelentik, és így elősegítik az egyértelmű tudományos gondolatközösséget.

GUZSVA, F.K. a mai orosz irodalmi nyelvről szóló könyvében így határozza meg a terminus fogalmát: "Terminusnak nevezzük azt a szót vagy szókapcsolatot, amelyik a tudomány, a technika, illetve a kultúra meghatározott fogalmát jelenti."

/ГУЖВА, Ф.К.: 1973:80/

Szerinte: "Terminológiának nevezzük valamely tudományág, a technika, vagy a kultúra területén használt fogalmak összességét."/У.о: 81/

VINOGRADOV, V.V. a következőket írja: "A szó nominativ vagy definítiv funkciót tölt be; azaz vagy határozott jelentése van, és akkor egyszerű jel, vagy logikai meghatározás eszközeként szolgál, és akkor tudományos terminus."

/ВИНОГРАДОВ, В.В.: 1947:12-13/

BARLASZ megfogalmazása szerint: "A terminusok olyan szavak /szókapcsolatok/, amelyek logikailag meghatározott fogalmat jelölnek és ezáltal nagymennyiségű logikai információt hordoznak."/БАРЛАС, Л.Г.: 1978:60/

Sajátos megfogalmazás a következő, mi szerint: "A terminusokat az jellemzi, hogy jelentésüket teljességgel fedi a tudományos fogalom, mintha a jelentés feloldódna a tudományos fogalomban." /МИТРОФАНОВА, О.Д.:1976:31 /

A terminológia nem tekinthető azonosnak a szaklexikával, ugyanis annak csak egy részét alkotja. Ezen a véleményen van KISS Ádám is a következő megállapításában: "A terminológia része a nyelvnek, pontosabban a szaknyelvnek, de nem azonos azzal" /KISS:1980:121/. Igazat kell adnunk NEMES Ilona azon megállapításának is, mi szerint: "A tudományos szaknyelv nem szükséges le egyszerűen valamely adott szakterminológiára". /NEMES I.:1976:199/

MITROFANOVA, O.D. felfogása is azt bizonyítja, hogy a terminológia és a szaklexika nem azonos fogalmak. Szerinte ugyanis a tudományos művek szókincse legalább három rétegből /пласт / áll. Ezek a rétegek a következők: a valódi műszók; a köznyelvből átvett, de speciális /szakmai/ jelentésben műszóként használt szavak és szókapcsolatok; a köznyelv azon szavai, melyek a tudományos művekben közismert, köznapi jelentésben szerepelnek.

A mi felfogásunkban terminusnak azok a szavak felelnek meg, amit Mitrofanova valódi műszóként emleget. Az orosz terminológiának igen jellegzetes sajátossága az, hogy benne rendkívül sok a latin, a görög illetve a nyugati nyelvekből átvett szó. Pl.: "macca" - latin: massa; "экспрессия" - latin: expressio ; "дидактика" - görög: didactica ;

"анализ" - görög: *anaylisis*; "тест" - angol: *test* stb.

És jövővágyosok a nyelvfejlődés folyamán különbözőképp ecclimilálódtak, de zömében megőrizték idegen hangzásukat.

A terminológiát meg kell különböztetnünk ez un. professionálizmusuktól. Az elépvető különbség abban fedezhető fel, hogy míg a terminusok a szakfogalmak hivatalos tudományos megnevezésére szolgálnak, a professionálizmusok félre hivatalos szavak és nem tudományos jellegük. Ilyen pl. a magyar nyelvben a "fülezőveg", amit főleg kritikusok és nyomdászok használnak a könyv borítóján található kiemeltetés jelölésére.

A tudományos nyelvi stílus tagolása különböző elepekben történhet. Meg kell jegyeznünk, hogy - a mi esetünkben - a különböző elepekben történő klasszifikációk nem alkotnak teljes rendszert. Ennek őke abban keresendő, hogy egy nyelvi rendszeren belül számtalan nyelvhasználati változat él, és egy-egy nyelvhasználati változaton belül is számtalan variáns lehetséges.

HORVÁTH Tibor a közlés területe és témaköre, illetve funkciója alapján a tudományos nyelvi stíluson belül "tudományos" és "gyakorlati szakstílust" különböztet meg. A "tudományos szakstílus" - ez ő felfogásában - az irott formákra vonatkozik, míg a "gyakorlati szakstílus" a szóbeli érintkezés folyamán valószínűleg a különböző szakmai területeken.

Szerintőnk a beszélt szakstilus -ami improvizált és monologikus megnyilatkozásokból is állhat- tartalmazza az előadást, a beszámolót, a felszólalást, a szakmai vitát, a valódi párbeszédet, a szakmai tárgyalást stb. Bár az előzőek szóban hangzanak el, azonban nyelvi megformáltságuk, stílusjegyeik alapján az irott stílus jegyeivel nagyobb mértékben jellemezhetők, mint a beszélt stílus jegyeivel.

Igen gyakori osztályozási szempont a tudományágaknak megfelelő felosztás. Ezen az alapon beszélhetünk pl.: természettudományos-, műszaki tudományos-, közgazdasági-, szépirodalmi-, publicisztikai nyelvi stílusról stb.

BARLASZ, L.G. a tudományos nyelvi stílus tudományágak szerinti rétegződését úgy képzeli el, hogy az egyik széleső póluson a fizikai-matematikai stílusfajta áll, a másik póluson pedig a társadalmi-politikai tudományos stílust találjuk. Ez utóbbira jellemző a társadalmi-ideológiai irányultság, nem idegen tőle a szubjektív és az emocionális elem, valamint a stílusztikai értékkel /színezetekkel/ rendelkező lexika sem. E két pólus között helyezkedik el a tudományos nyelvi stíluson belüli többi stílusfajta. /БАРЛАС, Л.Г.: 1978 : 59 /

A szerzők valamint az olvasók /felhasználók/ szakmai műveltségi szintje szempontjából is megkisérelhetjük a tudományos nyelvi stílus klasszifikációját. A fenti szempont alapján beszélhetünk: kutató-, oktató-, lexikon-, népszerű-tudományos nyelvi stílusról; illetőleg a kézikönyvek stílusáról, ami lényegében az oktató- és a lexikon-stílus keveréke.

A tudományos funkcionális stílus keretébe tartozó írások fügai szerint is megkülönböztethetők. A szerkesztő, a nyelvi megformáltság, a stílistikai homogenitás szempontjából a tudományos irodalomban /csak próza/ a legmagasabb szintet képviselik a cikkek, referátumok, disszertációk, kutatói beszámolók, melyeknek célja új ismeretek közvetítése, azok alkalmazása a gyakorlatban, a kísérleti eredmények általánosítása, illetve az eredmények áttekintése. A tudományos prózában másik csoportot alkotnak a tankönyvek, programok, feladatgyűjtemények, oktatási-módezertani segédanyagok, amelyek fő jellemzője az oktató-megismerő irányultság. A harmadik csoportba elesteorban a műszaki és az ipari területeken hozzájárultak dokumentációk, műszaki leírások sorolhatók.

BARLASZ, L.G. stilstagolásában a tudományos nyelvi stílus két alapvető funkciójából indul ki. Az egyik funkciónak az információ közlésén kívül az információ igazságának, értékének bizonyítását; a másik funkciónek pedig az olvasó /hallgató/ logikus gondolkodásának aktivizálását tartja. E két alapvető funkció /megkülönböztető stíláris jegy/ megjelenései formája tisztságától függően három stílusfajtát/подстиль/ különböztet meg:

1. valódi-tudományos /собственно-научный/
2. tudományos-oktató /научно-учебный/
3. népszerű-tudományos/tudományos-ismeretterjesztő /научно-популярный /

MITROFANOVA, O.D. szerint a legtradicionálisabb felosztás a következő: valódi tudományos v. akadémiai

/собственно-научный, академический/,
népszerű-tudományos

/научно-популярный/,
tudományos informativ vagy tudományos
hivatalos./научно - информативный,
научно - деловой /.

Negyedik lehetséges stilusréteg /подстиль/ a tudományos-fantasztikus./научно - фантастический/, МИТРОФАНОВА:1976:12
Az egyes stilusrétegek közötti különbségek érzékelhetetése
végett nézzük meg az első három stilusréteg néhány jellemző
vonását.

A valódi tudományos /akadémiai/ stílus fő sajátossága
a fokozott informativ irányultság. Az e stílusban íródott
művek a szakemberek viszonylag szük körének szólnak; nyelvi
megformáltságukra a közölt információ pontossága, a meggyőző
érvanyag, a logikus következtetések és a tömör nyelvi forma
a jellemző.

A népszerű-tudományos /tudományos ismeretterjesztő stílusú művek olvasói gyakran nem szakemberek, ezért a szerzők
a tudományos ismereteket érthető formában, sok esetben a szépirodalmi elbeszélésre jellemző stílusban írják.

A tudományos informativ/tudományos hivatalos stilus-
hoz tartoznak a patentek /szabadalmak/, a műszaki leírások
és a hivatalos levelezések. E stilus kiemelkedő vonása az,
hogy a tudományos információkat nagy pontossággal közli, és
ami nagyon lényeges, - mert egyetlen stilusnak sem sajátja-
a közölt információk jogi védelme.

Az egyes stilusrétegeken belül a tudományos ismeretek
közlési formája, rendeltetése és tartalma különböző, aminek
következtében egy-egy stilusrétegen belül tematikai és sti-
lusztikai szempontból több stilusréteg-fajtát/разновидности/
különböztetünk meg. Ezek a következők:

oktató-tudományos /учебно-научная/

tudományos-publicisztikai /научно-публицистическая/

tudományos memoár irodalom. /научно-мемуарная/

/МИТРОФАНОВА, О.Д.: 1976 : I3-I4/

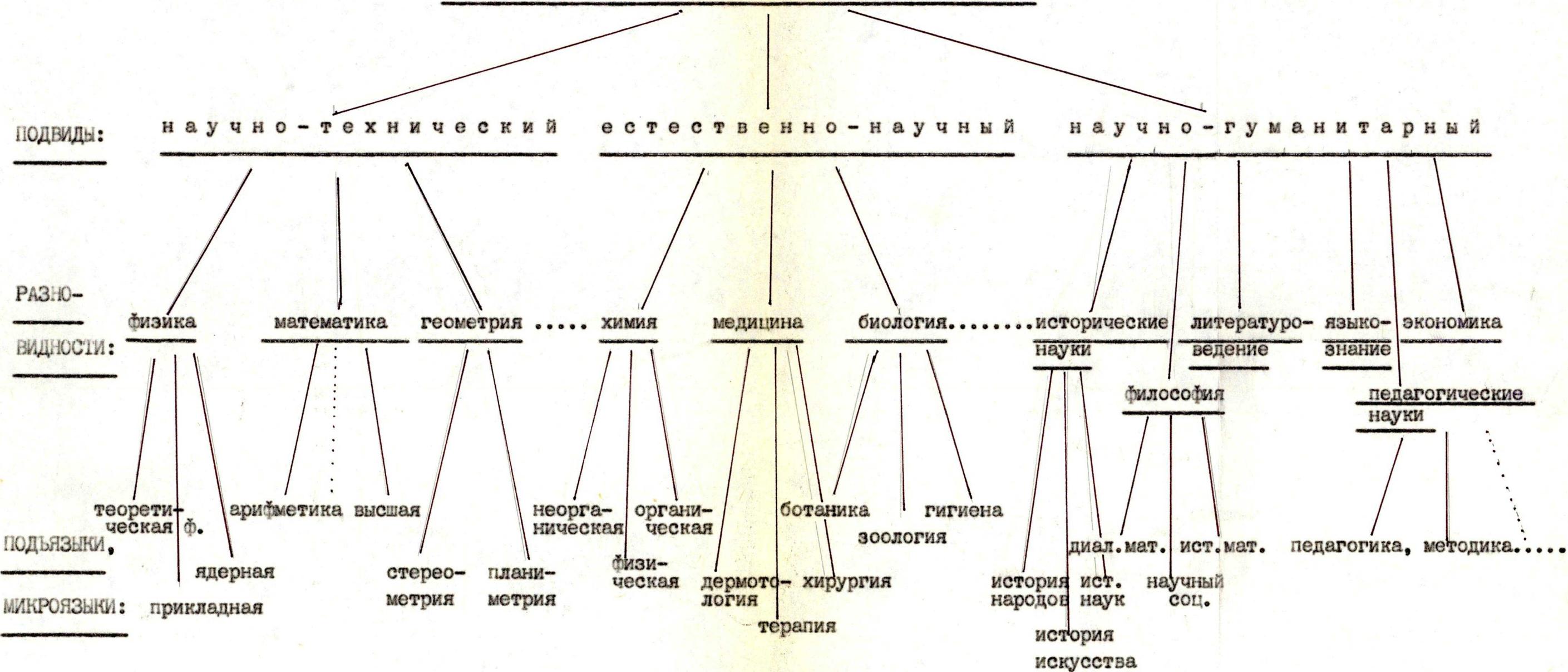
Az oktató-tudományos irodalom a tudományok alapjaival ismer-
tet meg, a tudományos-publicisztikai irodalom a tudomány tár-
sadalmi szerepével függ össze, a tudományos memoár-irodalom
a felkészítések történetéről, tudások életéről stb. szél.

Az oktatás szempontjait is figyelembe vevő felosztásban,
-amelyik igazodik az orosz nyelvet nem anyanyelvként bocsé-
tők szakmai studiumaihoz is- MITROFANOVA három altípust/подвид/
különböztet meg az oktató-tudományos nyelvi stiluson belül,
melyek mindegyike a szakmai specializációnak megfelelően to-
vább tagolódik mikronyelvekre /подъязык, микроязык/.

Lényegét tekintve ez a felosztás ROZENTAL, D.E. korábban már említett lépcsőzetes stílusfelosztását vieszi tovább. A tudományos nyelvi stílus fentiek szerinti tagolódását a következőképp képzeljük el. / 30. oldalon található ábra/

НАУЧНЫЙ СТИЛЬ РЕЧИ

Ezek a stilusaltipusok nyelvészeti szempontból szé-
nos értékűek, azonban a nyelvi eszközök használata szem-
pontjából eltérő sajátosságokat is mutatnak. Ezen az ala-
pon differenciálódnak a külföldi hallgatók, szakemberek
számára készülő orosz nyelvű különböző tárgyú tankönyvek,
szakkönyvek, melyeknek a nyelvük már mikronyelvként is fel-
fogható.

A szerző meghatározása szerint: "Az alkalmazott nyel-
vészben mikronyelvnek nevezzük a lexikai és nyelvtani ka-
tegoriáknak és elemeknek azon minimális mennyiségét, ami fel-
tétlenül szükséges egy meghatározott tárgykör, vagy az adott
területen végzett tevékenység nyelvi leírásához".

/МИТРОФАНОВА, О.Д.: I976:I4 /

Szerintünk a mikronyelv terminus a szaknyelv terminus-
sal is helyettesíthető, ha az a tudományos nyelvi stilus ke-
retén belül van. Egyes szakirodalmi művek a mikronyelv he-
lyett a metanyelv kifejezést használják elebesorban a szóté-
rak szónagyarázata nyelvénak jelölésére.

A sematikus ábráról leolvasható, hogy a pedagógiai szak-
nyelv a tudományos stiluson belül a társadalomtudományi
stilus-altipushoz tartozó mikronyelv.

III. A SZAKNYELVOKTATÁS NÉHÁNY ELMÉLETI KÉRDÉSE

1. Az idegennyelvi általános nyelvoktatás és a szaknyelvoktatás viszonya

A valóságban egyetlen orosz, vagy egyetlen magyar nyelv létezik, de az egyes nyelveken belül számtalan nyelvhasználati változattal találkozhatunk. A nyelvek számtalan változataik révén alkalmasak erra, hogy a társadalmi igényeket kielégítsék, megfeleljenek a különböző funkcióknak.

/Dolgozatunk I. fejezetében erről részletesen írtunk./

Vizsgálatunk szempontjából lehetőségeinek tartjuk a nyelv általános vagy köznyelvre, illetve szaknyelvre történő ideiglenes szétválasztását. Az idegennyelv-oktatás kezdő szakaszában a nyelvtanárok általában erre törekednek, hogy a nyelvtanuló a nyelvet mint alapvető kommunikációs eszközt minél előbb használni tudja az élet különböző elemezítésében.

Ezt az élet elemezítésében előterített nyelvet /irott vagy hangzó/ jelöljük az általános nyelv kifejezéssel, ami terminusnak is tekinthető.

Ha az általános nyelvet tekintjük az egyik pólusnak, a másik póluson találjuk a szaknyelvet, ami feltétlenül az általános nyelvre épül, ebből táplálkozik.

A nem nyelvezettsé felsőfokú oktatási intézmények szaknyelvoktatása szövegközpontú nyelvoktatás, ami azt jelenti, hogy a szöveg a kiindulási alap, a szöveg mint eszköz segítségével érjük el a szövegmegértést mint célt.

A gyakorló nyelvtanárnak, de főképpen a jogyzetíróknak el kell döntenök, hogy milyen jellegük legyenek a szaknyelvuktatás alapjául szolgáló szövegek: eredetiek vagy adaptáltak; a tudományos nyelvi stíluson belül melyik rétegből válasszanak; az un. valódi tudományos vagy a népezerű-tudományos szövegekből; tartalmi szempontból a tudományág általános problémáival foglalkozó szövegeket részesítsek előnyben vagy a szűk szakmai témákat tárgyalókat.

Kutatási eredményeink alapján a pedagógiai szaknyelv oktatásában célezerű először adaptált szövegeket feldolgozni, ugyanis ezen szövegek feldolgozása során az egyszerűbb nyelvi megformáltság nem vonja el a figyelmet az alapvető /bázis/ lexika elszájtításától, és ezután térjünk át az eredeti szövegek tanulmányozására.

Olyan anyagelrendezés is elközelhető, hogy egy-egy témán /tankönyv, illetve lecke vonatkozásában egy leckén/ belül helyezzük el a szerkesztett, az adaptált és az eredeti szövegeket. A szövegkiválasztásban a tartalmi szempont is igen lényeges. Szerintünk ekkor járunk el helyesen, ha olyan szövegeket válassztunk, amelyek nem tartalmaznak a nyelvtanulók szakmai felkészültségét meghaladó tudományos információkat, ezaz a szövegeknek a szakmai képzettség szinvonalához kell igazodniuk.

A szaknyelvoktatásban sajátos helyet foglal ez az un. szakmai tárealgás, aminek egyes szakmákban jelentős szerep jut /Pl.: külkereskedelmi üzletkötő/, de bármely szakmában elköpzelhető különböző nemzetiségű szakemberek között folyó tapasztalatcsere, szakmai beszélgetés keretében. A szakmai tárealgás lényegében a szakloxiákra épül, azonban nyolvi megformáltság tekintetében nem a tudományos nyelvi stílus szokott /irrott/ megjelenési formájához áll közelebb, hanem a "beszéd" jellege miatt a köznyelvvel mutat több szoros vonást.

A szaknyelvoktatás -néhány kivételes esettől eltekintve- az általános nyelvoktatásra épül, de vissza is hat arra. E visszahatás feltétlenül pozitív eredményhez, eleposabb nyelvtudás megszerzéséhez vezet, így az új szakmai ismeretek megszerzésének igénye a nyelvtanulás motiválásában is jelentősebb szerepet kap.

2. A szaknyelvoktatás és a szótárok

A nyelvoktatásban elengedhetetlenül szükségesek a szótárok, hiszen napjainkban is kevés nyelvtanulónak adatik meg, hogy az adott nyelvországban legyen módja a kivént idegen nyelv "teljes" elszájtítására. A nyelvoktatási célok meghatározzák, hogy az oktatás adott szakaszában milyen jellegű szótárokra van szükség,

éppen ezért a különböző nyelvoktatási igények kielégítésének szándéka számos szótár összeállítását motiválta.

Az 1950-es években a statisztikai módszerek alkalmazása tárt hódított a nyelvtudományban is, és eleśorban mint módszert a szókincsvizsgálatban alkalmazták. Európában GUIRAUD, Pierre nyelvstatisztikai munkácsága révén terjedt, és jutott el hazánkba is. Ismertetése J. SOLTÉSZ Katalin tanulmányában található. /J. SOLTÉSZ: 1963;263-272/

A szóstatisztikai vizsgálat alapja: a szavakat előfordulásuk számának sorrendjében feltüntető un. gyakorisági lista vagy gyakorisági szótár, aminek betűrendes változata is ismert. Ezek a szótárok közvetett módon segítik a nyelvtanulást, mivel nem a nyelvtanuló számára hasznosak, hanem a tankönyv szerkezőknek, illetve a szótárkészítőknek, mert objektivitásuk, konkrétságuk segítséget nyújthat az oktatási anyag, illetve az adott szótár tartalmának meghatározásához.

Az 50-es években az orosz nyelv világméretű térhódításával egyidőben sorra jelentek meg olyan jellegű orosz nyelvű gyakorisági szótárok, amelyek alapul szolgáltak és szolgálnak jelentleg az orosz nyelv tanulásához elengedhetetlenül szükséges szókincsbenyiség meghatározásához.

1951-ben - még GUIRAUD vizsgálati eredményeinek megjelölése előtt adta ki MALÍR, František orosz nyelvű gyakorisági szótárát, amellyel a szerző segítséget kívánt nyújtani a szovjet periodikák cseh olvasóinak.

Az 1948-as évfolyam szövejet sajtójából 112 032 szót gyűjtött, és a szavakat lemmatizálás után két listába rendezte. Az előző lista betűrendben tartalmazza a címszavakat úgy, hogy a fő címező után a szócsalád azon szavait is közli, amelyek a szövegekben előfordultak. A szerző minden címező után közli annak gyakoriságát; a cikkek számát, amelyekben előfordult az adott lexeme; sőt a folyóiratok számát is, amelyekben az adott szót megtalálta. A fő címező mellett a szócsalád összes gyakoriságát is feltüntette. A második jegyzékben csökkenő gyakoriság szerint rendezte a lexémákat. Ez a lista azt a 688 leggyakoribb szót közli, ami legalább három cikkből előfordult. A legnagyobb gyakoriság 759, a legkisebb 11. A jegyzék csak az adott szócsalád összes gyakoriságát jelöli. Mindkét listában minden szó mellett megtaláljuk a cseh nyelvű jelentést is.

Ugyancsak MALÍR, František készített másik cseh nyelvű gyakorisági szótárat, amely kb. 2 000 lexémát tartalmaz.
/MALÍR, F.: 1959/

Ezt a lexémamennyiséget 68 070 szövegszóból nyerte. Forrása 11-14 éves szövejet gyerekek cseh gyerekeknek írott levelei voltak. A szótár egyszerű gyakorisági sorból közölt csökkenő előfordulás szerint 4 183 - 50 gyakoriságig; mérészt 50-9 gyakoriságig betűrendben közli a szavakat gyakorisági mutatóikkal együtt.

Sokak által ismert JOSSELSON, Harry J. gyakorisági szótára /JOSSELSON, H.J.:1953/. Az amerikai tudós 1 000 000 szónyi korpuszal dolgozott. Szóanyagának 50 %-át a Nagy Októberi Szocialista Forradalom előtti időszakból merítette; míg a korpusz másik fele közvetlenül a forradalmat követő időszakból származik, amikor az orosz nyelv lexikája nagymértékben változott. Az 1 000 000 szövegszó az előbbi forrásokból származik:

színmű:	7 %
irodalmi kritika:	14 %
folyóirat- és újságcikkek:	20 %
széppróza:	59 %

A szótár két részre különül: az első rész 6 gyakorisági listát tartalmaz; a második részben betürendes lista található, amelyikből kiolvasható, hogy a keresett szó hényes számú listában szerepel: Pl.: урок : 6
учение: 5
учиться: 3
учреждение: 4
читать: I

A szótár első felében elhelyezett 6 gyakorisági lista fontosabb adatait a következő táblázat tartalmazza:

A JOSSELSON-szótár fontosabb adatai:

lista száma:	lexémeszám:	rang:	gyakoriság:
1.	204	-	leggyakoribb szavak
2.	490	100-59	4 598-92
3.	503	58-43	251-61
4.	496	42-34	270-39
5.	504	33-28	155-31
6.	<u>3 033</u>	<u>27-13</u>	<u>195-13</u>
	<u>5 230</u>		

A listák közül érdemes az 1. és a 6. számú listára figyelmet fordítanunk. Az 1. számú lista közli azt a 204 lexémét, amik a legnagyobb gyakorisággal fordultak elő, de nem tünteti fel az itt szereplő lexémák gyakoriságát. A 6. számú lista 3 033 lexéméjából nyelvtanárok bevonásával a szerző megjelölte azt a 316 lexémét, amit a nyelvtanulónak két év nyelvtanulás után aktíven kell tudnia.

Rövid idő alatt világszerte ismertté vált az észt STEINFELDT, E.A. orosz nyelvi gyakorisági szótára.

/ШТЕЙНФЕЛЬДТ, Э.А.: 1963 /

A szerző 400000 szövegszó alapján állította össze a 2 500 lexémét tartalmazó szótárát. A 2 500 lexéma fedi a 400 000 szövegesz 70 %-át. A szótérben a legkisebb gyakoriság is eléri a 14-est.

A szótár vizsgálati anyagának megoszlása a következő:

gyermekirodalom:	25 %
széppróza:	12,5 %
színmű:	12,5 %
ifjúsági rádióadások:	25 %
újság- és folyóiratcikkek:	
/publicisztika/	25 %

A szótár szófajonként is közli külön a lexémákat. Pl.: főnevek, igék, előljérószók stb. A szótár betürendes szójegyzéket is tartalmaz, és a mellékletben feltünteti az igai vonzatokat is. Jól haeználható a könyv a különböző nyelvtani formák gyakorisági vizsgálati eredményeinek összehasonlításában is.

1966-ban jelent meg VAKAR, N.P. kevésbé ismert gyakorisági szótára, melynek alapjául színművek szolgáltak.

/VAKAR, N.P.:1966/

A szaknyelvuktatással foglalkozó metodikai irodalomban sokat emlegetett gyakorisági szótár a SZTYEPANOVA, E.M. szorkeszésében megjelent gyakorisági szótár, mely a tudományos művek szókincsének gyakoriságát tartalmazza.

/СТЕПАНОВА, Е.М.: 1970 /

A szótár 400 000 szövegszó alapján 2 074 lexémát emel ki. A mintát 200 szövegből gyűjtötték ily módon, hogy minden szövegből 2 000 szövegezét vettek. A kiválasztott szövegek a felsőoktatási intézmények tankönyveiből, jegyzeteiből, valamint a Szovjetunió Tudományos Akadémiája gyűjteményeiből hat tudományág területéről /matematika, fizika, kémia, biológia, orvostudomány, geológia és földrajz/ származtak. A szótár két gyakorisági listát tartalmaz.

Az első lista 1 126 lexémából áll, azokból amik mind a hat tudományágban előfordulnak. A legnagyobb gyakoriság: 14 015 /"B"/, a legkisebb: 11. A második lista 948 lexémát foglal magában 709-10 gyakoriságig, és feltünteti azt is, hogy az öt közül hény tudományágban szerepel az adott szó.

Pl.: "редакция" #709-69-5: ez azt jelenti, hogy összesen 709-szer fordult elő a szó 69 szövegben, és a szövegek 5 tudományághoz tartoztak. Mindkét lista enyegét betürendben is megtaláljuk. A szótár jól használható összefetéshoz, azaz összehasonlítható gyakorisági vizsgálatokhoz. Hibájának tartjuk, hogy a társadalomtudományok területéről nem merített.

A gyakorisági szótárok közül viszonylag új kiadású-
nak számít ZASZORINA, L.N. /ЗАСОРИНА, Л.Н.: 1977/ által
szerkesztett szótár. A szótár szerkesztő gárdája 1 000 000
szövegesból a 40 000 leggyakoribb lexémét választotta ki.
A szótár onyaga az alábbi négy területről származik:

széppróza:	25,4 %
színmű:	27,2 %
tudományos és publicisztikai szövegek:	23,6 %
újság és folyóiratcikkek:	23,8 % .

A forrásanyagul szolgáló művek minden a szövjet korezakban
keletkeztek. A szótár először betürendes lista formájában
közli az összes gyakoriságot, majd külön-külön a négy
szövegfajtára lebontott gyakoriságot, és végül szövegfaj-
tánként a szövegek számát, amikban az adott gyakoriság
előfordult. A második listában a frekvencia-szótárt talál-
juk /csökkenő gyakoriság szerint rendezett/ 42 854-10 gya-
korisággal bezárólag. Végezetül a szótár összefoglaló téb-
lézata hétféle adatot közöl, amig megfelelő képzettség
birtokában felhasználhatók más szótárrakkal történő össze-
hasonlításhoz. Említésre méltó a könyv modern nyelvészeti
alapokon nyugvó szótárelméleti fejezete is.

Elterjedtek -szintén a gyakorisági szótárok kategóri-
ájába sorolható - írói, költői szótárok is, de ezek didak-
tikai szempontból kisebb jelentőségűek, ezért nem térek ki
ezek ismertetésére.

A szótárak közül oktatási cégédanyagként legjobban az un. iskolai szótárak használhatók.

A "Русский язык за рубежом" című folyóirat hasábjain BARTUDAROV, SZ.G. és NOVIKOV, L.A. tollából egy vitaindító cikk jelent meg "Milyen legyen az iskolai szótár?" címmel. /1971:46-50/, amit vitacikkek egész sorozata követett 1975-ig. Már a vitaindító cikkből is kiderül, de a cikksorozatban egyértelművé válik, hogy az oktatási célokra szolgáló iskolai szótár elnevezést a szerzők az akadémiai szótáraktól való megkülönböztetésül használják. A fenti szerzőpár az iskolai szótárról /учебный словарь/ a következőket írta: "Sajátos kézikönyv, amelyik maximálisan méntékben megfelel az oktatási felelősségűknek." /1975:54-58/

Az iskolai szótárak főbb sajátosságának a szerzők - a vita alapján - a következőket tartják: a volumen /объем/; az információ mértéke és jellege; a szótárak vagy önálló kézikönyvek, vagy a tankönyv szerves részét alkotják /nivel a lexikotanulás folyamatával szoros kapcsolatban állnak/; használatuk a nagy akadémiai szótárak használatára is felkézít.

A vita alapján az iskolai szótárak -volumenük szerint- típusba sorolhatók: kieszőszótárak 3 000 szóig, középszótárak 10 000 szóig, nagy iskolai szótárak 25 000 szó negyesszörenddel.

A szaknyelvoktatásban leginkább felhasználhatók és legszükegesebbek - szerintünk - a fordítészötérek, az idegen szavak szótárai, a szakszótérek /rendszerint gyakorisági szótérek alapján készülnek/, valamint a szakmai minimumszótérek /szakminimum-szótár/.

Lényegében minden oktatási célra készült szótár minimum-szótárnak tekinthető, hiszen egyik sem törekedhet a teljesességre, azt csak kisebb vagy nagyobb mértékben megközelíti a mennyiség oldaláról. Ezt a felfogást vallja MORKOVKIN, V.V. és DOROGONOVA, I.A. amikor a lexikai minimum terminus két értelmezésével ismertet eug bennünket. Az egyik értelmezés szerint: "Lexikai minimumnak nevezik gyakran azokat az egynyelvű és kétnyelvű /oktatási célokot szolgáló/ szótérekat, amiket a különböző feltételek között orosz nyelvet tanuló személyek számára készítettek". A másik felfogás szerint: "Lexikai minimumnak nevezzük azt a szójegyzéket, amit az idegennyelv-tanulás meghatározott szakaszában kötelező jelleggel el kell sajátítani". Ez utóbbi értelmezés szerint a lexikai minimum az orosznyelvoktatás adott szakaszában elsajátítandó szómnnyiség.

/МОРКОВКИН, В. В.-ДОРОГОНОВА, И. А.: 1976:59-62 /

A különböző szakemberek véleménye szerint az oktatási célok szolgáló minimum-szótérek felső határa 3 200- 3 500 lexikai egység. BARMUDAROV, SZ.G. és NOVIKOV, L.A. vitázó cikkükben az iskolai szótárrakkal kapcsolatos véleményeket összegzve megállapítják, hogy a konkrét célok elérésére készített szakszótérek - szerintünk tulajdonképpen minimumszótérek-

esetében elegendőnek mondható, ha azok 3 000 szót tartal-
nának /pl.: a főiskolán tudományos technikai /műszaki
szöveg olvasásához./ Ennyit vél szükségesnek KOLESZNYIKOVA,
A.F. is, míg az indiei BAKAJA, R.M. 2 800 lexikai egységen
határozza meg a minimumszótár tartalmát./Idézi:

БАРХУДАРОВ, С.Т.- НОВИКОВ, Л.А.: 1975:54-58/

МОРКОВКИН, В.В. és DOROGONOVA, I.A. egy tervezett
"univerzális lexikai minimumról" irva tájékoztat, hogy a
szótár elejű fejezetét alkotó betűrendes lista 2 800 leg-
gyakoribb szót tartalmazna./МОРКОВКИН-ДОРОГОНОВА: 1976:54-58/

DR. SZAKÁCS András szerint 1 600-2 400 szóból álló
szakmai szókincs elegendő a folyamatos olvasáshoz és meg-
értéshez. /Dr. SZAKÁCS A.: 1976:313-315/

A mi felfogásunk szerint -elfogadva ezt, hogy minden
oktatási célra készült szótár minimumszótár - lényegében
az előbb felsorolt esetekben minimalizált szakszótákról
van szó.

Sejtes tartalmú a tanítóképző főiskolák hallgatói
számára készült "orosz-magyar lexikai minimumszótár", ami
2 000 általános köznyelvi és pedagógiai szót valamint ki-
fejezést tartalmaz. A szótár ajánlásában a következőket
olvashatjuk: "E szótár szókészletének átiemeltése hethető
cogitáséget nyújthat a tanítóképző főiskolák hallgatói szá-
mára az orosz nyelvi záróvizsgára történő felkészülésben".
/GLATZ Ferencné: 1977:3/

Mint létjuk nem szakaszötérről, hanem elsejátításra szánt szó és kifejezésgyűjteményről van szó a lexikai minimumnak DOROGONOVA és MORKOVKIN második értelmezésének megfelelően.

/ДОРОГОНОВА, И.А.-МОРКОВКИН, В.В.: 1976:59-62/

Ezen a helyen kell megemlítenünk és bemutatnunk a Többnyelvű pedagógiai szakaszótér I. kötetét, ami Magyarországon az első nyomtatásban megjelent pedagógiai szakaszótér, illetve annak munkapéldánya /ARATÓ F.: 1977/.

A szakaszótér szerkezeti felépítéséről a következőket tartjuk lényegesnek: a szakaszótér a magyar tárgyelzésekkel betűrendben közli, folyamatos számozással ellátva azokat.

Volumene 2 845 tárgyelzé, amiből 978 tárgyelzé magyarul definiált. minden tárgyelzé ötnyelvű fordításban szerepel: orosz, angol, francia, német és cseh nyelven /hatodiknak a lengyelt terveztek, de az a munkapéldány megjelenéséig nem készült el/. Tartalmi szempontból a tárgyelzésgyűjtemény átfogja a neveléstudomány és az oktatásügy csaknem valamennyi területét, kiterjed a rokon és határterületekre is /lélektan, pedagógiai pszichológia, iskola-egészségügy stb./, de nem foglalja megába az egyes tantárgyek körébe tartozó fogalmakat, az intézmények neveit, a külföldi iskolarendezereket.

A font ismertetett többnyelvű pedagógiai szakaszótér oktatási cogédanagyként egyelőre még nem használható, korlátozott példányszáma /mindössze 150 példányban jelent meg/, valamint sajátos szerkezete miatt /addig legalábbis, amíg a tervezett mellékletek nem készülnek el/, ugyanis idegen nyelvről magyarra fordításonál nem lehet használni.

A közelmúltban jelent meg a Tizenegy nyelvű pedagógiai szótár 1-4. kötete, valamint 5. kötetként az előző négy kötethez készített betűrendes index. /DR. ARATÓ F.: 1982, 1983/

A szótár 2 414 tárgyszót tartalmaz magyar, orosz, német, angol, francia, bolgár, cseh, szlovák, lengyel, román, valamint szerbhorvát nyelven. Az első rész /1-4. kötet/ a magyar tárgyszavakat és azok megfelelőjét közli tiz nyelven. A második részben /5. kötet/ a tiz nyelv nyelvenkénti betűrendes indexét teláljuk. A harmadik részről -a tervük szerint- mellékletnek tekinthetjük, mely mintegy 900 pedagógiai elpfogalom magyar nyelvű meghatározását fogja magában foglalni. Az 1-4. kötetben ++ jellet illeték a definiált tárgyszókat. A szótár jelöli / - jellet az egymással felcserélhető idegennyelvi változatokat. A szótár közös munka eredménye, mely a magyar pedagógiai tudományos szervök és intézmények, valamint a külföldi -előszörben a szociolista országok- pedagógiai információs intézeteinek együttműködésével jött létre. A Tizenegy nyelvű pedagógiai szótárt készítő bázisintézmény /Orosz Pedagógiai Könyvtár és Múzeum/ szorosan együttműködött többek között a moszkvai Növeléstudományi Akadémia Általános Pedagógiai Információs Intézetével /APN SzSzSZR/, ami a mi szempontunkból kellő garanciát nyújt ahhoz, hogy az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegek fordításához, értelmezéséhez használhassuk.

A szakszótárak legezükebb volumenű fajtáját, ami csak egy mikronyelv legfontosabb lexikai "szük szakmai lexikáját" egységeit tartalmazza, szakmai minimum-szótáraknak szokás nevezni.

Az ún. "szük szakmai lexika" - szaz a szakkifejezések-réteze a lexikai minimumnak.

Ez a réteg nem nagy gyakorisággal fordul elő, viszont ezek az egységek nagy informatív értékkel rendelkeznek. Éppen az előzőek miatt nagyon fontos az e réteghez tartozó szavak számbevételéle. A szöveget szaksajtóban ezt a réteget nevezik szakmai rétegnak /профильный пласт/ is. Az ide tartozó lexikai egységek jellemzője a nagy informatív értéken kívül ez is, hogy csak egy tudomány/ág/ területén vagy - ritkán - az egymáshoz nagyon közel álló tudományágakban használják.

A magyar szakirodalomban ezt a réteget illetve listát szakmai szókincsminimumnak, szakszókincs-minimumnak, illetve szakszótár-minimumnak nevezik, és szinonimaként használják a fenti terminuseket.

A szakszókincs-minimumok nagyságára vonatkozóan eltérőek a vélemények. Különböző szakemberek véleménye szerint a szótárak terjedelme 250-500 lexikai egységben határozható meg. Minél speciálisabb ez adott szakterület, annál nagyobb valószínűséggel ismétlődnek a szavak, annál kevesebb egységet kell tartalmaznia a szakszókincs-minimumnak.

BAKAYA, R.M. szerint: "bármely szakma szük szakmai szókincsre nem haladhatja meg a 200-250 szót". Az ilyen típusú szótárokra az a kettős feledat hárul, hogy egyszerűen az elengedhetetlenül szükséges szavakon kívül elegendő, és olyan jellegű lexikográfiai információval léesse el a tanulót, ami segítséggel megérthető az edott orosz nyelvű szöveg; másrészt un. "téma szavakat" /опорные слова/ kell nyújtanak, amelyek elsősorban a tudományos szövegek megértéséhez szükségesek. /БАКАЯ, Р.М.: 1973:33-37/

MITROFANOVA, O.D. véleménye szerint egy 2 000- 3 200 lexémét tartalmazó szakszótárból 250-500 lexémára tehető a szük szakmai lexika mennyisége. /МИТРОФАНОВА, О.Д.: 1976:51/

A magyar szakemberek véleménye már nem ilyen egységes a szakmai szókincsminimum nagyságának tekintetében.

MAJOR Ferencné több tanulmányában azt vallja, hogy a műszaki szövegek "szókincsének magja" 250-300 szó. /MAJOR Ferencné: 1968:237-239/, /DR. MAJOR Ferencné: 1980:22/ A "szókincs magja" - a cikkek ismeretében - azonos a szakszótérminimumb fogalmával.

PAJOR LAJOS a szintetikus olvasási készség kielakításához szükséges szakmai szókincsminimum mértéket 1 200 lexikai egységen határozta meg elsajtítás céljából.

/PAJOR: 1976:305-310/

NYIRKOSNÉ Kis Edit - aki térszerzője egy magyar-oreez
és egy orocz-nagyar kémiai kifejezés - és szöveggyűjtemény-
nek - kiadványukat ismertetve írja, hogy az 250-300 oldalas,
s ennek nagy részét a szakszókincs alkotja: mintegy 2 600
lexikai egység. /NYIRKOSNÉ: 1980:177-183/

Ha az eddig megjelent szakmai minimum-szótárok közül
néhányat megvizsgálunk, akkor 250-500 lexikai egységet tar-
talmazókra is találunk hazánkban is példát. 180 szakszót
tartalmaz BME Építésmérnöki Kar Építészeti szakszótérmini-
numa. /MAKAROVA, G.-MESKÓ S.: 1980/. 350 szakszót találunk
ugyancsak a BME Építésmérnöki Kar hallgatói számára készült
Építőipari szakszótérminumban. /DR.MESKÓ S.: 1981/

Az ELTE Bölcsészettudományi Kar hallgatói számára ösz-
széállított orocz szakszókincsemínimum az irodalom, a törté-
nelem, a művészettörténet, a néprajz, a régészeti, a népmű-
velés, a könyvtártudomány és a pedagógia tudományágak lexi-
kai minimumát tartalmazza összesen 1 086 címzében. Ebből
irodalmi szakszó 138,

történelmi	268,
művészettörténeti	186,
régészeti	132,
néprajzi	139,
könyvtártudományi	60,
népművelési	36,
pedagógiai	127.

/GATTERNÉ-KÁLMÁN A.: 1983/

3. A szaknyelv, a szakszöveg, a pedagógiai szakszöveg értelmezése

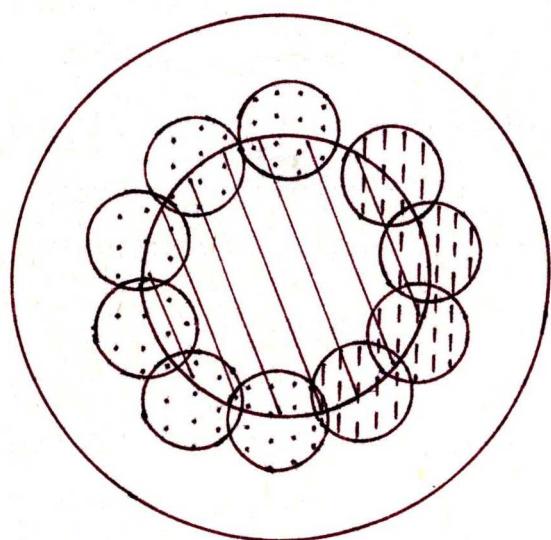
Ha az ország pedagógiai szaknyelv és pedagógiai szakszöveg terminusokat értelmezni akarjuk, illetve szeretnénk tartalmukat feltárni, akkor a szaknyelv, illetve a szakszöveg definiciótól célszerű elindulunk.

A funkcionális nyelvi stílusok tagolása során eljutottunk a mikronyelvig, ami lényegében szaknyelvként is felfogható. "A szaknyelv egy nyelvnek valamely tudomány/ág/ban, szakmában, foglalkozási körben kialakult olyan változata, amely a köznyelvtől főként szakszókincsében tér el." /M.NY.Ért.Sz.: VI./

A meghatározásban szereplő "nyelvi változat" mint legközelebbi nemfogalom a használatra, a funkcionálásra utal. A nyelvi rendszeren belül számtalan szaknyelv létezik, és ezek nem izoláltak, hanem érintkeznek egymással, egymára épülnek. Helyesnek tartjuk MORVÁTH Tibor következő megállapítását, mi szerint: "Ha a nyelv a rendszerek rendszere, melyek egymába nyúlnak és egymára épülnek, akkor a szaknyelvek alrendszerek, melyeknek szókincse a köznyelv semleges nyelvi eszközeinek kézletére épül rá és azzal szorosan összefonódik." /MORVÁTH Tibor: 1974:209/

Az előbbieket szemléletesebbé tehetjük a következő egyszerű ábrával.

A szaknyelvek helye a nyelvi rendszerben

- : nyelvi rendszer
- : köznyelv /ált. nyelv/
- : szaknyelvek
- : egyéb nyelvi rétegek

Az ábráról látható, hogy a szaknyelvek nemcsak a köznyelvvel, hanem egymással is szoros kapcsolatban állnak.

A köznyelv ebben a rendszerben ezt a nyelvi változatot jelenti, ami nem téjnyelvi, nem jellemző szükebb szociális csoport nyelvhasználatára, szaz stilisztikai szempontból negatívan jellemzett.

A szaknyelvre vonatkozóan teljesebb, igényesebb megfogalmazást találunk SMIDT, W. tanulmányában, melynek értelmében a "A szaknyelv egy bizonyos szakterület megértésének eszköze szakemberek között, specifikus szakszókincs és a köznyelvi lexikális és grammatikai eszközök kiválasztásának,

alkalmazásának és gyakoriságának speciális normái jellemzik; nem a nyelv önálló megjelenési formájaként létezik, hanem szakszövegekben aktualizálódik, amelyek a szakmai rétegen kívül minden tartalmaznak köznyelvi elemeket is."

/Idézi: BARTHA M.: 1976:184/

A fonti meghatározásból kiemelhető: a szaknyelv szakszövegekben aktualizálódik. "Szakszövegen az olyan szakkérdezőről szóló írásról értendő, amelyet a tudomány/ág/, a szakma művelői közé tartozó szerzője a tudomány/ág/, a szakma előre körülhatárolt összetételű művelőinek szán, közlését elősődlegesen az értelmi-megismerő mozgósítás szándéka vezéri, és üzenetét a funkcionálisan megfelelő /adekvát/ kifejező-szokásrendező gyakorlata szerint önti formába."

/DÁNIEL Á.:1980:38/.

MAJOR Ferencné a szakcikkek -szakszövegek- főbb jellemzőit a következőkben körvonalaazta: érzelmektől, individuális jegyektől mentes objektív tényleírások, meghatározott fogalomkörök; nem törekednek a leírások változatos nyelvi formulációkre, nem akarnak hatni az érzelmekre, a kifejezésemőd tradicionális, az illető tudományág nem nagyszámú fogalomkörből, annak szakmai terminológiából merít; viszonylag gyakori a lexikai elemek ismétlődése. /MAJOR Fné:1980:21/ Igaz, hogy a szakszövegek elejénben ez értelemhez szólnak, de pl. a történelmi vagy pedagógiai szakszövegek érzelmi elemeket is tartalmaznak.

Elfogadjuk ezt, hogy a szakszövegek objektív tényleírásokat tartalmaznak, azonban ezzel a kitétellel, hogy "individuális jegyektől mentesek" nem éthetünk egyet, hiszen minden szerzőnek van a stílusában individuális, csak rá jellemző elem.

Szerintünk a szakszöveg legfontosabb ismérvei: a téma jellege; a szerző és az olvasó személye; a közlés célja és a közlés formája.

Üzefoglalva a szaknyelvről és a szakszövegről irottakat, viszonyukat úgy fejezhetjük ki, hogy a szaknyelv leggyakoribb megjelenési formája a szakszöveg. Ez a megállapítás a pedagógiai szaknyelv és pedagógiai szakszöveg vonatkozásában is igaz. +

A pedagógiai szakszöveg értelmezéséhez feltétlenül a pedagógia fogalmát kell alapnak tekintenünk. "A pedagógia: a nevelés elméletének és gyakorlatának jelölésére egyaránt használt komplex fogalom. Az első értelemben általában azonos a neveléstudomány fogalmával, a nevelés általában elveinek, cél-, feladat- és eszközrendszerének szisztematikus kifejtésével; a második értelemben pedig a mindenkorai gyakorlattal, annak lehetőségeivel, szintjével, fejlettségi állapotával, s az ezt irányító közoktatáspolitikai instrukciókkal." /Pedagógiai Lexikon: 1978:430/

A pedagógia legátfogóbb, legegyetemesebb kategóriája a nevelés. A nevelés több formában megy végbe, és ezek a formák a nevelés eszközei. ÁGOSTON György a nevelési formák két csoportjának megkülönböztetését javasolja. A két nevelési forma egyike: az oktatás; másik: a szükebb értelemben vett nevelés. A két nevelési forma azonban nem különbözik el összen, amit a következő megállapítás is bizonyít: "...nem helytelen az oktatást a szükebb értelemben vett, a "tiszta" neveléstől való megkülönböztetésűl olyan nevelések mondani, amelyre mindenekelőtt az ismeretek rendszeres közvetítése a jellemző."/ÁGOSTON: 1972:28/

A fentiek értelmében minden neveléssel kapcsolatos szakirodalom - beleértve azoktát, mint egyik nevelési formát is - a pedagógia térgykörébe sorolható a tudomány komplex jellegből adódóan. Ez a komplexitás tartalmi szakaszosséget, különbözősséget eredményez, ez a komplexitás és tartalmi különbözőséggel jellemzi tematikailag a pedagógiai szakszövegeket.

A pedagógiai jellegű információk közléinek és befogadónak körébe sorolható az a tudományában tudományos fokozattal rendelkező tudós épp úgy, mint a gyakorlati tapasztalatait papirra vétő tanító vagy óvónő is, hiszen mindenki annak szakembernek minősülnek.

A pedagógiai szakaszöveg definíciójához figyelembe kell vennünk, hogy egyszerűt ezeket a szövegeket nyelvoktatási célokra kívánjuk felhasználni, másrészt azt -mivel erre a nyelvű pedagógiai szakaszövegekről van szó-, hogy a szöveget pedagógiai elméletet és gyakorlatot tükrözik ezek a szövegek. A nyelvoktatási célokra történő felhasználásra -ez oktatásra szánt időkeret korlátozott volta miatt- tematikai szempontból szükségesként kell a pedagógiai szakaszövegnek minősülő írások körét.

Szerintünk pedagógiai szakaszövegnek tekinthető az a szöveg, ami a szükebb értelemben vett szervezett, szaz iskolai rendszerű novelés és oktatás köréből merít témáját, és amit a novelés különböző szintjein és színterein tevékenykedő elméleti vagy gyakorlati szakember ír az előző területeken munkálkodó -különböző végzettségi szintű- szakemberek számára elméleti általánosítás, illetve gyakorlati hasznosítás céljából olyan nyelvi formába öntve, ami e terület szakemberei számára egyértelmű /vagy egyértelműen értelmezhető/ elméletet közvetít, vagy gyakorlatot sugall.

A vizsgálati anyag kiválasztásakor a szervezett, szaz iskolai rendszerű oktatás további szüksége vált indokolttá. A szükséges alapjául a magyarországi tanítóképzés szükségletei szolgáltak.

III. AZ OROSZ NYELVŰ PEDAGÓGIAI SZAKSZÖVEGEK LEXIKAI ÁLLO-MÁNYÁNAK VIZSGÁLATA

1. A vizsgálat célja, problémák

Vizsgálatunk célja -témaválasztásunk indoklásában leírtakkal összhangban- annak felderítése, hogy az orosz pedagógiai szaknyelvi lexika makkora hányada esik egybe az általános tudományos nyelvi lexikával, makkora az a rész, ami a köznyelvi lexikához sorolható, mennyi lexikai egység minősül terminusnak. Fontosnak tartjuk az alapvető szófajok arányának kimutatását szárt, mert egyrészt ettől az aránytól lehetjük függővé, hogy az alekben melyik területét szükséges a legalaposabban ismerni ahhoz, hogy megértsük az adott szöveget, másrészt vizsgálati eredményeinket pedagógiai szakszótár-minimum összeállításában kívánjuk hasznosítani, így a főneveket kiemelten kell kezelnünk, mivel a legtöbb szakembert véleménye szerint főnevek alkotják a szakterminológiát, valamint szárt is célszerű a főnevekre kiemelt figyelmet fordítani, mert a főnévi tö ismeretében kikövetkeztethető -törméczetesen megfelelő szóképzési ismeretek birtokában- az abból képzett szármaszók jelentése is, és ez az inventív vagy potencionális szókészlet nagyságát megsokszorozhatja.

A vizsgálati eredmények értékelésében lényegesnek tartottuk, hogy saját adatainkat más szótárok adataival is összehosszuk.

Ezért többször hivatkozunk Steinfeldt, Sztyepanova, illetve-Zacorina által szerkesztett gyakorlási szótárákra.

/ШТЕЙНФЕЛЬДТ, Э.А.: 1963; СТЕПАНОВА, Е.М.: 1970; ЗАСОРИНА, Л.Н.: 1977/

A mi vizsgálati anyagunk viszonylagosan kisebb volta és a különböző szótárok részben eltérő szerkezeti felépítése miatt meg kellett keresnünk az összevetés lehetőségeit.

2. A vizsgálat módszere

A pedagógiai szakszövegek lexikai állományának vizsgálat során - a vizsgálati célnak megfelelően - lehetőségeink az előbbi módszerek alkalmazását tették lehetővé: cédrulázás, listázás és összevetés.

A cédrulázást mint módszert az anyaggyűjtésben alkalmaztuk, oly módon, hogy a mintául kiválasztott szövegekből minden "szövegeszt" külön cédrulára írtunk. /PAPP F.: 1974:76-83/ Azokban az esetekben, ahol a szó lexikai vagy grammatikai jelentése izoláltan nem volt egyértelmű, ott törekedtünk az egyértelmeztére olyan formában, hogy jelöltük az adott szövegben lehetséges lexikai, illetve grammatikai funkciót. A cédrulákon feltüntettük, hogy az adott szövegeszt melyik mintában fordult elő.

A listázás, azzal a cédrulák összesítése /szótérba rendezése/ "humán" - nem gépi - módszerrel történt. Mivel ezt a módszert már korábbi kutatásaink során eredményesen alkalmaztuk 10 000-es nagyságrendű szövegeszömennyiség feldolgozásában - ami a vizsgálati anyagban az I. számú mintát képezi -,

úgy láttuk, hogy ezzel a módszerrel is elérhető kitűzött célunk megvalósítása.

Normadik módszerként vizsgálati anyagunk feldolgozásában az összevetést alkalmaztuk. A szovjet pedagógiai szakirodalomban a módszer jelölésére a "метод наложения" /fodás, ráhelyezés módszere/ terminust találjuk.

/МИТРОФАНОВА, О.Д.: 1976:27/

E módszer legfontosabb sajátossága abban áll, hogy alkalmazásával a különböző vizsgálati anyag alapján készült listák összevetése során megállapíthatjuk azok egyezésein illetve eltérésein, majd az így szerzett ismeretek birtokában jellemezhetjük valamely nyelvi stílus lexikáját.

3. A vizsgálati anyag kiválasztásának módja

A vizsgálati anyag kiválasztásában egyrészt arra törekedtünk, hogy az tartalmi és formai szempontból megfeleljen a II. fejezet 3. pontjában megfogalmazott pedagógiai szakszöveg-definíciók; másrészt ezem előtt tartottuk a meny-nyiogi követelményt is, azzal annyi szövegmenyiséget kellett válogatnunk, ami elegendő alapul szolgálhat az éltaléncsítéshez, ugyanakkor nem válik lehetetlenné a hagyományos /nem gépi/ feldolgozás.

A pedagógiai szakszövegek - mint ahogy már korábban írtuk- témáik, szerzőik és olvasóik táborát figyelembe véve nagyon sokfélék lehetnek. Ezért válogatásunkban a következő

vettük figyelembe vagylagosan a kiválasztendő cikkek, tanulmányok témáira vonatkozóan:

1. A témák a szervezett - iskolai rendezettségi - nevelésen belül valamelyen formában kötődjenek a tanítóképzéshez, és ezzel együtt a felsőfokú képzéshez; a kisiskolás-korú gyerekek oktatásával-nevelésével összefüggő kérdésekben nyújtsanak tájékoztatást.
2. Iskolafokhoz nem kötődve általános oktatási vagy nevelési problémákkal foglalkozzanak.
3. Az orosz mint idegennyelv oktatásának problémáihoz kapcsolódjanak.

A fenti témákhoz tartozó cikkeket a pedagógiai szakirodalom három - szerintünk elégére reprezentatívan - területéről merítettük, az egyes területeket mintáknak nevezzük. A felosztás alapjáról a szerzők és a felhasználók körét vettük.

Az I. számú mintához soroltuk a tankönyvek, módszertani anyagok, nevelési dokumentumokból nyert lexikát.

A II. számú minta tartalmazza a pedagógiai folyóiratok cikkeiből származó szöveganyagot.

A III. számú mintában a szakirók, tudósok könyvei, cikkei, leírt előadásaiból gyűjtött számonnyiséget helyeztük el. A tankönyvek, a módszertani anyagok, a nevelési dokumentumok szövegei /I. számú minta/ széleskörű szerző és olvasógárdát érintenek, a pedagógiai folyóiratok cikkeinek /II. számú minta/ zöme gyakorlati szakemberek tollából származik, és a

felhasználók többsége is gyakorlati tevékenységet folytató szakember; a szakirák cikkeiket /III. számú minta/ általában kisebb létezésű, mégasan kvalifikált szakembergárdának írják.

Vizegálati anyagom terjedelmét 30 000 szóban határoztam meg a következők miatt:

1. GUIRAUD szókincsvizsgáló módszere 24-30 000 szón alapul ezen megmondás alapján, hogy 6 a szókincs terjedelmét 24 000 szóra becsüli arra alapozva, hogy egy művét egyén egy 30 000 címzöt tartalmazó szótér szavainak legnagyobb részét ismeri, illetve felismeri.

/J.SOLTÉSZ K.:1963:263-272/

2. SZENDE Tamás magyar viszonylatban a költői sajátosságok megállapítására elegendőnek tartott költőnként kb. 20 000 szót. /SZENDE T.: 1968:287-301/

Mennyiség szempontjából a korábban már részletezett három nyelvhasználati minta mindegyikéből 10-10 000 szövegszót kitévő szövegmennyiség kiválasztását terveztük; feltételezve, hogy a 10 000 szövegeszónyi irott nyelvhasználati produktum megfelelően reprezentálja a pedagógiai irányultságú tudományos nyelvi stílus lexikai állományának főbb jellemzőit, mivel - szerintünk - a szakirákban a szavak nagyobb valószínűséggel követik egymást mint pl. szépirodalmi, vagy egyéb jellegű szövegekben.

AZ I. mintában feldolgozott tankönyvek, médezsartani cegédanyagok, oktatási dokumentumokból vett részletek meg-
találhatók a tanítóképző főiskolások számára készült orosz
szakmai jegyzetben, és mivel a tankönyv 24 leckéjéből min-
den pedagógiai szakaszövegnek minősülő szemelvény szerepel,
így annál a mintánál a szövegek hossza változó, összesen
10 908 szövegeszó. /DR. MAGYARFALVI L.: 1978/

A II. és a III. mintánál egy-egy szövegből kb. 500 szö-
vegezöt véleseztünk legtöbbször a szöveg elejéről - figye-
lembe véve a szöveg tagolását-, mivel a téma, a közlés cél-
jának és a kutatás módszerének ismertetésében szereplő lexi-
kai egységek ismétlődnek többnyire a későbbiek során.

Mindkét mintánál 20-20 cikkből gyűjtöttük ki a szöveg-
szókat. A II. számú mintában /szakfolyóiratok/ 10 196 szö-
vegező szerepel, míg a III. számú mintában /szakirák művei/
9 925 szövegeszó található. /A vizsgálatokhoz felhasznált
szövegek lelőhelyét a 2. számú irodalomjegyzékben közöljük./
Mivel a tervezett mennyiségtől való eltérés + 2 % és
- 1 %-ot nem éri el, és az I. számú minta is eltér a terve-
zett 10 000-től nem tartottuk szükségesnek a korrekciót annál
is inkább, mivel ez csak az összesítéskor derült ki és a
tervezett 30 000 korpuszhoz viszonyítva is a 31 028-e kor-
pusz alig több mint 3 %-os eltérést mutat.

A vizsgálati anyag feldolgozásához olyan metodikai meg-
oldásra volt ezükségünk, amelyik lehetővé tette a tetemes
anyag gyors áttekintését, különböző szempontú vizsgálatát.

Ezért a fentebb említett 31 028-s korpuszból betürendes szótári segédletet állítottunk össze, feltüntetve minden szó összes gyakoriságát, majd a gyakoriság megoszlását minták /I. - II. - III./ szerint. /I. számú melléklet/

A betürendes szótári segédlet alapján a legnagyobb gyakoriságtól /1 333/ 10-es gyakorisággal bezárólag, frekvencia-szótárt készítettünk, ami az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban előforduló 544 lexemét tartalmazza. Ebben a szótában már nem szerepeltek jük a minták szerinti megoszlás adatait.

A más szótárokkal való összevetés megkönnyítésére:

"+" - jelet alkalmaztunk, ha a fent megnevezett szótárban is megtalálható az adott lexéma;

"-" - jellet írtunk abban az esetben, ha a fent megjelölt szótár nem tartalmazta a mi listánkban szereplő szót. /II. számú melléklet/

4. A szókincsvizsgálat szempontjai

Vizsgálati anyagunk feldolgozásához olyan szempontokat kellett választanunk, melyeknek érvényesítése biztosította azt, hogy választ kapjunk a vizsgálati célban megfogalmazottakra, azaz az orosz pedagógiai szaknyelvi lexika mekkora hányada esik egybe az általános tudományos nyelvi lexikával, makkora hányad sorolható a köznyelvi lexikához, és mi tartozik a terminusok közé.

Ez utóbbi szárt nagyon fontos, mert a pedagógiai terminusokat feltétlenül be kell vennünk pedagógiai minimumezűrűnkbe.

Vizsgálatunk során erra is választ akartunk kapni, hogy a pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban előforduló szavak hogyan oszlanak meg a fő szófejű kategóriák szerint.

A fentieknek megfelelően egyik vizsgálati szempontunk mennyiségi szempont volt. Mennyiségi szempontból jellemzésekkel számádatokkal a pedagógiai szakszövegekből nyert lexika egészét szárt, hogy a mennyiségi mutatókat a minőség jellemzésére is használjuk. A gyakorisági mutatók közül az átlagos gyakoriságot és a gyakorisági együtthatót emeltük ki, majd gyakorisági intervallumonként vizsgáltuk a szövegfedést, azaz mennyi szövegeszé tartozik az addtt gyakorisághoz.

A minőségi jellemzéshez stilisztikai szempont szerint minősítettük vizsgálati anyagunkat /köznyelvi-, irodalmi, vagy tudományos nyelvi, illetve terminus/.

A minőségi vizsgálatban grammikai - pontosabban morfológiai-szemszögből vizsgáltuk, hogy mely szófejű kategóriába tartoznak a pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban előforduló szavak.

5. A vizsgálat eredményének értékelése

a./ Az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegek lexikai állományának mennyiségi jellemzői

Mint már említettük, vizsgálatunk során hérom mintából származó 31 028 szövegeszöt tartalmazó korpuszzal dolgoztunk. A mennyiségi mutatók közül fontosnak tartjuk az átlagos gyakoriságot /iterációs indexet/, emiatt megkapunk, ha a szövegeszék /N/ számát osztjuk a lexémák /V/ számával. Képletbe foglalva:

$$I_1 = \frac{N}{V}$$

A vizsgált orosz nyelvű pedagógiai szakszövegekre vonatkozóan mintánként a következő adatokat kaptuk:

	<u>Összesen</u>	<u>I.minta</u>	<u>II.minta</u>	<u>III.minta</u>
<u>Szövegeszök száma: /N/</u>	31 028	10 908	10 195	9 925
<u>Lexémák száma: /V/</u>	4 169	2 176	2 246	2 237
<u>Átlagos gyakoriság:/I₁/</u>	7,44	5,01	4,53	4,44

A fentiekből kiolvasható, hogy minél nagyobb a vizsgálati anyag /korpusz/, annál nagyobb a lehetősége annak, hogy ismétlődnek a szavak, azaz az egész korpuszra vonatkozott átlagos gyakoriság 7,44, míg mintánként az átlagos gyakoriság 2-vel kisebb.

A három minta vonatkozásában nem nevezhető lényegesnek az átlagos előfordulások közötti különbség: a II. mintában 4,53; a harmadik mintában 4,43. Az I. mintában mutatkozó 0,5-nyi pozitív eltérés /lényegében azonos korpusz esetén/ a tonkönnyvi jellegből adódhat.

Ahhoz, hogy más gyakorisági szótárok adataival összevethessük az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegek szóanyagát tartalmazó gyakorisági szótárunkat /a táblázatban pedagógiai szótár néven szerepel/, ki kellett számítanunk a gyakorisági együtthatót /coefficient, jele: C/, ami mutatja, hogy egy szövegezére mennyi lexéma jut. Kiszámítási módja: lexémaszámot /N/ osztjuk a korpusz szövegeszóinak számával /N/.

Képlete:

$$C = \frac{V}{N}$$

Az összetevéshez a következő adatokat használtuk:

<u>Szótárok:</u>	<u>Korpusz:</u>	<u>Lexémaszám:</u>	<u>Átl.gyak.</u>	<u>Gyakorisági együtthatás:</u>
	/N/	/V/	/I ₁ /:	/C/
<u>Zaszorina:</u>	1 056 382+	39 268+	26,9+	0,0371+
<u>Puskin:</u>	544 777+	21 197+	25,7+	0,039+
<u>Sztyepanova:</u>	400 000	---	---	---
<u>Steinfeldt:</u>	400 000	24 224+	16,5+	0,0605+
<u>Pedagógiai:</u>	31 028	4 169	7,44	0,134

/A --tel jelölt adatok ZASZORINA: 1977:922//ЗАСОРИНА:1977:922/

A fonti adatak ezt mutatják, hogy minél nagyobb a korpusz, annál nagyobb az ismétlődés mértéke. Kisebb korpusz esetén kisebb az átlagos gyakoriság, de nagyobb a gyakorisági együttható. A mi vizsgálati anyagunk adatainak értékeléséhez legjobban a Sztyepanova által szerkesztett gyakorisági szótár adataira lenne szükség, azonban e szótár szöveges elemzést nem tartalmaz, a lexémákat pedig két különálló listában közli 10 gyakorisággal bezárólag, /részletesen II. fejezet 2. pont/ így még számolással sem lehet a szükséges adatak birtokába jutni.

A betürendes gyakorisági szótáron kívül, mely 4 169 lexémát tartalmaz 1 333 -l gyakoriságig, készítettünk egy 10-es gyakoriságú lexémákkal záródó frekvencia-szótárt is ezzel a céllal, hogy láthatóvá váljon a leggyakrabban előforduló lexémák sora. A 10 gyakoriságot mint ezelső értéket ezért választottuk, mert sokkal nagyobb korpuszra épülő szótárok is ezt, vagy ehhez közel eső értéket veszik alsó határnak. Pl.: Zaszorina már említett szótárában, valamint Sztyepanova szótárában is 10-es gyakoriság az alsó határ; Steinfeldt szótárában 14-es gyakorisággal bezárólag találhatjuk meg a lexémákat. A 10-es gyakoriság mint alsó határ kijelölését ezért is indokoltak tartottuk, mert úgy véltük, hogy az ebbe az intervallumba eső lexémák megfelelően reprezentálják az összes lexémát.

Ennek igazolására használjuk fel a következő adatokat:

Gyakoriság:	Lexémeszám:	Üeszlexéma % aránya:	Szövegeszók száma:	Szövegezék % aránya:
1333-1	4 169	100 %	31 028	100 %
1333-10	544	13,05 %	22 404	72,52 %
9-1	3 625	86,94 %	8 537	27,476 %
2	637	15,5 %	1 274	4,9 %
1	1 890	45,3 %	1 890	6,9 %
2 -1	2 527	63,01 %	3 164	10,1 %
1 333-213	10	0,263 %	4 908	15,8 %

A mi pedagógiai gyakorisági szótárunkban a 10 előfordulással bezárólag 544 lexémát találtunk, amihez 22 404 szövegeszó tartozik. Ez az összes szövegeszó 72,52 %-át fedi, tehát a szövegeknek majdnem 3/4 részét, és így az 544 lexémához tartozó adatok - szerintünk - vonatkoztathatók az egész szótári anyagra is.

A fennmaradó 3 625 lexémához 8 537 szövegfordulás tartozik, ez 27,476 %-a a korpusznak, ami viszonylag magas aránynak tűnik, ha nem vizsgáljuk meg az egyszer illetve kétszer előforduló szavak arányát.

Azért épp ez a két gyakoriság a lényeges, mert az 1-2 előfordulás eleve kizára annak lehetőségét, hogy minden három mintánkban előfordult volna, és ezáltal használata általánosnak tekinthető lenne. Az 1-2 gyakoriságú lexémák száma összesen 2 527, és ehhez a lexémámnnyiséghoz 3 164 szövegező tartozik, ami a korpusznak 10,1 %-át jelenti. Tehát, ha ezt a 10,1 %-ot levonjuk a vizsgálódási körünkön kívül eső korpuszhányadból /27,476 %/, akkor csak a korpusz 17,3 %-át kitevő szavak feldolgozásától tekintettük el. Igy még biztosabbnak látszik, hogy helyes megállapításokhoz jutunk az eső 544 lexéma elemzése során.

Az eső 10 leggyakoribb lexéma adatait a ZASZORINA-szótár adataival összevetve a következő eredményre jutunk: Zaszorina adatai szerint az eső 10 lexéma a szótár 0,025 %, és ehhez 192 777 szövegszó tartozik, ami a szövegszók 18,25 %-át alkotja. /ЗАСОРИНА, Л.Н.:1977:924/ A mi anyagunkban az eső 10 szóhoz a szövegszók 15,8 %-a tartozik.

b./ Az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegek lexikai állományának főbb minőségi mutatói

A lexikai állomány minősége számunkra a szó stílusztikai hováterezését jelenti, minőségi mutatókon pedig ezt értjük, hogy az állományon belül mekkora arányt képviselnek a köznyelvi szavak, milyen arányban fordulnak elő az un.

"általános tudományos nyelv" szavai, illetve makkora rész minősül un. "ezük szakmai lexikának" vagy terminusnak.

Annak eldöntésére, hogy egy lexéma köznyelvi /seme-
ges/ vagy a tudományos nyelvi stílusba tartozó /stilisztikai értékkel rendelkezik/, két azonos korpuszt /400 000/ feldolgozó - már többször említett - szótárt használtunk oly módon, hogy a mi -544 lexémát tartalmazó- gyakorisági szótárunkba "+" és "-" jelekkel feltüntettük, hogy az említett szótárok részét képezi-e a mi listánkban szereplő lexéma. /Lásd: 2. sz. melléklet; ШТЕЙНФЕЛЬДТ:1963; СТЕПАНОВА:1970/

A két szótár felhasználását nemcsak az azonos nagyságú korpusz indokolta, hanem azt is, hogy a két szótár szerkezete és szótárelmélete is közel áll egymáshoz, ha nem teljesen azonos. Az eltérések megállapítását és részletezését nem tekintjük feladatunknak, azonban ezt le kell szögeznünk, hogy a szótárkészítésben követett elvek különbözősége lényegében nem meghatározó a mi szempontunkból. Pl.: a "высший" nincs meg a Steinfeldt-szótárban: ennek oka lehet az, hogy nem jelöli külön a felsőfokot, vagy pedig másik ok lehet az is, hogy 14-nél kisebb volt a korpuszban az előfordulás aránya; a "старший" viszont Sztyepanova szótárában nem szerepel valószínű az előzőkhez hasonló okokból.

A mi szótárunk 31 028-as korpuszával lényegesen kisebb az összevetéshez használt szótárnál, azonban megfigyeléseink alapján a listák elején álló leggyakoribb szavak meggyeznek, így a korábban már leírt indoklás alapján is elegetdőnek tartottuk az 544 leggyakoribb lexema vizsgálatát, azaz annak megállapítását, hogy ebből mekkora hányad található meg más szótárekban. A kapott eredmény a következő:

<u>Szótár neve:</u>	<u>Lexémeszám:</u>	<u>%-érték</u>
Pedagógiai:	544	100 %
Steinfeldt:	476	87,5 %
Sztyepanova:	457	84,0 %
Mindkettő:	312	57,3 %
Egyik sem:	75	13,7 %

Az eredmények értelmezésekor célezerű kihagyni azt a lehetőséget, hogy a pedagógiai listában szereplő szó azért nem szerepel a vizsgált szótárek szóanyagában, mert a Steinfeldt-szótár esetében nem éri el a 14-es gyakoriságot, vagy a Sztyepanova-szótár esetében az 10-es gyakoriságot.

A fenti adatak értékelésében arra is tekintettel kell lennünk, hogy ez egyes nyelvi stílusok nem válevezthetők el mereven egymástól, és ennek értelmében egy-egy nyelvhasználati változatban egymással összefonódva több nyelvi stílus jegyeit is felfedezhetjük.

Ez a megállapítás természetesen érvényes a lexikára is. Ezért nem tehetünk kategorikus megállapításokat az alapján, hogy amennyiben a pedagógiai lista valamely lexémája része a Steinfeldt-szótárnak, akkor köznyelvi szónak minősül; ha a Sztyepanova által összeállított szótár szójegyzékében szerepel, akkor pedig csak a tudományos nyelvi stilushoz tartozó lexika eleme lehet. A fentieket alátámasztja az a tény is, hogy olyan lexémák is találhatók a pedagógiai frekvenciaszótárunkban, amelyek egyaránt megtalálhatók a fent említett minden két szótárban, tehát egyaránt előfordulnak minden két nyelvi stílusban.

Adataink alapján a pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban előforduló 544 lexéma 87,5 %-a található meg a Steinfeldt-szótárban. Példaként néhány ezek közül:

школа : 260 , работа : 208 , вопрос : 80 , коллектив : 38 ,
внимание : 26 , занятие : 20 , забота : 10 .

✓ szó után álló szám a kikeresés megkönnyítését szolgáló adat a pedagógiai szótárunkból. Az ebbe a kategóriába tartozó szavak túlnyomó többsége a tudományos szövegekben, - így a pedagógiai szövegekben is - a megszokott köznyelvi jelentében szerepel, azonban jelentős részük a tudományos nyelvi stílusban speciális jelentéssel fordul elő: Pl.: a "занятие" általános köznyelvi jelentése: elfoglalás, bevétel, foglalkozás, elfoglaltság, munka; a pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban: tanítás, tanári foglalkozás jelentések kapcsolódnak hozzá.

Az 544 lexémából a Sztyepanova általános tudományos nyelvi gyakorisági szótérában is meglelhető 457 lexéma, ami a vizsgált mennyiség 84 %-a. Megtalálható pl.: "класс:140", "материал:95", de hiányzik pl.: "учащийся : 197", "учитель : 179", "учебный : 129", "урок : 93".

A hiányzó lexémák speciális területhez, ezzel a pedagógiai szaknyelvhez tartoznak, de pl.: a "помогать : 21" valószínű köznyelvi jellege miatt nem szerepel a listában.

A minden szótár állományában elhelyezett 312 lexéma a pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban előforduló 544 lexémának 57,3 %-a. Ilyen pl.: "труд : 107", "год : 79", "основа : 47", "принцип : 41", "мир : 23", "физический:18", "состояние : 10", "число : 10".

Pedagógiai szakszövegekben szintén gyakran speciális jelentésben szerepelnek. Pl.: "основы наук"- alapismeretek, "физическая культура" - 'test/i/ nevelés'

Az egyik szótárban sem található 75 lexéma elvileg egyoránt lehet köznyelvi és tudományos nyelvi stílushoz tartozó is, de az esetek túlnyomó többségében ezek a szűk szakmai lexikához tartoznak. A fenti dilemma eldöntésében egségtágunkre volt a pedagógiai szótáron kívül oktatási gyakorlatunk is. Az ebbe a kategóriába tartozó szavak közül kerül ki a pedagógiai szűk szakmai lexika jelentős része. Pl.: "обучение : 215", "умение : 105", "навык : 55", "пересказ : 26", "просвещение : 14", "шестилетка : 11", "усвоение : 15", "формировать : 10".

A fentiek alapján dolgozatunk elején feltett kérdésre /I. fejezet I. pont/ - mennyiben része a pedagógiai szaknyelvi lexika a tudományos nyelvi lexikának - azt válaszolhatjuk, hogy mindenképpen jelentős a fedés, az egybeessés; azonban nem hagyhatjuk figyelmen kívül azt a tényt, hogy legalább annyi egészére található a köznyelvi lexikával is. Igy tehát azt kell mondunk, hogy a pedagógiai szaknyelv lexikáját tekintve majdnem fele-fele arányban tartalmaz köznyelvi és tudományos nyelvi lexikát.

A pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban előforduló 544 lexéma alapvető szófajok /főnév, melléknév, ige/ szerinti megoszlásának értékeléséhez ismét Sztyepanova szótárának adatait használtuk fel. Mivel azonban ez a szótár nem közül egységes csökkenő gyakoriság szerinti listát, el kellett döntenünk, hogy a két lista /a mind a 6 tudományággban szereplő, illetve nem minden tudományágban szereplő lexémák frekvencia-szótára/ közül melyikhez viszonyítsuk. A valamennyi tudományággban szereplő lexémák gyakorisági listájából az első 6 oldalon /SZTYEPANOVA: 1970:5-10/ szereplő 536 lexémát vettük, ami majdnem azonos mennyiség, a mi leggyakrabban előforduló 544 lexémánkkal.

A következő eredményre jutottunk:

Szótári:	Összes lexéma:	Főnév:	Melléknév:	Ige:
Pedagógiai:	544 /100 %/	228 /41,15 %/	100 /18,3%/	50 /9,2%/
Sztyepanova:	536 /100 %/	208 /38,8%/	63 /11,7%/	79 /14,7%/
Tud.-techn. irod.:	- - -	- /41,7%/	- /15,4%/	- /12,5%/

/A tudományos-technikai irodalomra vonatkozó adatokat

O.D. Mitrofanovtól idézi DR. MAJOR Fné.: 1980:55/

A főnevek kb. 40 %-os aránya mindenkorban a főnevek gyakori használatát igazolja. Ha ehhez hozzáadjuk a melléknévek arányát, akkor együttesen mindenkorban listára vonatkozóan több mint 50 %. A fennmaradó 50 %-ot sem elérő rész oszlik meg a többi szófaj között meglehetősen magas százalékos arányt hagyva a névmánekre.

A mi pedagógiai szótérünkben az első 10 leggyakoribb lexéma között 2 főnevet találunk /школа, обучение/ melléknév és ige nem szerepel a 10 leggyakoribb szó között. Sztyepanova szótárában az első főnév a 19. helyen szerepel, az első 10 leggyakoribb szó között nincs melléknév sem ige. Zeszorina szótárában az első 10 leggyakoribb szó között nem szerepel sem főnév, sem melléknév, sem ige. Az első főnév a 49. helyen található /год/, és két ige is megelőzi /сказать/ говорить/. Steinfeldt szótárában az első 10 leggyakoribb lexéma között nem szerepel egyik kiemelt szófajú szó sem.

Az 51. helyen találjuk az első főnevet 5 ige után /ребята;
глаголы: быть, сказать, мочь, говорить, знать/.

Az előzőekben bemutatott adatok alapján az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegek lexikájának főbb szófajok szerinti megoszlása azt a feltételezésünket igazolta, hogy a pedagógiai szaknyelv lexikai állományában a főnevek és a melléknevek dominálnak harmadik helyre szorítva az igéket.

A kapott adatokból arra a következtetére jutottunk, hogy a pedagógiai szakmai minimuszótár számanyagában feltétlenül a főneveknek kell a legnagyobb hánnyadot elkotniuk.

IV. AZ OROSZ NYELVŰ PEDAGÓGIAI SZAKSZÖVEGEK LEXIKÁJÁNAK DIDAKTIKAI SZEMPONTU ELEMZÉSE

I. A pedagógiai szakszövegek lexikai állományának rétegezősése

Dolgozatunk I. fejezetében célul tüztük ki egy orosz nyelvű pedagógiai szakszókincsminimum összeállítását tanítóképző főiskolai hallgatók számára. E cél megvalósítása érdekében elvégzettük a pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban előforduló szókincs mennyiségi és minőségi elemzését. Az elemzés során kapott adatokat ki kell egészítenünk az oktatási /didaktikai/ szempontú vizsgálatunk eredményivel.

Az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegek szókincsének mennyiségi és minőségi elemzése során a III. fejezetben eljutottunk oda, hogy a lexikai állomány egy részéről nem tudtuk egyértelműen eldönteni, hogy az része-e az un. pedagógiai szaklexikának -azaz szakaszának minősül-e- vagy a stilisztikai szempontból semleges nyelvhasználati változat /köznyelv/ eleme, vagy a stilisztikailag jellemzett /minősített/ tudományos nyelvi stílus lexikájának alkotó részét képezi.

A terminológia pedagógiai szempontú meghatározásában a következőket találjuk: "Terminológia: azoknak a fogalmaknak egyezményes szaknyelvi jelölése, amelyeket egy tudományágban, egy szakmán belül használnak. Birtoklása a tudományos munkának, a szakmai műveltségnek fontos eleme. A pedagógiának mint tudománynak szintén megvan a maga terminológiája. Fontos, hogy a terminológia a tudományos megismerés eredményeként lehetőleg pontosan fejezze ki az adott pedagógiai jelenség, folyamat lényegét."/Pedagógiai Lexikon: R-Z, 1979:329/

A fenti definicióból azonban nem nyerhetünk kellő támpontot ennek eldöntéséhez, hogy egy adott lexikai egység terminus-nak minősül-e.

Annak eldöntésében, hogy egy szó terminusként értelmezendő vagy nem, tehát a szakaszová minősítéséhez - a mi vonatkozásunkban a pedagógiai szakirodalmon kívül - segítsé-günkre van a Tizenegy nyelvű pedagógiai szótár, ami 11 ország

pedagógiai szakszói egymáénak történő megfeleltetésével kollő alapot szolgáltat már azáltal is, hogy szerepel-e benne a kérdéses szó. Ha ez nem bizonyulna elégéges alapul, orientálhat bennünket a tervezett definíció jele //+/ is, mivel definiálni csak terminusként használt szót vagy kifejezést szoktunk.

/A szótár ismertetése a II. fejezet 2. pontjában található/

A fenti pedagógiai szótárban az általunk vizsgált orosz nyelvű pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban előforduló 228 főnév közül 73 található meg /32 %/, és ezek jelentős részénél a definíció jele //+/ is ott áll, ami a terminus-jellegre utal. E főnevek a következők /a sorrend a mi gyakorisági szétérünk csökkenő gyakorisági rendjének megfelelő/:

школа, обучение, учащийся, учитель, воспитание, класс, задача, знание, труд, умение, школьник, образование, урок, деятельность, речь, ученик, ребёнок, навык, группа, студент, предмет, интерес, решение, понятие, молодёжь, педагог, возраст, опыт, поведение, рассказ, педагогика, изучение, учение, действие, мышление, практика, тема, упражнение, характер, внимание, ошибка, общение, мысль, требование, чтение, дисциплина, проверка, профессия, анализ, чувство, культура, лекция, пионер, способность, курс, оценка, управление, беседа, мотив, определение, просвещение, фактор, образец, игра, переход, специальность, октябрёнок, применение, эффективность, вывод, мировоззрение, обобщение, сознание.

Nem kell jegyeznünk, hogy a Tizenegy nyelvű szótár nem tartalmazza: Pl.: "преподавание", "способ", "обучение" szavakat, pedig ezek is legalább olyan mértékben tekinthetők szakszónak mint a fenti 73.

Az egyetemi orosz szakszókincsemínium pedagógiai téryú 127 címszavából 57 egyezik meg a mi leggyakoribb 228 főnevünk közül /25,87 %/ GATTERNÉ-KÁLMÁN: 1983:77-84/.

Ezek a következők: анализ, беседа, внимание, возраст, воспитание, воспитатель, действие, день, дети, деятельность, задание, задача, звено, игра, интерес, кружок, лекция, личность, метод, методика, мировоззрение, мотив, мышление, навык, обобщение, обучение, объяснение, опыт, орган, особенность, отряд, оценка, память, педагог, педагогика, поведение, повторение, практика, предмет, представление, проверка, просвещение, работа, развитие, руководитель, система, собрание, сознание, среда, средство, требование, убеждение, умение, урок, характер, чувство, школа.

Véleményünk szerint a fenti listába tartozó szavaknak helyet kell biztosítani a pedagógiai szókincsemínumban. Ezen véleményünket az is erősíti, hogy a mi leggyakoribb 228 főnevünk közül 33 főnév egyaránt előfordul mind a két előbb említett pedagógiai szótárban.

Езек a következők: анализ, беседа, внимание, возраст, воспитание, действие, деятельность, задача, игра, интерес, лекция, мировоззрение, мотив, мышление, навык, обобщение, обучение, опыт, оценка, педагог, педагогика, поведение, практика, предмет, проверка, просвещение, сознание, требование, умение, урок, характер, чувство, школа.

E 33 főnél mindenképpen pedagógiai szakaszónak minősül, amiből az következik, hogy a pedagógiai szókincsminimumnak feltétlen tartalmaznia kell ezeket.

A fenti felsorolásokban szereplő szavakat tehát szakszóknak minősítjük, de meg kell jegyeznünk, hogy ezek az irodalmi nyelv /köznyelv/ szerves részét alkotják, de a poliszémia folytán jelentései között szerepel olyan jelentés is, ami nem pusztán egy fogalom, folyamat jelölésére szolgál, hanem pedagógiai terminus is egyben.

Az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegek szókincsében találunk olyan szavakat is, melyeket a köznyelvben vagy egyáltalán nem, vagy ritkán használunk, a tudományos nyelvben pedig gyakori a használatuk. Többségük jövevényszó, kisebb részük szárnyás szerint orosz szónak minősül.

A jövevényszók egy részénél az idegen eredet még többé-kevésbé felismerhető, és a jelentésük is azonos az átdolgozott nyelvben hasznárolt jelentéssel. Ide sorolhatók pl.: процесс, метод, система, принцип, этап, результат, практика, тема, анализ, реализация, структура, компонент.

Az a rétegbe sorolható szavak megértése - ha a nyelvhasználó anyanyelvi szókincsének részét képezik - a felsőfokú oktatási intézmények hallgatói számára nem is okoz gondot. Ezen szavak bonyos hányada orosz nyelvi szinonimával is helyettesíthető. Pl.: "анализ" - разбор, рассмотрение; "реализация" - осуществление, исполнение; "структура" - строение, устройство; "компонент" - составная часть.

A jövevényszavak között olyanok is előfordulnak, amelyek jelentésváltozásban mentek át, vagy amelyek jelentésének feltérzéséhez országismereti tudnivalókra is szükség van. Pl.: "форма" azaz "форменная одежда" illetve a "пионерская форма" jelentését takarja. /egyenruha, úttörő egyenruha/

A pedagógiai szakszövegekben a tudományos nyelvre jellemző szavak másik csoportját az eredeti orosz szavak alkotják, ide sorolhatók: знание, деятельность, содержание, понятие, изучение, явление, обобщение .

Az ebbe a kategóriába tartozó szavak ugyanolyan fontosak a pedagógiai szaknyelv megértése szempontjából, mint a szakszók.

A pedagógiai szakszövegek szókincsének mennyisége szempontjából legjelentősebb részét a köznyelv lexikai elemei alkotják épp úgy, mint bármely más nyelvi változat esetében. Ide sorolhatók az alapszókincsbe tartozó főnevek, melléknevek, igék, számnévek, névmások és segédezők.

A mi viszonyaink között a felsőfokú pedagógusképzésben részt vevő hallgatók már legalább 8 évig tanulták az orosz nyelvet általános, illetve középiskolában, és ez a nyelvi előképzettség szolgál - ha nem is mindenkor mindenkor - elégéges - elégpul a szaknyelvoktatáshoz, és ez az előképzettség révén hallgatóink a leggyakrabban előforduló szavak köznyelvi jelentését ismerik, ami mindenkor megkönnyíti a nyelvoktatók számára a szakszókincs kialakítását illetve fejlesztését.

A fenti megállapításainkat figyelembe véve tehát a pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban előforduló lexika didaktikai szempontból a következő 3 rétegre választható szét:

1. A köznyelvből vett köznyelvi jelentésben használatos szavak /ezek az előtanulmányok elapján ismertnek tételezhetők/.
2. Az általános tudományos nyelv szavai, köztük az internacionálizmusok /ezek vagy passzív, receptív szókincsből aktivizálandók, vagy új, ismeretlen egységek körében kezelendők/.
3. A köznyelvből vett, speciális pedagógiai jelentésben szakszóként - terminusként - használatos szavak /ezek produktív szinten történő elsajtítását meg kell követelnünk/.

Szerintünk az orosz nyelv pedagógiai szakszókincs-minimunába elsősorban a 3. rétegbe, illetve a 2. rétegbe tartozó szavakat szükséges besorolni, azaz a pedagógiai terminusként használatos szavakat és az általános tudományos nyelvre jellemző szavak egy részét.

2. Az orosz nyelv pedagógiai szakszókincs-minimuma

A szakszókincsminimum kiválasztásának főbb szempontjait már többen meghatározták, és első helyen többnyire a gyakoriságot emelték ki, hangsúlyozva, hogy nem ez az egyedüli kritérium./БАКАН, Р.М.: 1973 : 33-37/

A különböző tudományok meghatározott körének alapján összessé állított gyakorisági szótárok elégé megbízható nyelvészeti alapul szolgálnak, amire építve a metodikusok összessíthetjék a különböző oktatási célokat szolgáló minimum-szótákat.

МАЙОРНÉ más véleményen van, amikor a következőt írja: "Sársoly szakszöveg "természetes módon" tartalmazza az egészre vonatkozó szókincset és nyelvtani vonásokat. A szókincsminimum meghatározása ezért a sok szakszöveget általánosító tömörített nyelvtanér, tankönyviro számára empirikus úton is megvalósítható"./МАЙОРНÉ: 1980:23/

A szakszókincsminimum kiválasztásának következetes rendszerét szovjet tudósok dolgozták ki /СССРСА, Л.В., РАКИНОВ, И.В., АРАКИН, В.Д/. Szerintük a kiválasztásban figyelembe kell venni a kapcsolódási hajlamot, a szóképző és a szemantikai értéket, a többjelentésűséget, a gyakoriságot, a stilisztikai semlegességet, leírhatóséget stb. /Идди: МИТРОФАНОВА, О.Д.: 1976:45/

Az olaszokhoz kritériumként még hozzátegyi a szerző a szotentotikai produktivitását, az oktatásmetodikai célszerűség és a kommunikatív érték elvét. /Im:-48-49/

a/ A szótár jellemzői:

Az orosz nyelvű pedagógiai szakszókincsminimumban elkezítésekor figyelembe vettük, hogy az a Magyarországon tanuló tanítóképző főiskolai hallgatók számára készül. Felhasználási területe szerint egyrésezt fordítószótár, másrészről a záróvizsgára elszajtítandó lexikai anyag.

A minimumszótár címzavait főnevek alkotják betűrendben és a szócikkekben belül tematikus elv alapján gyakori szókapcsolatokat is közlünk.

A címzavak kiválasztásában arra törekedtünk, hogy az előzőekben felsorolt elvek betartásával csak az elegendő és a szükséges kerüljön a szótár állományába. Igy előszörben a köznyelv pedagógiai terminusként is használt szavait helyeztük el a szótárban a szükségesség elvénnek megfelelően, azonban ez a mennyiség nem bizonyult elégégesnek. Ezért kiegészítettük a listát általáncos tudományos nyelvi lexikával, illetve nagy tematikai produktivitással rendelkező internacionálizmusokkal.

A szavak jelentését anyanyelven adtuk meg egyrésezt szárt, mert orosz pedagógiai szakszövegek magyar nyelvre történő fordításához készült a szótár, másrészről szárt, mert a pedagógiai fogalmak orosz nyelvű definiálása legtöbb hallgatónak leküzdhetetlen nyelvi nehézség elő állítaná. A jelentések megadásában törekedtünk az országismereti szempont érvényesítésére is. /ВЕРЕЩАГИН, Е.М. - КОСТОМАРОВ, В.Г.:

Grammatikai információt viszonylag kevéset közöltünk amiatt, mert figyelembe vettük a szótár használóinak nyelvi előképzettségi szintjét. Csak a lágy mássalhangzóra végződő főnevek nemét jelöltük. A teljes szótári alakot csak néhány rendhagyó ragozású címszónál közöltük.

A szótár volumene 337 főnév és 236 szókapcsolat. Az orosz nyelvű pedagógiai szakszótárminimumb teljes anyaga a 3. számú mellékletben található./

Didaktikai szempontból a szótárhaseználatot akkor tartjuk indokoltnak, ha más módon nem juthatunk el a szöveg megértéséhez.

A szövegekben előforduló szavak felismerési szintje különböző:

- a nyelvtanulók a szavak egy részének jelentését egész pontosan tudják, mert ezeket tanulták /ezek a produktív szinten elsajtott szavak/,
- egyes szavak jelentésére ráismernek a szövegösszefüggésből, mert hasonló környezetben már találkoztak velük /ezek a receptív fokon elsajtott szavak/,
- a szavak egy részét pedig nem ismerik, és a szövegösszefüggésből sem tudják kitalálni /ezek az ismeretlen szavak/.

"A receptív szókincs szavai akkor merülnek fel emlékezetünkben, ha halljuk, vagy olvassuk őket. A jelentésüket tudjuk, vagy a szövegösszefüggés alapján eszünkbe jut, kitaláljuk, ha nem is mindig teljes pontossággal. A produktív szókincs szavai viszont minden rendelkezésünkre állnak, bármilyen formában fel tudjuk őket használni kommunikációs célokra" - olvashatjuk az általános és a középiskolai tanárok számára készült metódika-könyvben.

/KOSARAS: 1977:135/

Az oktatás magasabb szintjén - tapasztalatunk szerint - nyelvtanulóink eljutnak erre a fokra, hogy képesek egy adott szövegen belül olyan szavak jelentésének a megértésére is a nyelv belső /grammatikai/ törvényszerűségei alapján, amelyeket még soha nem tanultak. HERMAN József szerint: "A haladó fokú nyelvtanulónak kialakul az un. inventív szókincse: a szóképzésre vonatkozó tudásának segítségével, az alapszókincs legfontosabb elemeinek ismeretére támaszkodva, meglehetősen biztosággal meg tudnak érteni olyan továbbképzett alakokat is, amelyekkel életükben nem találkoztak."/ Idézi MAJORNÉ: 1980:34/

DERMAN, I.M. szerint: "A tanuló által már egyszer elsojártitott receptív szókincsminimumn kívül van egy igen nagy mennyiséget kitevő szókészlet, amellyel a diákok még nem találkozott, de amelyet olvasás alkalmával képes önállóan megérteni.

Ezek a szavak alkotják a tanuló potenciális szókészletét:

/Idézi: MAJORNÉ:1980:33/

Mi a továbbiakban a potenciális szókincse elnevezést használjuk.

Szerintük a potenciális szókincset a következők alkotják: az olapszókincsbe /általános és szakmai/ tartozó töből képzett szavak és az összetett szavak, valamint a felismerhető internacionalizmusok, melyek az anyanyelvben is használatosak, és az ezekből alkotott képzett szavak. Pl.: a "воспитание" főnév jelentésének ismerete alapján /a szakminiumba tartozik/ megfelelő szóképzési ismeretek birtokában a "воспитательный" melléknév vagy a "воспитывать-воспитать" igopár jelentése teljes biztonsággal megállapítható. Ha ismeri az "образование" szó jelentését /szakmai minimum része/, akkor az "образовательный" jelentését is tudja, sőt az "общеобразовательная школа" terminus jelentésének a megfejtése sem jelenthet gondot. Ami az internacionalizmusokat illeti, főiskolai hallgatótól elvárhatjuk, hogy az anyanyelvben általában ismert és használt internacionalizmusokon kívül ismerje a szakmájával kapcsolatos fogalmak nemzetközi elnevezését. Pl.: "эмоция" -emoció/érzelm sorból az "эмоциональное воспитание" /emocionális/ érzemi nevelés jelentése megállapítható: vagy a "патриотизм" -patriotizmus - hazafiság sorból a "патриотическое воспитание" -hozafüges nevelés jelentése megállapítható. Számtalan ilyen szóval találkozhatunk a pedagógiai szakszövegekben: Pl.: мотивация, модель, индивидум, мораль, психика, философия, методика.

A potenciális szókincs nagysága egyénenként igen eltérő. Függ: a nyelvtanuló általános intelligenciájától, - beleértve a szakmai műveltség színvonalát is -, motiváltsági fokától, nyelvtudásának szintjétől, nyelvi találékonyságától, anológiérzékétől, absztraháló képességétől stb.

A fentiek értelmében bármely nyelvtanuló egy adott szakmai szövegben ismert, ismeretlen és a szövegkörnyezet, valamint a grammatikai és szakmai ismeretek, az ált. műveltség alapján kitalálható jelentésű szavakkal találkozik, azaz metodikai megfogalmazásban: produktíven elszájátított, ismeretlen és a potenciális szókészletbe tartozó szavak.

A potenciális szókincsbe soroljuk a Kosaras által receptív szókincsnek nevezett szavakat is.

b. A minimumszótár szövegfedése

A szótárak - így a szakmai minimumszótárak - használhatóságának egyik fokmérője az un. szövegfedés, ami arra vonatkozóan ad tájékoztatást, hogy használata nyomán egy szöveget alkotó szóenya mekkora hányada válik érthetővé. Ez az arány azonban nemcsak a minimumszótár tartalmától függ, hanem ekközben egyéb tényező is befolyásolhatja. Pl.: a felhasználó szakmai színvonalá; ez a tény, hogy valamilyen fokon ismer-e más idegen nyelvet stb.

Az általunk összeállított pedagógiai szakmai minimumszótár szövegfedésének vizsgálatát 10 különböző pedagógiai szakszöveg 100-100 /összesen 1 000/ szava alapján végeztük el. Az eredményt a következő téblázattal szemléltetjük.

A PEDAGÓGIAI SZAKSZÓKINCSMINIMUM SZÖVEGFEDÉSE

Szöveg jele	Szövegsz. száma	Ismert sz. száma	Szak,min.- ban megt.	Potenciális szókészlet			Üssz.	Teljesen ismeretlen	Érthető			
				Szóképzés	Sz.összet.	Intern.			Ismert	Szak.min.	Potenciális	Összesen
1.	100	37	36	6	1	11	18	9	37	36	18	91
2.	100	22	44	10	-	6	16	18	22	44	16	62
3.	100	38	31	11	-	6	17	14	38	31	17	86
4.	100	41	31	5	1	7	13	15	41	31	13	85
5.	100	45	37	8	2	3	13	5	45	37	13	95
6.	100	45	31	10	-	4	14	10	45	31	14	90
7.	100	50	31	6	2	1	9	10	50	31	9	90
8.	100	34	41	10	-	3	13	12	34	41	13	88
9.	100	36	35	6	1	5	12	17	36	35	12	83
10.	100	40	36	5	2	1	8	16	40	36	8	84
Összes: 1000		388	353	77	9	47	133	126	388	353	133	874
% 100		38,8	35,3	7,7	0,9	4,7	13,3	12,6	38,8	35,3	13,3	87,4 %

/A vizsgált szövegek adatait a 3. számú irodalomjegyzék tartalmazza/

A téblázatban tükrözött adatok alapján a szavak 35,3 %-ának szótári alakja található meg változatlan formában a pedagógiai szakszókincsemínimumban. Létezetre ez kevésnek tűnik, hiszen, ha ténylegesen csak ennyit ért meg valaki egy adott szövegből, akkor egyáltalán nem is beszélhetünk szövegértésről. Tulajdonképpen a mi esetünkben a minimumszótár szövegfedését ez a 35,3 % jelenti. Műszaki szövegek hasonló jellegű vizsgálat során 43 %-os szövegfedési eredményre is jutottak. /MAJORNÉ:1980:50/ A szövegfedés értékét jelölő adathoz hozzá kell tennünk a minden pedagógiai szakszövegben főiskolai szinten ismertnek feltételezhető 38,8 %-os szárányt /alapszókincsbe tartozó főnevek, melléknevek, számnévek, névmások, igék, segédezők stb./, valamint a pedagógiai szakszövegekben 13,3 %-ot kitervező potenciális szókincset. Ha ezeket a %-értékeket összeadjuk, akkor 87,7 %-ot kapunk, ami ezt jelenti, hogy az ismertnek tételezett, a potenciális szókincs révén felismert, valamint a szakszókincsemínimum révén ismertté vált szavak aránya pedagógiai szakszövegekben ilyen magas, ami megfelelő szakmai képzettséggel társulva szinte teljes megértést tesz lehetővé.

Majorné vizsgálati eredménye értelmében a műszaki szakszövegek lexikálával a potenciális szótár révén 44 %-ot értenek meg, így együttesen a szókincsemínimum és a potenciális szótár együttes figyelembevételével a szövegek lexikálából 87 % érthető meg./En: 50/

Nála a potenciális szótár állományába tartoznak a korábbi tanulmányok alapján ismertnek /elrajtottnak/ tételezett szavak is, ezért olyan nagy az eltérés az ő és a mi általunk potenciális szókincsnek nevezett szómnnyiségg között.

Ahhoz, hogy a fenti eredményt elérjük, illetve tartani vagy javítani tudjuk, a lexika állandó ismétlésére, gyakorlá-
sára van szükség, mert a nyelvi ismeretekben belül a lexika felejthető a legkönnyebben, ha nincs meg a termézeses le-
hetőség a használatra.

V. A PEDAGÓGIAI SZAKMAI SZÓKINCSTANITÁSA

1. A lexikatanitás fontossága és a tanítás tervezése

A nyelvelsajátítás elköpzelhetetlen lexikatanulás nélkül. "Az egyik legfontosabb nyelvoktatási aspektus az adott nyelv lexikájának az elsajátítása.

/БАРХУДАРОВ, С.Г. - НОВИКОВ, Л.А.: 1971 : 46-50 /

Az elsajátítás foka szerint -SARNASZ, V. nyomán- a lexikában a következő rétegeket találhatjuk: aktiv, vagy produktív lexika /A/; aktiv-passziv, azaz reproduktív lexika /B/; passziv vagy receptív lexika /C/; a tanuló számára ismeretlen lexika /D/. Az oktatási folyamatban arra törekszünk, hogy az oktatás céljának és a profiljának megfelelően éllandóan gazdagitsuk a nyelvtanuló lexikai tudását. A lexikatanitás folyamata az ismeretlen szótól vezet a passziv, vagy receptív szótudáson, majd a reproduktív szótudáson át az aktiv elsajátításhoz. Alkalmazva az előző jelölést, így ábrázolhatjuk a folyamatot: D→C→B→A.

/ШЯРФАЧ, Б.: 1973 : 29-32 /

Ismeretes, hogy a nyelvi elemek közül a lexika alkotja a legkönnyebben felejthető részt, tehát az elsajátítással egyidejűleg megindul egy változó intenzitású ellentétes folyamat is: az aktiv szóból reproduktív, majd további felejtés révén passziv, azaz receptív lesz, és végül ismeretlenné válik. A folyamat ábrázolása: A→B→C→D.

A fenti törvényszerűség ismeretéből az következik, hogy a nyelvtanulónak és a nyelvtanárnak is az a feladata, hogy ezt a két folyamatot egyensúlyban tartsa, illetve a D→A irányt erősítse.

Mivel az oktatási cél és az oktatás feltételei döntő mértékben befolyásolják a megtanitandó lexikai egységek mennyiségét és minőségét, így "a lexikai egységek végele-nél nagy száma miatt a lexikatanításnak feltétlenül irányítottnak, szabályozottnak kell lennie."/КОЛЕСНИКОВА, А. : 1978: 47/

A szaknyelvoktatás a tanítóképző főiskolákon szövegközpontú oktatás. A pedagógiai szakszövegek feldolgozása közben receptív -szövegmegértési- kézséget kell kialakítunk, szonban ha a szakaszok **elsajátítási** fokát a receptív szinten határozzuk meg, akkor pontos megértést nem tüzhetünk ki célul. A pontos megértés elérése csak akkor lehetséges, ha a nyelvtanuló nemcsak receptív, hanem bizonyos mennyiségű aktív szókinccsel is rendelkezik. Ezért kell a feldolgozandó szövegeket úgy válogatnunk, hogy azok lexikai szempontból lehetőleg azonos nehézségi fokúak legyenek, ne túl sok új ismeretlen lexikai elemet tartalmazzanak, és biztosítsák - lehetőség szerint - a régebben tanult lexikai ismétlését is.

A fentiekből az következik, hogy a tervezetű lexikatanítás megvalósításában nagy szerepe van a szaktanárnak, de még ennél is nagyobb felelősség jut a tankönyvszerkesztőknek, mivel a legfontosabb és leginkább elterjedt még napjainkban a tankönyvek, jegyzetek használatára.

Az egy nyelvi órán elsajátításra javasolt szómnennyiség tekintetében eltérő véleményekkel találkozhatunk. A felső- oktatási intézményekben folyó szaknyelvoktatásban ez a szám jóval nagyobb, mint alsó- vagy középfokú iskolai oktatásban. Verbényi László szerint egy alkalommal 30 új szó elsajátítára lehetséges. /VERBÉNYI:1970:84/

Majorné Ceisztyakovra hivatkozva lényegesen kćvesebbet javasol, 6 10-12 új szó megtanítását tartja célszerűnek.

/MAJORNÉ:1980:24/

Szerintünk - figyelembe véve azt, hogy általában a nyelvi órák hetenként egy alkalommal vannak - kb. 15 új szó megtanítása feltétlenül kell ahhoz, hogy a szakszövegek megérthetőhez elegendő lexikai tudással rendelkezzenek hallgatóink a záróvizsga letételéhez.

2. A szakszókincs elsajátításának körülményei

A szaknyelvoktatásban nyelvtanulóinknak nem egyszerűen szavakat tanítunk, hanem tudományos szövegeket, amiket felhasználunk szakmai tevékenységük során. A szó elsajátítása, bevétele a nyelvi tevékenység folyamatában történik; a szó rögzítése szempontjából igen jelentős mozzanat a jelentésfelkérés pillanata.

Az előzőleges bevételek /rögzítés/ ezonban csak úgy marad meg hosszú távon, ha igyekszünk a felejtést megakadályozni, azaz biztosítjuk a rendszeres ismétlést.

KELEMEN László a tanuláspszichológia alapkérdéseiivel foglalkozó könyvében ismerteti Ebbinghaus - az iskolai tanulás törvényeivel foglalkozó - kutatásainak eredményeit.
/KELEMEN: 1967:201/

Ebbinghaus tárta fel előként a felejtés törvényszerűségeit, és ábrázolta függvény formájában /idő és ismeret összefüggésében/. E függvényből -Ebbinghaus-féle felejtési görbe- leolvasható, hogy a felejtés az előző napokban erőteljesen megindul. Amit a második napon még megőriztünk emlékezetünkben, azt nagyjából később is tudjuk. Kelemen szerint a hatodik naptól állapodik meg a felejtés üteme, de a felejtési görbe sohasem száll 0 szintre.

Ugyancsak ez a könyv foglalkozik az ismétlések számára és elosztására vonatkozó törvényszerűségekkel. Itt tesz említést Jost kicérletéről, aminek lényege abban áll, hogy az ismétlés hatása akkor erősebb, ha az ismétlések között szünetet tartunk. Pl.: 6-24 ismétlést tart szükségesnek, és ez az ismétlés-i szám akkor hoz legtöbb eredményt, ha nem 3 vagy 6 napra, hanem 12 napra elosztva történik.

/KELEMEN:1967:202/

DONALD O. HEBB szerint a tanulás eredményének rögzüléséhez 15-60 perc szükséges, de ő is kiemeli az ismétlések fontosságát, amikor a következőket írja: "Az egyik tartós emléknyomot eredményező faktor az ismétlések gyakorisága, egy másik jelentős tényező pedig a tanulási helyzetben keletkezett emocionális izgalom mértéke." /HEBB, DONALD O: 1975:112/

Szerinté a spontán felejtés legfőbb okai: az interferencia, a használatlanság /inaktivitás/, valamint az interferencia és az inaktivitás együttes hatása.

KÓSARAS István az egyes szavak elméletileg optimális előfordulási gyakoriságát általános iskolai 6. osztályos orosz nyelvkönyvre vonatkozóan így határozza meg: "Minden 5. osztályos szót használ és megforgat, minden 6. osztályos új szónak legalább ötször előfordulást biztosít.

/KÓSARAS:1968: 186-192/

DR. BANÓ István az új nyelvi tankönyvek felépítésében előpelvnek tartja azt, hogy "az új szavaknak legalább 10 előfordulásuk legyen a tankönyvön belül; a régebbi produktív szavaknak 5-6-szori előfordulást kell biztosítani."

/BANÓ:1977: 33-41/

CSIRIKNÉ szerint - igaz, hogy ő anyanyelvre vonatkozatja - "a 3-10 gyakoriságú szavak rögzülése már várható, de kisebb gyakoriság esetén de előfordulhat véletlen rögzülés."/CSIRIKNÉ:1979/

NAGY JÓZSEF és DR. SZARKA JÁNOS az orvosi egyetemen folyó szakaszövegolvasás tanításának problémáit kutatva 2 000 szóban határozta meg a szakaszókincset, és ezt írta: "Ahhoz, hogy a 2 000 szó az olvasási jártasság bázisa lehessen, kísérleteink tapasztalata szerint azok mindegyikének minimálisan 8-10-szer kell ismételten előfordulnia a hallgatók tanulmányai során." /NAGY-SZARKA: 1963:457/

NÉMETH Emil írja tanulmányában: "Egy merész megállapítás szerint átlagosan 27-szer kell találkoznunk valamelyen nyelvi fogalommal, hogy az végleges szellemi tulajdonunkká váljék." /NÉMETH: 1977:89/

MAJORNÉ már többször idézett könyvében ismerteti BERMAN az új szó ismétlésének időbeli elosztására vonatkozó javaslatát, mely szerint összességében kb. 20 ismétlés szükséges a tartós elsajtításhoz.

/MAJORNÉ:1980:26/ BERMAN az ismétléseket 16 foglalkozásra osztotta fel: az 1. foglalkozásra 5-6 ismétlődést, a 2. és a 3. foglalkozásra 3-4 ismétlődést, a 4. és az 5. foglalkozásra 2 ismétlést, míg a 8-16. foglalkozásokra 1-1 ismétlődést javasolt.

A fenti vélemények azt tükrözik, hogy az optimális ismétlődési számot igen nehéz pontosan meghatározni, hiszen az a néhány idézett tanulmányban is igen széles skálán mozog: 3-27 ismétlést javasolva.

A lényegesnek azt tartjuk, hogy minél többet és minél változatosabb formában használjuk a legfontosabb szakszókat, attól nemképp sem kell tartanunk, hogy a "túltanulás" vezélye fogja hallgatóinkat fenyegetni, inkább attól kell félnünk, hogy nyelvtanulóinknál ne az "alultanulás" jelenségevel találkozzunk. /BARKÓCZI-PUTNOKY: 1980:114/

A szakszókincs elsajátításának folyamatát segíthetjük és a bővítést azáltal is fokozhatjuk, ha erra szoktatjuk hallgatóinkat, hogy meglévő lexikai és grammatikai ismereteik alapján próbálják - a szövegösszefüggés figyelembevételével - az ismeretlen szavak jelentését kitelálni, azaz fejlesztenünk kell a potenciális szókincset.

3. A potenciális szókincs kialakítása és bővítése

A IV. fejezet 2.b pontjában kimutattuk, hogy az orosz nyelvű pedagógiai szakszövegek szókincsének kb. 13 %-a a potenciális szókincs segítségével válik érthetővé. Ugyancsak ebben a fejezetben utaltunk arra is, hogy a potenciális szókincsbe sorolhatók az alapszókincsbe /általános, vagy szakmai/ tartozó szavakból képzett szavak /a/, az ismert elemekből szövösszetétel útján létrehozott összetett szavak /b/, valamint a felismerhető internacionalizmusok /c/.

Tapasztalatink alapján nyelvtanulóink zöme még a felsőfokú oktatási intézményekben sem rendelkezik megfelelő jártassággal a potenciális szókincs használatában. Ebből az következik: nekünk kell kialakítanunk, illetve fejlesztenünk ezt a jártasséget, azaz tanulóinkat erra kell szoktatnunk, ha egy szövegben számukra ismeretlen szóval találkoznak, ne regadjanak ezzel szótárt, hanem próbálják az edott szó jelentését megfejteni elemzés útján.

Nivel nem filológusok nyelvoktatásáról van szó, így nem tartjuk célszerűnek - megbízható nyelvészeti alapok és az idő hiánya, valamint a szakszövegolvásáshoz szükséges passzív kézzégek miatt - hogy részletekbe menően foglalkozzunk az orosz nyelv szóalkotási módjaival, hiszen a nyelvoktatási cél eléréséhez elegendő, ha nyelvtanulóink az ismeret -feliismerés- szintjén képesek a feladat megoldására.

A már korábban elcímített lexika folyamatos és rendszeres ismétléével egyidejűleg nyilik alkalmunk a potenciális szókincs fokozatos kialakítására, bővítésére.

a. Képzett szék

Egyéni tapasztalatink alapján a potenciális szókincs kialakításának első lépéseként nyelvtanulóinkat rá kell vezetni, hogy - kellő gyakorlás után - szótár használata nélkül is képesek az ismert tőből képzett szavak jelentését megállapítani.

Mivel összefüggő szövegeket dolgozunk fel órákon, így a szöveg mondatai minden téma kifejtésére irányulnak, tehát a tárgykör szorossága miatt a lexikákban is találunk közös vonásokat. Pl.: a tanítóképzés rendezéséről tájékoztató szövegben szerepelnek a "подготовка учителей" , "готовить учителей" kifejezések többször is. Ahhoz, hogy hallgatóink ezeket az szorosságokat tudatosítsák, ki kell velük kerestetni és aláhúzatni a közös tövet, jelen esetben a "-ГОТОВ-" tövet, a rámutatni arra, hogy egyik esetben igei jelentést hordoz ez a tő /"готовить"/ a másik esetben pedig főnév /"подготовка"/. A fenti két szót, kiegészíthetjük a "подготовительный" /курс/ melléknevvel. Vagy az olvasás hasznáról szóló cikkben előforduló szavak rokonságának a felfedeztetéséhez a következőket találjuk: читать, читаться, читающий, читальный /зал/, читальня, читатель, читабельность, чтение.

Mindben a "-чита-" illetve a "-чит-" tő szerepel, és a képzőktől függően változik a lexikai illetve a grammaticai jelentés. Az előbbi sorból az analógia is segíti a jelentés megértését: pl. "спальня" - *háló/szoba* és a "читальня" - *olvasó/terem*, vagy "учитель"- *tanító* és a "читатель" - *olvasó* esetében. A "читабельность"- olvashatóság jelentésének megállapítása épp a ezeketlen képző miatt nem megy egykönnyen.

Ahhoz, hogy hallgatóink önállóan is gyakorolják a származékszók alapjának és jelentésének összefüggéseit, készítettsük velük szótár alapján származékszó-gyűjteményt. Pl.: gyűjtsék össze jelentéssel együtt az "учить", "развивать", "писать" származékszavait. A listák alapján kikeresetethetjük a grammatikai jelentésbeli szerepet, és ezáltal lehetőségünk nyílik arra, hogy induktív úton megismertessük hallgatóinkat a pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban használatos /produktív/ képzőkkel és azok jelentéseivel.

Mint már korábban /a III. fejezetben/ kimutattuk, a pedagógiai szakszövegekben a főnevek játszanak legnagyobb szerepet, így a leggyakoribb főnévképzők megismertetését tartjuk legfontosabbnak.

A leggyakoribb főnévképzők között szerepel a "-тель" képző, ami segítségével igéből képzünk tevékenység jelölésére szolgáló főnevet: учитель, преподаватель, воспитатель, основатель, создатель, показатель, собиратель, читатель, поручатель, слушатель, любитель, носитель, просветитель, деятель. Az "-ик" képző segítségével általában melléknévből képzünk főneveket. Pl.: воспитанник, предметник, удачник, отличник, родственник, общественник, сторонник, ровесник, старшекурсник, первокурсник, третьякласник.

A pedagógiai szakszövegekben gyakran találkozunk elvont főnevekkel, amelyeknek a leggyakoribb képzőjük: "-ость". Pl.: воспитанность, ответственность, точность, научность, успешность, послушность, общность, специальность, эмоциональность, познавательность, требовательность, обязательность, показательность, внимательность, сознательность, правильность, развитость, недоразвитость. Legtöbb esetben ezek a főnevek -ság, -ség képzés magyar olakkal fordíthatók: noveltség, felelősség, pontosság, sikereség stb. /de: "обязательность" - «котезж јелег/

A "-ство" képzővel is igen gyakran találkozhatunk pedagógiai szakszövegekben. Pl.: ученичество, учительство, студенчество, юношество, пионерство, отличничество, свойство, творчество, беспокойство, знакомство, упрямство, достоинство, любопытство, шефство, обстоятельство.

Gyakori előfordulásuk a pedagógiai szakszövegekben az igékből "-ние", "-ание", illetve "-тие" képzés főnevek.

Pl.: созревание, звание, усваивание, преподавание, отстаивание, сливание, совершенствование, усвоение, уточнение, осмотрение, значение, учение, обращение, ощущение, развитие, привитие.

Tematikus szó- és kifejezésgyűjtemények készítésével is fejleszthetjük nyelvtanulóink potenciális szókincsét. Üeszegyűjthetjük az oktatáci-nevelési folyamatban résztvevők nevét, az iskolai tantárgyak elnevezéseit, az oktatási segédletek neveit, az oktatási helyiségek elnevezéseit, stb. Pl.: az oktatási folyamatban résztvevő személyek:

педагог, учитель, воспитатель, преподаватель, профессор, директор, завуч /заведующий учебной частью/, классный руководитель, педагогический коллектив, школьный коллектив, классный коллектив, учащийся, ученик, школьник, воспитанник, студент, пионер, октябрёнок, комсомолец, пионервожатый, вожатый отряда, звеньевой, председатель, совета дружины, учителя-предметники, методист.

A szakmai szókincsminimumba tartozó főnévhez mellékneveket kapcsoltatunk. Kritérium: a jelzés kifejezés pedagógiai szakmai fogalmat jelöljön. Pl.: a szövegben szerepel az "умственное воспитание" -
értelmi nevelés kifejezés. Feladat: felsorolni a nevelés egyéb területeit / нравственное, визуальное, патриотическое, эстетическое воспитание, воспитание любви к родине./

Kapcsoltathatunk a szakmai alapezókincsbe tartozó főnévhez más főnevet birtokos jelzésként. Pl.: "усвоение" - усвоение материала, знаний, навыков.

А fontiek tudása alapján az "усвоение основ наук" –
félé kifejezések jelentése könnyebben megállapítható.

Az edott főnévhez kapcsoltathatunk igéket. Pl.: "знания" –
забывать, закреплять, усваивать знания.

A fonti szókapcsolatok alapján potenciálisan érthetővé
válnak a következő kifejezések is: знания усваиваются,
знания закрепляются, знания забываются.

Az "учебный" melléknév meglehetősen gyakran for-
dul elő szakaszövegeinkben különböző szókapcsolatokban,
amikben igen sokféle jelentés kapcsolódhat hozzá. Pl.:
gyűjtsék össze és csoportosítsák az e melléknévvel al-
kotott jelzős szókapcsolatokat, a szerint, hogy az
"учебный" fordítása "tan"-, "танитаси" vagy egyéb/okte-
tő, tanulmányi/ Pl.: "учебный год, материал, план,
учебная программа, книга, учебные пособия"
kifejezésekben /tanév, tananyág, tanmenet, tanterv, tan-
könyv, taneszközök, tansegédletek/ összetett szók "tan"-
előtagjaként fordítandó: az "учебное время, учебный день,
час, учебная практика" kifejezésekben "танитаси"
melléknév leez a helyes fordításban /танитаси idő, nap,
óra, gyakorlat/; míg az "учебная часть, учебная дисциплина"
kifejezésekben "танулмányi"-nak fordítandó /tanulmányi
osztály, tanulmányi fegyelem/; vagy az "учебный фильм,
учебно-воспитательная работа" kifejezésekben inkább az
"октето-" jelentés a megszokott a magyar nyelvérzék számára

/октатófilm, октатó-nevelő munkа/. A fenti kifejezések ismertető lehetőséget nyújt erről, hogy felismerjék az "учебный словарь, учебная экскурсия, учебная библиотека" kifejezések jelentését is.

Az edott szövegben is szereplő /más szövegekben is gyakran előforduló/ igéhez kapcsolatban főnevet bővítenyüként. Pl.: выбирать-выбрать : метод, приём, профессию, специальность, отличника, учебник, технические средства обучения. Néhány hasznosabb, ha un. vonzatos igéket is gyakorolhatunk. Pl.: учить родному языку /кого/ : младшекольников, выпускников, студентов, вузовцев, взрослых .

Az alapigék gyakorlását összekapcsolhatjuk a cselekvés módjának kifejezésével, ami szintén a potenciális szókincs fejlesztését eredményezheti. Pl.: читать : бегло, чётко, быстро, выразительно
- folyamatosan, tagoltan, gyorsan, kifejezetten olvasni- ;
писать : слитно, разборчиво, с большой буквы, с красной строки-
с гуашью, olvashatóan, nagy kezdőbetűvel, bekezdéssel írni.

b. Összetett szók

A potenciális szókincs egy részét az összetett szók alkotják. Az alkotóelemek felismerésében segithetünk hallgatóinak, ha nehezebben felismerhetők a tagok.

Didaktikai szempontból legkönnyebben felismerhetők azok az összetett szók, amiknek tagjai szinte változás nélkül kapcsolódtak össze /kötőhanggal vagy kötőhang nélkül/ és minden tag származását tekintve orosz. Ilyen összetett főnevek pl.: жизнедеятельность, закономерность, мировоззрение, первокурсник, пионердвижение, работоспособность, равнодушие, речепорождение, страноведение, трудолюбие, целесообразность, языкознание;

многие-кновек: восьмилетний, высоконравственный, маловероятный, многодетный, наглядно-образный, научно-исследовательский.

Az összetett szók másik csoportját azok a szók alkotják, melyeknek elemei /elő- vagy utótag/ között internacionalizmus is található. Pl.: főnevek: конкурентноспособность, микросистема, политэкономия, саморегуляция;

многие-кновек: антиобщественный, идеино-политический, контрольно-учётный /урок/, культурно-просветительный.

Néhány esetben célzérű feloldani a rövidítést. Pl.: спецсеминар : специальный семинар ;
педпрактика : педагогическая практика ;
физкульт-минутка: физкультурная минутка.

Itt kell megemlítenünk a betűszókat, az abbreviatúrákat is. Pl.: педвуз, АПН СССР, МГУ, НСО стб.
/A gyakoribb betűszókat és rövidítéseket a Pedagógiai szak-
szókincsminimum 18-19. lapján közöljük./ Ezeknél a rövidítés feloldása szinte elegendő is a megértéshez, néha azonban országi mereti tudnivalókat is közölünk kell.
Pl.: az orosz "педвуз" - nek a magyarban a tanárképző főiskola felel meg, míg a "педучилище" - nek a magyarban nincs megfelelője, ha csak nem fogadjuk el az évnövi szakközépiskolát annak.

c. Internacionálizmusok

A potenciális szókincsen belül jelentős hányadot képviselnek az ún. internacionálizmusok, azaz a nemzetközi vándorozók. A pedagógiai szakszövegekben - a leíró jelleg miatt - leggyakrabban főnévi jelentősü internacionálizmusok-kal találkozhatunk, de előfordulnak melléknévi és igei jelentések is, sőt kis számban határozószók is. Többségük főnévi töböl származik. Pl.: "демонстрировать" /ige/ : "демонстрация" /főnév/; "прогрессивный" /melléknév/; "прогресс" /főnév/; "систематически" /határozószó/; "систематический" /melléknév/; "система" /főnév/.

Az internacionelizmusok felismerési szintje különböző az egyes nyelvtanulóknál. Nagymértékben függ az általános és a szakmai műveltesgő szinttől, valamint a gyakorlástól.

Alepvető felismerési szintnek az tekinthető, ha a nyelvtanuló az orosz nyelvi alakot képes helyettesíteni a nemzetközi vándorezű magyar nyelvben hónos alakjával.

Pl.: "демонстрация-demonstráció,"анализ" -analizie, "интеллектуальный" intellektuális, "фундамент" - fundamentum, "стимул" stimulus, "инструмент" -instrumentum, "дифференцировать" - differenciálni, "систематический" - szisztematikus stb. Ebben az esetben fennáll az a veszély, hogy ténylegesen mégsem ismeri a szó jelentését.

Az előzőnél magasabb szintnek tartjuk, ha a jelölt a magyar nyelvi megfelelőt használni tudja az idegen helyett. Tapasztalataink alapján az anyanyelvi megfelelő használni tudását sok esetben az előzőekben bemutatott helyettesítés előzi meg. Pl.: "традиция" -tradició-hagyomány, "эксперимент" -experimentum- /tudományos/ kísérlet, próba, - "аудитория" - auditórium - előadóterem, hallgatóság, "интенсивный" - intenzív - alapos, fokozott, "аргументировать" - argumentálni - érvelní, bizonyítani, stb.

Az internacionalizmusok felismerésének gyakorlását összekapcsolhatjuk az aktiv szókincs gyakorlásával oly módon, hogy kérjük tanulóinktól a gyakran használatos fogalmak, tulajdonságok, cselekvések jelölésére szolgáló vándorszavak orosz nyelvi megfelelőjét. Pl.: анализ - разбор; аналогичный - похожий; дискуссия - обсуждение, прения ; стимул - побуждение; фундамент - основа ; фрагмент - отрывок; эффект - действие, впечатление; эффективный - действенный, оперативный, результативный; классификация - систематизация .

Az utóbbi két szinonimasorban az egyik internacionalizmust másik internacionalizmussal helyettesítettük.

Az internacionalizmusek jelentésének felismeréséhez jól felhasználhatjuk a már emlitett leggyakoribb képzők ismeretét, higzen az internacionalizmusok is alkothatnak szócealádot. Pl.: система, систематизация, систематизирование, систематизировать, систематически, систематический, систематичность, систематичный.

Mint láttuk a potenciális szókincs nagymértékben segítségünkre van a pedagógiai szakszövegek megértésében, azonban a potenciális szókincs kialakításával és elsajátításával is foglalkozni kell, hogy az a nyelvtanulók szókincsének aktivizálható elemévé váljék.

Az eddig ismertetett tényezőkön kívül számos egyéb tényezővel is segíthetjük a pedagógiai szakaszókincs kielszítését.

4. Egyéb lehetőségek a pedagógiai szakaszókincs kialakításában

Az idegennyelvi órák a pedagógiai folyamat szerves részét alkotják. A pedagógusképző intézményekben a nyelvtanárnak - de minden oktatónak is - különös gondot kell arra fordítania, hogy hallgatóinak minél több lehetősége legyen gurmézesztes pedagógiai szituációban a pedagógiai szaknyelv szerves részét alkotó pedagógiai szakaszókincs elszájtítására. A szakaszókincs kialakítására, illetve fejlesztésére ható tényezők - szerintünk - a következők:

- a./ tárgyi feltételek "szakosítása",
- b./ az orosz nyelvű óravezetés,
- c./ szakmai társalgás.

a./ Tárgyi feltételek "szakosítása"

A nyelvi terem, illetve a nyelvi laboratórium szokécos /technikai/ berendezését "szakosíthatjuk" oly módon, hogy pl. szabadpolcos rendszerben kirakjuk a legfontosabb orosz nyelvű pedagógiai folyóiratok legfrissebb számait.

/ Советская педагогика, Начальная школа,
Современная высшая школа, Русский язык за рубежом,
Русский язык в национальной школе,
Русский язык в школе,
Народное образование,
Семья и школа /

Célezerü e "mini"-szakkönyvtárban orosz általános iskolában - főleg alsó tagozati osztályokban használatos tankönyveket, főiskolai pedagógiai tárgyú jegyzeteket, oktatási dokumentumokat elhelyezni. A szótárállományt is ki kell bővítenünk legalább a nálunk hozzáférhető pedagógiai szakszótárrakkal, a közoktatás témakörét felölelő országismereti szótárral, idegen szavak szótárával stb.

/ДЕНИСОВА, М.А.: 1978 /

A fentiekben felcorolt folyóiratok és könyvek "karnyújtásnyira vannak", és ez lehetőséget nyújt arra, hogy legalább a nyelvi foglalkozás előtt, után vagy szönetben megismérkedhessünk hallgatóink velük. Az sem elhanyagolható szempont, hogy a nyelvi órákon is felhasználhatjuk ezeket a folyóiratokat, ajánlhatunk cikkeket elolvasásra.

Igen hatékonyvmotivációs tényezőnek bizonyulna az, ha nemcsak a nyelvtanárok, de a neveléstudományi tanárök oktatói is ajánlánának elolvasásra orosz nyelvű szakirodalmat.

Az oktatási helyiség dekorációját is kiegészíthetjük, "szakosíthatjuk" különböző tablókkal /képek, fotók, különböző oktatási intézményekről, a diáklelet minden napjairól/.

Elkészíthetjük pl. a Szovjetunió közoktatási rendszereinek címét, az intézmény alaprajzát az oktatási célokot szolgáló helyiségek orosz megnevezésével, vagy egy osztályterem alaprajzát a terem berendezésével együtt, az úttörőszervezet szervezeti felépítését stb.

Segíthetjük a szakészkinck císaítását ily módon is, ha szöveggel kommentált különböző képeket, rajzokat helyezünk el az oktatási helyiségben. Pl.: pionirszimbolumok és azok megnevezései, a pionirélet szabályai rajzokkal illusztrálva, híres orosz-szovjet pedagógeok portréi, életük jelentős mozzanatai stb.

Az oktatási helyiségben elhelyezett folyóiratok, tankönyvek, oktatási dokumentumok, ábrák, képek saját-e hangulatukkal, tartalmukkal, nyelvi anyagukkal segítségünkre vannak a szakészkinck fejlesztésében, ugyanakkor egyben mint szemléltető eszközök is fekazzák az eredményességet.

b./ Az orosz nyelvű óravezetés

Az orosz nyelvű óravezetés /a hagyományos órai utasításokon kívül is/ sajátos lehetőségeket kinál pedagógus-jelöltek esetében, akik a pedagógiai tárgyak keretében megismerkednek az óravezetés általános szabályaival, a különböző oktatási módszerekkel, eljellegekkel, ellenőrzési módszerekkel stb.

A nyelvi órákon fokozatosan tudatosíthatjuk, megnevezhetjük országul az egyes őrmezzanatokat /роверка, опрос, сообщение нового материала.../

Előfordult már gyakorlatomban, hogy a hallgatók pótolták az őrmezzanat megnevezését, amikor arról a tanár elfelkészített. Természetesen nem célszerű minden foglalkozáson az összes őrmezzanatot "konferálni", hiszen ez unalmasabb válna, de néhány közülük - minden más és más - csaknem minden órán szerepel.

Megnevezhetjük az órán alkalmazott módszereket, eljárásokat, vagy azokat a didaktikai eljellegeket, amiknek érvényessége érezhető volt az órán.

c./ Szakmai tárgyalás

A kicscsoportos oktatás kedvező lehetőségeket biztosít ahhoz, hogy hallgatóinkkal szakmai kérdésekkel tárgyalást folytassunk. Szakmai tárgyalás keretében feldolgozhatjuk az olvasott szöveget ily módon, hogy véleményt mondunk hallgatóinkkel az olvasottkról, mivel gazdagította szakmai tudásukat a feldolgozott szöveg, hogyan tudják azt tanítói gyakorlatukban felhasználni stb.

E fejezet 2. pontjában utaltunk arra, hogy az ismeretek tartósságát negymértékben befolyásolják az ismeretszorzás körülményei, annak érzelmi háttere. Pedagógusjelöltekben a tanítványokkal történő előző találkozást minden pozitív érzelmek kieéri, és számtalan új élményt jelent. Ido sorolhatók pl.: hospitálások, tanulmányi séták, kirándulások, mozgalmi gyakorlatok, gyermeküdültetés /nemzetközi tábor/, tanítási gyakorlatok, külön szakmai gyakorlatok stb. Negyen hálás téma ezekről beszélgetni, és ezek a tércolgási gyakorlatok alkalmat adnak arra, hogy a kevésbé élményt nyújtó szakészövegfeldolgozó őrékon elsojátított szakszókincset áletszerű szituációkban gyakoroltassuk, ismételtesük.

Ugyanakkor a biztosabb szótudás - a beszédhez aktív szókincsre van szükség - megkönnyíti a szakmai tudományos szövegek megértését.

Ha jól élünk az előzőekben bemutatott lehetőségekkel, sikerül erősítenünk a nyelvtanuláshoz nélkülözhetetlen motivációt: egyrészt azáltal, hogy nyelvtanulóink megük is jobban fogják érezni a szaknyelvtudás gyakorlati hasznát pedagógiai műveltségük gazdagításában, elmagyarázásában; másrészt látják, hogy a pedagógiai szaknyelv minél alaposabb ismerete - aminek egyik alapköve a pedagógiai szakszókincs elsojátítása - pozitív hatással van az un. "élteláns nyelvtudára", valamint beszédkészségük fejlődésére is.

VI. ÖSSZEGZÉS, KÜVETKEZTETÉSEK

1. A pedagógiai szaknyelv /szakszöveg/ a speciális szókincsen nyugvó tudományos nyelvi stíluson belül a társeadalomtudományi stílusaltípushoz tartozó mikronyelv.
2. Az ország nyelvű pedagógiai szakszövegek tudományos vizsgálata lehetőséget nyújtott erra, hogy tényszerűbben megismertük a pedagógiai szakszövegek lexikai sajátosságait, amik a következőkben foglalhatók össze:
 - a./ A mennyiségi vizsgálat során kimutattuk, hogy a pedagógiai szakszövegekben az egyes szavak előfordulásának átlagos gyakorisága: 7,44; az egy szóra jutó átlagos gyakoriság értéke: 0,134 /gyakorisági koefficiens/.
 - b./ A minőségi mutatók elemzése feltárta azt a tényt, hogy a pedagógiai szakszövegekben leggyakrabban előforduló szavak 57,3 %-a egyaránt része az irodalmi nyelvi stílusnak és a tudományos nyelvi stílusnak; 34 %-a található meg az általános tudományos nyelvi lexikában; 13,7 %-a tekinthető szük szakmai lexikának /terminusnak/.

A főbb szófajok szerinti vizsgálat megmutatta, hogy a pedagógiai szakszövegekben előforduló lexikában legmagasabb a főnevek aránya /41,15/, utána a melléknevek /18,3 %/, majd az igék /9,2 %/ következnek. Ez az arány meggyezik a műszaki szakszövegek lexikája szófaji megoszlásának arányával.

3. A pedagógiai szakszókincs-minimum - 337 főnevet, valamint a címezőként szereplő főnevekkel alkotott 236 szókapcsolatot és mindenek magyar jelentését tartalmazza.

A helyes válogatást bizonyította az a tény, hogy az általunk összeállított pedagógiai szakszókincs-minimum felhasználásával - az ismertnek feltételezett és a potenciális szókincsbe tartozó lexikával együtt - lehetővé vált azonos nyelvű pedagógiai szakszövegek lexikájának 87,7 %-os megártása.

4. A szakszókincstanításban érvényesek a szókincstanítás általános metodikai szabályai, a szókincstanítás szakaszai is azonosak az általános szókincs tanításának szakaszaival.

De a pedagógiai szakszókincs tanításában a a pedagógiai szakszövegek tartalmi szakszinűsége, lexikai gazdagsága miatt - különös gondot kell fordítani a potenciális vagy inventiv szókincsre való támaszkodás tudatosítására és a nyelvtanulók felismerési képességeinek fejlesztésére, aminek alapja az orosz szóalkotás leggyakoribb módjainak /szóképzés, szóösszetétel/ megismertetése, valamint az internacionalizmusok /főleg a szakmához kapcsolódók/ jelentésének gyakorlása.

5. A szakszókincstanítás eredményességének fokozása érdekében törekednünk kell:

- a./ a szakszövegfeldolgozás és a szakmai társalgás helyes arányának kialakítására az órákon,
- b./ a szakszókincs-minimum eszköz- és céljellegének felismeretére /a szótárhazszálat is segíti a lexika elsajtítását/;
- c./ a környezet "szakosításában" rejlő lehetőségek minél jobb és változatosabb kihasználására.

6. . A pedagógiai szaknyelv oktatása neggyözőtt arról, hogy a szakszövegeknek pedagógiai szempontból motiváltnak kell lenniök, mert a nyelvi órákon a pedagógiai motiváltság csak így lehet még hatékonyabb.

A motivációt fokozhatjuk azáltal is, hogy - lehetőség szerint - a gyakorlatban minél többször mutassunk rá a következőkre:

a./ az orosz nyelvű pedagógiai információk mindenképpen hozzájárulnak az egyetemes pedagógiai szakmai ismeretek gazdagításához;

b./ a szaknyelv - a pedagógiai szaklexika - elszajátítása pozitív hatással van az általános idegennyelvtudás fejlődésére; nemcsak nyelvtudásunk, szakmai műveltségünk gyarapodik általa, hanem általános tájékozottságunk, intelligenciánk is.

VII. IRODALOMJEGYZÉK

I. a

Latinbetűs irodalomjegyzék

Dr. Ágoston György: A pedagógia alapfogalmai és a nevelési célrendezér. Bp., 1976. Akadémiai Kiadó

A magyar nyelv értelmező szótára VI. Bp., 1962. Akadémiai Kiadó

A magyar stílistika útja. /Szerk.: Szathmári István/ Bp., 1961. Gondolat

A magyar stílistika vázlata. /Szerk. Fábián Pál, Szathmári István, Terestyéni Ferenc/ Bp., 1971. Tankönyvkiadó

A noi magyar nyelv. /Szerk.: Rácz Endre/ Bp., 1976. Tankönyvkiadó

A művelődésügyi miniszter 104/1981.MK.4/ NM számú utasítása a felsőoktatási intézményekben az idegen nyelvek oktatásáról = Művelődésügyi Közlöny 1981. évi 4. sz. 205-207. l.

Antal László: Megjegyzések a szóállomány statisztikai vizsgálatáról. = Magyar Nyelvőr 1959. évi 3.sz.

Az orosz nyelv oktatásának metodikája. /Szerk. Benő István és Kossaras István/ Bp., 1977. Tankönyvkiadó

Az orosz szókincstenítés problémái és módszerei. /Az 1953. jan.28-án rendezett országos anket anyaga. - Bialeczky Emil és Verbényi László előadásei hozzászólásokkal./ Bp., 1963. Tankönyvkiadó

Babos Ernő: A szókészlet kérdése az idegen nyelvek tanításában. = Köznevelés, 1952. évi 243-244. 1.

Balogh István: Metodikai olvasókönyv. Kézirat. Sp., 1973.

Tankönyvkiadó

Balogh János: Az idegen nyelvű szakszöveg folyamatos olvasása. = Feleőktetési Szemle, 1975. évi 7-8. sz. 442-443. 1.

Bán Ervin: Megjegyzések egy nyelvi vitához /A tankönyvek szövetsedeteiről/ = Köznevelés, 1971. évi 8.sz. 19. 1.

Bónó István: Nyelstatisztika és nyelvtani minimum.
/Vizsgálatok és következtetések az erős mellék-név tanításának területén./ = Idegen Nyelvek Tanítása, 1962. évi. 6.sz. 173-185. 1.

Dr. Bónó István: A lexikai munka néhány új vonásáról.
= Idegen Nyelvek Tanítása, 1977. évi 2. sz. 33-41. 1.

Bárczi Géza: Nyelvjárás és irodalmi stílus. Stílistikai tanulmányok c. kötet. Sp., 1961. Kiadói Főigazgatóság, 62-115. 1.

Borkóczki Ilona - Putnoky Jenő: Tanulás és motiváció.
- Sp., 1980. Tankönyvkiadó

Bartha Magdolna: A szaknyelvoktatás néhány módezertani kérdése, különös tekintettel az adott idegen nyelv köznyelvi és szakszókincsbeli interferenciájára.
Nyelvoktatás Feleőfokon c. kötet. Sp., 1976.
Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó

Dudai Júlia: Szótárhassználat az orosz nyelv oktatásában.

= Módezertani Közlemények, 1978. 1.sz. 18-23. 1.

Czuni István: Korunk és a szaknyelv = Magyar Nyelvőr,

1973. 4. sz. 403-416.1.

Czervény Józsefné: Szótárok a gyakorlatban. = Köznevelés,

1970. 23. sz. 20-21. 1..

Csirikné dr. Czachesz Erzsébet: Az első tagozatos tankönyvek szókincse. Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae sectio pedagogica et psychologica; Series Specifica Pedagogica. Szeged, 1979.

Dániel Ágnes: Műfordítás, szakfordítás vagy szakszerű fordítás? Tanulmányok a felsőoktatás köréből. Szaknyelvkutatás-szaknyelvoktatás c. kötet. Bp., 1980. Felsőoktatási Pedagógiai Kutatóközpont, 37-45. 1.

Demé László: A beszéd és a nyelv. Bp., 1976. Tankönyvkiadó

Dr. Füves Üdön: Az idegennyelvi oktatás továbbfejlesztése.

= Felsőoktatási Szemle 1975. 7-8.sz. 438-443. 1.

Gatterné Kardos Viktória - Kálmán András: Orosz szakszókincsminimum bőlcésszéhallgatók számára. Kézirat. Bp., 1983. Tankönyvkiadó

Gorő Igor György: A marxista nyelvezemlés és szókincsánitás kérdéseiről. = Idegen Nyelvek Tanítása 1980. 3. sz. 72-77. 1.

Glatz Ferencné: Orosz - magyar lexikai minimumszótár a tanítóképző főiskolák hallgatói számára.

Kézirat. Bp., 1977. Tankönyvkiadó

Hadas Ferenc: Az orosz iskolai szótár szókincsének vizsgálata. = Idegen Nyelvek Tanítása, 1961. 3.sz. 88-92. l.

Hadas Ferenc: Az iskolai orosz szókincs vizsgálata = Pedagógiai Szemle, 1961. 6.sz. 501-512. l.

Hadas Ferenc: Néhány nyelvstatistikai adat és azok didaktikai vonatkozásai. = Idegen Nyelvek Tanítása 1962. 4. sz. 117-124. l.

Dr. Hadas Ferenc: A szótári komponens szerepe a nyelvoktatásban. = Modern Nyelvoktatás 1971. 1-2.sz. 42-45. l.

Dr. Hadas Ferenc - Dr. Papp Ferenc: A szókincsbővítés az orosz nyelvtanárok oktatásában. = Felsőoktatási Szemle, 1971. 4. sz. 217-222. l.

Hebb, Donald O.: A pszichológia alapkérdései. Bp., 1975. Gondolat Kiadó

Holl György: Szövegértés és szintetikus olvasás. = Folia Practico-Linguistica. BME Bp., 1977. 43-56. l.

Holl György: Orosz nyelvtani tananyagunk és az orosz nyelvű szakszövegek grammikai jellegzetességei. = Folia Practico-Linguistica. BME Bp., IX/2. 44-61. l.

- Horváth Tibor: A szaknyelvek stílusjegyei. Nyelvtudományi Értesítő 83. sz. Jelentéstan és stílusztika. Bp., 1974. Akadémiai Kiadó 207-212. 1.
- Joscelson, Harry J.: The Russian Word Count. Detroit, 1953. Wayne University Press.
- Kolomen László: A pedagógiai pszichológia alepkérdései. Bp., 1967. Tankönyvkiadó
- Kiefer Ferenc: Szövegelmélet - szöveggrammatika - szövegnyelvészeti = Magyar Nyelvőr 103. évf. 1979. 2. sz. 216-225. 1.
- Kiss Ádám: Szaknyelv és terminológia. Tanulmányok a felsőoktatás köréből. Szaknyelvkutatás - Szaknyelvoktatás. Bp., 1980. Felsőoktatási Pedagógiai Kutatóközpont. 121-127. 1.
- Kontra Miklós: Amerikai magyar újságok nyelve a sztenderd magyarral összevetve. = Magyar Nyelv, 1982. 1.sz. 76-93. 1.
- Kosaras István: Az iskolai orosz nyelvoktatás szókincsmínimuma kiválasztásának problémái. = Pedagógiai Szemle, 1983. 2. sz. 125-133. 1.
- Kosaras István: Statisztikai vizsgálatok a 6. osztályos oroszknöv szókincséről. = Idegen Nyelvek Tanítása, 1968. 6. sz. 186-192. 1.

Költség Márta: Az orosz nyelv oktatásának néhány kérdése,

Fordítás, fogalmazás, szövegértés. Bp., 1981.

Tájkönyvkiadó

Dr. Magyarfalvi Lajos: Grossz nyelv. Kézirat. Bp., 1978.

Tankönyvkiadó

Major Ferencné: Az orosz nyelv oktatása a Felsőfokú Műszaki és Műszerekipari technikumban. - Felsőoktatási Szemle, 1967. 6. sz. 366-367. l.

Major Ferencné: Több gyakorlást a nyelvi órákon. = Felső-
oktatási Szemle, 1968, 4. sz. 237-239.1.

Major Ferencné: A nyelvoktatási cél módszertani feltételei
a műszaki főiskolán. - Felsőoktatási Szemle
1976. 5. sz. 310-313. l.

Dr. Major Ferencné: A szintetikus olvasás szerepe a szókincs
szilárd elejajákitésében. = Idegen Nyelvek Tani-
tása, 1978, 4. sz. 104-113. 1.

Dr. Major Ferencné: Az idegennyelvi szakaszöveg megértésének
módszertani kérdései. OMKDK Módszertani Kiadvá-
nyok 48. sz. Bp., 1980.

Makarova, Galina - Meskó Sándor: BME Épitészmérnöki Kar.

Építészeti Szakszótér-minimum. Kézirat. Sp.,

1980. Tankönyvkiadó

Malíř, František: Ruské- česky slovník, Praha, 1951.

Malíř, František: Rusko-česky slovník nejdůležitějších
slov pro cestbu sovetského tisku. Praha, 1951.

Svet-Sovetu.

Malíř, František: Sborník Vyssi Pedagogicke Skoly v Šesti
nad Labem. Dopisy prateletví. I. díl.

Frekvenční slovník. Praha, 1959.

Marcóy Lujza: A szakszövegfordítási készség fejlesztésének
egyes kérdései. Alkalmazott nyelvtan és nyelv-
oktatás c. kötet. Bp., 1970. BME Nyelvi Intézet,
43-56. 1.

Marcóy Lujza: A szakszövegfordítási készség fejlesztésének
tapasztalata a BME Nyelvi Intézetében. Korsze-
rű szakszövegoktató I. c. kötet. Bp., 1972.
71-86. 1.

Dr. Meskó Sándor: BME Építésmérnöki Kar. Építőipari szak-
szótár-minimum. Kézirat. Bp., 1981.

Mikó Pálné: A minimális szókincs kérdéséhez. = Nyelvtudo-
mányi Közlemények, 1962. 1. sz. 137-155. 1.

Nagy József: Memória és pedagógia. = Köznevelés, 1979.
3. sz. 6-7. 1.

Nagy József - Dr. Szarka János: Az idegennyelvi szakszöveg-
olvasási tanításának problémái. = Felelőskötötési
Szemle. 1963. 7-8. sz. 455-461. 1.

- Nemes Ilona: Adalékok a minimális szókincs problematikájához a francia Nyelvoktatásban. Nyelvoktatás felsőfokon c. kötet. Bp., 1976. Közgazdasági és Jogi Könyvkiadó
- Németh Emil: Gondolatok didaktikai és metodikai gondjainkról. Folia practico-linguisticae VII. Bp., 1977. BME Nyelvi Intézet, 85-94. 1.
- Nyirkosné Kis Edit: Természettudományos szókincsminimunok összeállításának kérdései. Tanulmányok a felületkutatás köréből. Szaknyelvkutatás - szaknyelvoktatás c. kötet. Bp., 1980. Felsőoktatási Pedagógiai Kutatási Központ. 177-183.1.
- Oroszagh László: Szótárterüli tanulmányok. Bp., 1966. Tankönyvkiadó
- Pajor Lajos: A szintetikus olvasási készség kialakítása és a megértés ellenőrzése = Felsőoktatási Szemle, 1976. 5. sz. 305-310. 1.
- Papp Ferenc: A magyar szókincs lyukkártyarendszerű feldolgozása. = Magyar Nyelvőr, 1964. 460. 1.
- Papp Ferenc: Szövegezé, szóalak, lexéma. = Magyar Nyelvőr, 1974. 1. sz. 76-83. 1.
- Papp Ferenc: Könyv az orosz nyelvről. Bp., 1979. Gondolat Pedagógiai lexikon I-Q. Bp., 1978. Akadémiai Kiadó Pedagógiai Lexikon R-Z. Bp., 1979. Akadémiai Kiadó
- Pőcsé Lajosné: A globális olvasás által történő megértés problémájához. = Modern Nyelvoktatás, 1971. 1-2. sz. 46-57. 1.

Dr. Rakonczai János: Eredményesebb módszerek a felsőfokú nyelvoktatásban. = Felsőoktatási Szemle, 1969.

7-8. sz. 470-472. 1.

Dr. Rakonczai János: A műszaki tudományos nyelvoktatás idő szerű kérdései. = Tudományos Közlemények.

Élelmiszeripari Főiskola. Szeged, 1971. 17-21. 1.

Schaff, Adam: Bevezetés a szemantikába. Bp., 1967.

Akadémiai Kiadó

Semjén Gyula: A szöveg szerepe az idegen nyelvek oktatásában. Az idegen nyelvek oktatásának időszerű kérdései különös tekintettel a felsőoktatási intézményekre c. kötetben. /Szerk.: Dobossey László/. Bp., 1957. Tankönyvkiadó

Sipos Béla: Az alapkézségek fejlesztése az orosz nyelvi órákon, az információ és ismétlés szerepe az automatizálási folyamatban. = A gyorsuló időben c. sorozat 4. sz. Békéscsaba, 1972.

57-70. 1.

J. Soltész Katalin: Guiraud statisztikai módszere a szókincs vizsgálatában. Általános nyelvészeti tanulmányok I. Bp., 1963. Akadémiai Kiadó, 263-272. 1.

Somlyai Endre: A nyolcadikosak szókincséről. = Idegen Nyelvek Tanitása, 1966. 6. sz. 180-182. 1.

Sütő József: Szláv eredetű magyar szavak segítsége az orosz szókincs tanításában. = Idegen Nyelvek Tanitása, 1960. 6. sz. 186-189. 1.

Dr. Szakács András: Az oktatási anyag a szakmai nyelv tanításához. = Felsőoktatási Szemle, 1976. 5. sz. 313-315. 1.

Dr. Szarka János: A szakszövegolvasási és szövegmegértési képesség kialakításával kapcsolatos kísérleteinkről. Korszerű szövegoktatás c. kötetben. Miskolc, 1972. 407-412. 1.

Szendo Tamás: Szóstatistikai vizsgálatok Tóth Árpád, Juhász Gyula és Szabó Lőrinc költeményei alapján. = Magyar Nyelvőr, 1968. 3. sz. 286-301. 1.

Szöllősy-Sebestyén András: Szempontok a szakszöveg meghatározásához. = Folia Practico - Linguistica. BME Nyelvi Intézet, Bp., 1979. IX/2. 117-132. 1.

Tarnóczy László: Fordítókalauz. A szakirodalmi fordítás elmélete és gyakorlata. Bp., 1966. Közgazdasági és Jogi Kiadó

Totár Béla: Az orosz lexikográfia. Egynyelvű orosz filológiai szótárak elemzése. I-III. kötet. Kézirat. Bp., 1977. ELTE

Tizenegy nyelvű pedagógiai szótár: magyar, orosz, német, angol, francia, bolgár, cseh, szlovák, lengyel, román, szerb, horváth. 1-4. kötet /Szerk.: Dr. Arató Ferenc/. Bp., 1982. 5. kötet: betürendes index. Bp., 1983. Oroszágos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum.

Többnyelvű pedagógiai szakaszótár I. /Szerk.: Dr. Arató Ferenc/. Bp., 1977. Országos Pedagógiai Könyvtár és Múzeum.

Dr. Tóth Mihályné: A műszaki egyetemi nyelvoktatás meghatározó tényezői és a tananyag. = Korszerű nyelvoktatás c. kötet Bp., 1975. Felsőoktatási Pedagógiai Kutatóközpont, 165-183. 1.

Tóvölgyi Henrik: Orosz - magyar minimumszótár a tanárképző főiskolák orosz szakos hallgatói részére. Bp., 1974. Tankönyvkiadó

Vakar, N.P.: A Word Count of Spoken Russian. The Soviet Usage /Columbus/. Ohio, 1966. State University Press.

Véges István: Lexika és nyelvoktatás. = Idegen Nyelvek Tanítása. 1971. 4. sz. 97-107. 1.

Verbényi László: A szakszövegolvasás fókuszai. Alkalmasztott nyelvtan és nyelvoktatás c. kötetben. Bp., 1970. BME Nyelvi Intézet, 27-90. 1.

Voigt Vilmos: Bevezetés a szenioritikába. Bp., 1977. Gondolat

Zsigmond Tibor: Egy nyelvű szövegfeldolgozás oroszról. = Idegen Nyelvek Tanítása, 1967. 3. sz. 90-91. 1.

Zsigmond Tibor: A fordítás elbírálásának egységesebbé tételeért. = Idegen Nyelvek Tanítása, 1969. 1.sz. 11-20. 1.

Александрова, З.Е.: Словарь синонимов русского языка. Москва, 1968. "Советская энциклопедия"

Ахманова, О.С.: Некоторые проблемы современной лексикографии. =Русский язык за рубежом, 1972 №1,2

Бакаева, Н.З.: Словарный минимум по русскому языку для 1-4 классов татарских школ. Казань, 1955.

Бакая, Р.М.: Опыт составления словаря-минимума = Русский язык за рубежом, 1967 № 1

Бакая, Р.М.: Опыт составления учебно-справочного словаря для чтения научно-технической литературы = Русский язык за рубежом, 1973 № 3, стр. 33-37

Балог И. - Самуйлова Н. - Сосенко Э.: Лексический минимум по русскому языку для студентов филологических факультетов университетов Венгрии. Будапешт, 1974

Барлас, Л.Г.: Русский язык. Стилистика. Пособие для учителей. Москва, 1978. "Просвещение"

Бархударов, С.Г. - Новиков, Л.А.: Каким должен быть учебный словарь? = Русский язык за рубежом, 1971 №3 46-51 стр.

Бархударов, С.Г. - Новиков, Л.А.: Актуальные проблемы и задачи учебной лексикографии. = Русский язык за рубежом, 1975 №6 стр. 54-68

Берман, И.М. - Синявская, Е.В.: Исследование ядра школьной лексики в плане преемственности обучения в средней школе и вузе. = Иностранные языки в высшей школе, 1971, выпуск №6

Болла - Палл - Папп : Курс современного русского языка. Будапешт, 1970. "Танконьвкиадо"

- Будагов, Р.А.: Литературные языки и языковые стили. Москва, 1967.
- Верещагин, Е.М. - Костомаров, В.Г.: Язык и культура. Лингвострановедение в преподавании русского языка как иностранного. Москва, 1973. изд. МГУ
- Виноградов, В.В.: Русский язык / грамматическое учение о языке/ Москва-Ленинград, 1947. стр. 12-13.
- Гак, В.Г.: Учебный словарь - краткая энциклопедия языка = Русский язык за рубежом, 1971 №4
- Галецкая, Ц.Я.: О словаре служебных слов для иностранцев.= Русский язык за рубежом, 1973 №2 стр. 37-41
- Гальперин, И.Р.: К проблеме дифференциации стилей речи.
В книге: Проблемы современной филологии. Москва, 1965.
- Голуб, И.Б.: Стилистика современного русского языка. Лексика.
Москва, 1976. "Высшая школа"
- Гужва, Ф.К.: Современный русский литературный язык.
Киев, 1973. "Выща школа" стр. 237
- Гюнтер, К.: О разработке новых методов работы над лексикой = Иностранные языки в школе, 1963 №1 стр. 108-116
- Денисов, П.Н.: Учебная лексикография и методика = Русский язык за рубежом, 1978 №1 стр. 51-56
- Денисова, М.А.: Лингвострановедческий словарь. Народное образование в СССР. /Под ред. Верещагина, Е.М. и Костомарова, В.Г./ Москва, 1978. "Русский язык"
- Засорина, Л.Н.: Частотный словарь русского языка. Москва, 1977.
"Русский язык"
- Колесникова, А.Ф.: К вопросу описания лексических единиц в учебных целях.= Русский язык за рубежом,
1978 №1 стр. 47-50

Ковалевский, М.Т.: Некоторые пути повышения эффективности обучения.= Иностранные языки в национальной школе, 1965 №1 стр.21-25

Лексические минимумы русского языка./Под ред. Денисова, П.Н./
Москва, 1972

Лексический минимум русского языка. Пособие для учителей
общеобразовательных школ. 4. переработанное изд.
/Кошараш И. - Феньвеши-Конъяева Е./ Будапешт, 1978.
"Танконьвиадо"

Марков, Ю.: Лексическая статистика и отбор словарного минимума.
= Русский язык в национальной школе, 1960 №3 стр.3-14

Марков, Ю.А.: Некоторые вопросы лексической статистики и адаптации.= Русский язык в национальной школе, 1967 №2

Морковкин, В.В. - Дорогонова, И.А.: О новом типе лексического
минимума современного русского языка.= Русский
язык за рубежом, 1976 №2 стр.59-62

Мешко Шандор : Принципы составления словарей-минимумов по
специальности и использование их в процессе
обучения русскому языку в технических вузах.
В книге: Сборник резюме докладов венгерской
делегации на У-ом конгрессе МАПРЯЛ. Будапешт, 1982

Мешко Шандор: О принципах составления терминологических минимумов
и возможных способах их семантизации в процессе
обучения русскому языку в нефилологических вузах.
Доклад. Первая национальная конференция преподава-
телей русского языка в вузах. Варна, 1979.

Мешко Шандор : Пользование словарём в процессе обучения анали-
тическому и синтетическому чтению. В книге :
A szakknyelvpektatás elméleti és gyakorlati kérdései. Вр.,
1978. 50-52

- Митрофанова, О.Д. :Русский язык и специальность.= Русский язык за рубежом, 1970 №2
- Митрофанова, О.Д. :Научный стиль речи: проблемы обучения.
Москва, 1976. "Русский язык"
- Морковкин, В. : К вопросу об учебном тематическом словаре.
= Русский язык в национальной школе, 1970 №2
- Морковкин, В. :Сравнительный список наиболее употребительных русских слов. В книге:Лексические минимумы русского языка.Москва, 1972.
- Мотина, Е.И. : Учебный текст по специальности как особая коммуникативная единица/ К вопросу о типологии текстов в целях использования их при обучении русскому языку в иностранной аудитории/ = Русский язык за рубежом, 1978 №1
- Педагогический словарь 1-2.том./Глав.ред.Каиров, И. А.,
Гончаров, Н.К./ Москва, 1960. Изд. "Академия Педагогических Наук"
- Пичугов, Ю.С. : Примерное планирование программного материала по русскому языку в УIII-ом классе = Русский язык в школе, №6 1974 г.
- Ракитянская, З.И. : Обучение лексике на основе программированного пособия.= Иностранные языки в школе, 1964 №4 стр.53-56
- Розенталь, Д.Э. : Комплексный учебный словарь русского языка.
= Русский язык за рубежом, 1971 №4 стр.37-39
- Розенталь, Д.Э. - Теленкова, М.А. : Практическая стилистика русского языка.Москва, 1975. "Русский язык"
- Салистра, И.Д. - Богданова, И.И. : Словарь-минимум по немецкому языку для средней школы.Москва, 1957.

- Сафьян, Ю.А.: Частотный словарь русской технической лексики.
Ереван, 1971.
- Степанова, Е.М.: Частотный словарь общенациональной лексики. Москва,
1970. Изд. МГУ
- Трухачев, А.И. - Тюменцев, А.И.: Опыт количественного анализа
рецептивного словарного запаса учащихся. = Иностранные
языки в высшей школе. 1969. выпуск 5.
- Туркин, В.И.: К изучению социальных терминов. = Вопросы языко-
знания, 1975 №2 стр. 65
- Фойрих, Р.: Роль и место терминоэлементов в лексикографии. =
Русский язык за рубежом 1973 №2 стр. 42-44
- Фрумкина, Г.М.: Словарь-минимум и понимание текста. = Русский
язык за рубежом, 1967 №2 стр. 15-21
- Чуйков, В.Г.: Упражнения для усвоения лексики = Иностранные
языки в школе, 1964 №5 стр. 19-23
- Штейнфельдт, Э.А. : Частотный словарь русского языка/2500
наиболее употребительных слов/ Пособие для препода-
вателей русского языка. Таллин, 1963
- Шярнас, В.: Методические основы словарной работы и учебная
лексикография. = Русский язык за рубежом, 1973
№2 стр. 29-32

2. A vizsgálathoz felhasznált szövegek jegyzéke

/Az I.sz. melléklet forrásai mintánként/

I.számú minta: Dr.Magyarfalvi Lajos: Tanítóképző főiskolák.Oressz nyelv.Kézirat.Bp., 1978.Tankönyvkiadó c. jegyzetből az alábbi szövegek:

Новый учебный год начинается. стр.3-4

Занятия в учительском институте. стр.4-5

Школьное здание . стр.13

Первый день в школе . стр.14

Пионерская организация имени В.И.Ленина. стр.22

О венгерском пионерском движении. стр.23

Народное образование в СССР . стр.31

Народное образование в Венгрии.стр.32

Константин Дмитриевич Ушинский.стр.39

Ушинский о подготовке учителей.стр.40

Лев Николаевич Толстой.стр.48

Владимир Ильич Ленин.стр.58

В.И.Ленин :Задачи Союзов Молодёжи.стр.59

Надежда Константиновна Крупская.стр.67

Н.К.Крупская :Пионер движение как педагогическая проблема.стр.68

Антон Семёнович Макаренко.стр.76

А.С.Макаренко:Педагогический коллектив.стр.77

Из Устава советской школы - Общие положения.стр.95

Из Устава советской школы-

Основы организации учебно-воспитательной работы.стр.96

Цель и задачи коммунистического воспитания.стр.115

О комплексном подходе к воспитанию.стр.116

Начальное обучение.стр.124

- Перспектива роста. стр. 125
- Принципы и методы обучения. стр. 145
- Процесс обучения. стр. 146
- Газеты и журналы учителей. стр. 163
- Октябрята - будущие пионеры. стр. 164
- В единый поток. стр. 165
- Педагогика - наука о воспитании человека. стр. 174
- Основные педагогические понятия . стр. 174-175
- Младший школьный возраст. стр. 176
- Василий Александрович Сухомлинский. стр. 184-186
- Подготовка к письму. стр. 192
- Методика образования понятий о природе стр. 193
- Воспитатель ставит диагноз. стр. 194-195
- Подготовка к школе. стр. 211
- Задачи партии в области идеологии, воспитания, образования, науки и культуры. стр. 220-221
- Из основ законодательства Союза ССР и Союзных республик о народном образовании. стр. 221-223
- О завершении перехода к всеобщему среднему образованию молодёжи и дальнейшем развитии общеобразовательной школы. стр. 223-225

II. számú minta az alábbi folyóiratokból származik:

1. Сабырекова, Б.: Воспитание коллективизма в общественно полезном труде.=Начальная школа, 1981 №II стр.13-16
2. Майкина, О.Н. :Воспитание сознательной дисциплины в учебном процессе.=Начальная школа, 1981 №II стр.16-20
3. Скобелина, В.И. :Развитие познавательной деятельности детей на уроке.=Начальная школа, 1981 №II стр.31-33
4. Истомина, Н.Б. :Первые шаги в формировании умения решать задачи.=Начальная школа, 1981 №II стр.40-43
5. Деревянник, Н.И. :Воспитание трудолюбия.=Начальная школа, 1981 №II стр.49-50
6. Полякова, Л.А. :Как я воспитываю своих питомцев.= Начальная школа, 1981 №II стр.12-14
7. Жиденко, В.Г. - Кузнецова, Г.П.: Ознакомление учащихся с профессиями.= Начальная школа, 1981 №II стр.40-47
8. Василенко, О.:Методы "слова" на уроке физической культуры.= Начальная школа, 1981 №II стр.51-55
9. Андрианова, А.Е.: Самостоятельная работа первоклассников при составлении предложений и связных рассказов.= Начальная школа, 1981 №II стр.28-34
10. Сергеева, Н.В.: Формирование умений познавательной деятельности учащихся в работе по развитию речи.= Начальная школа, 1981 №II стр.63-66
11. Семыкин, Н.П. - Поляков, В.А.: Трудовое воспитание в формировании личности.=Советская педагогика, 1981 №II стр.19-26
12. Боженко, Л.Ф.: Воспитательный потенциал связи и преемственности поколений.= Советская педагогика, 1981 №II стр.35-41

- 13.Краевский,В.В.: Метод обучения в дидактике и в методике обучения языку.= Русский язык в национальной школе, 1981 №4 стр.20-28
- 14.Есаджанин,Б.М.: Критерии эффективности урока русского языка.= Русский язык в национальной школе, 1984 №4 стр.39-43
- 15.Косолапкова,А.А.: Словарный диктант с комплексным заданием как средство повторения и систематизации изученного материала.= Русский язык в школе, 1983 №2 стр.30-34
- 16.Калмыкова,И.Р.:Методика проведения лексико-синтаксической подготовки к сочинению.= Русский язык в школе, 1984 №4 стр.35-41
- 17.Коростелев,В.С.: Становление икоязычного речевого механизма в процессе усвоения лексики.= Русский язык за рубежом, 1983 №6 ,61-67 стр.
- 18.Нечаева,Е.В.: К постановке проблемы ошибок в методике преподавания русского языка как иностранного.= Русский язык за рубежом, 1983 №6 стр.67-70
- 19.Ожегов,Д.П.: Идейно-нравственное воспитание в семье.= Советская педагогика, 1981 №12 стр.6-14
- 20.Павлова,Л.Д.: Опыт подготовки студентов к работе с родителями учащихся = Советская педагогика, 1981 №12 стр.83-84

▲ III. әзәй мәнде формалы:

1. Сухомлинский, В.А.: Педагогика должна стать наукой для всех. В книгеб: Сухомлинский, В.А.: О воспитании. Москва, 1975. Изд. Политической литературы. стр. 60-62
2. Сухомлинский, В.А.: Все наши замыслы превращаются в прах, если нет у ученика желания учиться. В книгеб: Сухомлинский, В.А.: О воспитании. Москва, 1975. Изд. Политической лит.-ы. 70-79
3. Львов, М.Р.: Речь как средство развития мышления. В книге: Львов, М.Р.: Речь младших школьников и пути её развития. Москва, 1975. 4 "Просвещение". стр. 15-16
4. Львов, М.Р.: Пересказы образцовых текстов. В книгеб: Львов, М.Р.: Речь младших школьников и пути её развития. Москва, 1975. "Просвещение" стр. 88-89
5. Зарубина, Н.Д.: Методика обучения связной речи. Москва, 1977. "Русский язык" стр. 27-29
6. Зарубина, Н.Д.: Методика обучения связной речи. Москва, 1977. "Русский язык" стр. 38-40
7. Денисова, М.А.: Лингвострановедческий словарь. Народное образование в СССР. Москва, 1978. "Русский язык" стр. 31-35
8. Савин, Н.В.: Педагогика. Москва, 1978. "Просвещение4" стр. 3-4
9. Савин, Н.В.: Педагогика. Москва, 1978. "Просвещение" стр. 163-164
10. Савин, Н.В.: Педагогика. Москва, 1978. "Просвещение" стр. 340-41
11. Митрофанова, О.Д.: Научный стиль речи: проблемы обучения. Москва, 1976. "Русский язык" стр. 93-95
12. Костомаров, В.Г.-Митрофанова, О.Д.: Принцип активной коммуникативности в обучении иностранцев русскому языку. Современная высшая школа, 1983 №4 стр. 3-4.

13. Елютин, В.П.: Актуальные вопросы совершенствования обучения и воспитания в вузах СССР. = Современная высшая школа. 1984 №1 стр. 102-104
14. Маркова, А.К.: Виды отношения школьников к учению. = Советская педагогика, 1984, №II стр. 20-21
15. Сосенко, Э.В.: Внеклассная работа как средство развития интереса к русскому языку. В книге: Актуальные вопросы обучения русскому языку / в общеобразовательной и средней школе ВнР/. Сборник докладов и выступлений на научно-практических конференциях 1976-77 гг. Будапешт, 1978. стр. 8-11
16. Макарова, Г.И.: Системный подход к отбору страноведческого материала для обучения русскому языку как иностранному. В книге: Сборник докладов и выступлений на научно-практических конференциях 1976-77 гг. Будапешт, 1978 стр. 78-80
17. Салистра, И.Д.: Вопросы программирования в учебном процессе по иностранному ч. языку. Москва, 1977 "Высшая школа" стр. 5-7
18. Формановская, Н.И.: Устное контактное непосредственное общение / в свете коммуникативного принципа обучения/ Материалы научных конференций, 1982 №6 стр. 161-163
19. Леонтьев, А.Н.: Некоторые вопросы психологии обучения речи на иностранном языке. В книге: Вопросы психолингвистики и преподавание русского языка как иностранного. Москва, 1971. Изд. МГУ стр. 7-9
20. Клищенко, З.А.: Обучение арифметике детей шестилетнего возраста. В книге: Книга для учителя подготовительного класса национальной школы РСФСР. Ленинград, 1976. "Просвещение" стр. 7-9

3. Az orosz-magyar pedagógiai szakirányainak
szövegfelrákásának vizsgálatához felhasznált irodalom

1. Балл, Г.А.: Понятие задачи в исследовании и проектировании педагогического процесса.= Советская педагогика, 1984 №II стр.54
2. Жильцов, П.А.: Усилить профессионально-педагогическую направленность в обучении студентов.=Советская педагогика, 1984 №II стр.63
3. Донская, Т.К.:Работа над логическими ошибками учащихся при обучении русскому языку.= Русский язык в школе, 1983 №2 стр.34
4. Панов, В.Т.: Уроки закрепления знаний,умений и навыков.= Русский язык в школе, 1981 №6 стр.28
5. Анисимова, Л.Р.- Гуриева, М.А.: Об особенностях изучения родного языка в подготовительном классе национальных школ. Книга для учителя подготовительного класса национальной школы РСФСР.Ленинград, 1976."Просвещение" стр.119.
6. Сухомлинский, В.А.: О воспитании, Москва, 1975 . Изд.политической литературы, стр.60-61
7. Байбуртян, Н.А.- Геодакян, И.М.: Об особенностях первоначального обучения.= Русский язык в школе, 1981 №4 стр.28
8. Бабанский, Ю.К.: Повышать качество обучения.= Русский язык в национальной школе, 1981 №4 стр.3
9. Уткина, Н.Г.: Содержание и организация методической работы в школе в 1984-85 году.=Начальная школа, 1984 №7 стр.27
10. Иванова, Н.П.: Содружество учителей и пионеров в работе с октябрятами.= Начальная школа, 1984 №8 стр.69

VIII.

MELLÉKLETEK

1. ex. melléklet

Betürendes gyakorisági szótár
/a vizsgálat teljes anyagával/

	частота				частота			
	общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.
<u>А</u>								
а	128	46	50	32	актуализовать	I	-	-
абзац	I	-	I	-	актуальный	II	-	5
абсолютно	I	-	I	-	акцентировать	I	-	I
абстрактный	2	I	-	I	алгоритм	33	-	3
абсурдный	I	I	-	-	алгоритмический	I	-	I
август	2	2	-	-	алфавит	6	-	6
автоматизация	3	-	-	3	альбом	I	-	I
автоматизи- роваться	2	2	-	-	альтернация	I	-	I
автоматически	I	I	-	-	анализ	18	I	6
автор	4	I	I	2	анализировать	9	I	7
авто- семантический	I	-	-	I	аналитический	I	-	I
агроном	I	I	-	-	аналогичный	3	-	2
адаптация	I	-	I	-	аналогия	I	-	I
адекватный	4	-	3	I	анатомия	I	I	-
адресант	2	-	-	2	анкетирование	I	I	-
адресат	6	-	-	6	ансамбль	I	-	I
азбука	3	3	-	-	антагонистический		I	-
академия	4	4	-	-	анти- общественный	I	I	-
аккумули- роваться	2	I	I	-	аппарат	2	-	2
аккуратность	I	I	-	-	аппликация	I	-	I
аккуратный	I	-	-	I	апрель	2	2	-
аксиоматичный	I	-	-	I	апрельский	I	I	-
акт	I	-	I	-	апробирование	I	I	-
актив	2	I	I	-	аптека	I	-	I
активизация	2	-	-	2	алтечный	I	-	I
активист	I	I	-	-	аргументировать	I	-	I
активно	6	3	3	-	арестовать	2	2	-
активность	8	3	2	3	арифметика	6	4	-
активнее	I	-	I	-	арифметический	3	2	I
активный	18	I	8	9	арсенал	I	I	-
актовый	I	I	-	-	асиметрия	I	-	I
актуализация	I	-	I	-	аспект	5	-	I
актуализовать	-	I	-	-	ассоциативный	I	-	I
					ассоциация	2	-	I
					атмосфера	I	-	I

	частота				частота			
	общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.
атрибут	I	-	-	I	бесплатный	3	3	-
аттестат	I	I	-	-	бессоюзный	I	-	-
аудирование	I	-	I	-	бесспорно	I	I	-
аудитория	4	I	2	I	бесспорный	4	3	I
<u>Б</u>					бестактный	I	-	-
багаж	I	-	-	I	бесшумный	I	-	I
база	5	2	-	3	библиотека	6	2	I
базис	I	-	I	-	библиотечный	I	I	-
базировать	I	-	-	I	биография	I	I	-
базисный	I	-	-	I	биологический	I	I	-
базовый	3	3	-	-	биология	I	-	I
балл	2	I	-	I	биотехнология	I	-	I
барабанщик	2	2	-	-	благо	I	I	-
барьер	2	-	-	2	благодарность	2	-	I
башня	I	I	-	-	благодарный	I	-	I
бегло	I	I	-	-	благодаря	4	I	2
бедность	I	-	I	-	благополучно	I	-	I
бедный	2	2	-	-	благоприятный	3	-	2
без	20	8	4	8	благоустро-			
бездумный	I	-	-	I	ство	3	-	3
безмерно	I	-	-	I	блестящий	I	-	I
безответный	I	I	-	-	ближайший	I	-	I
безотходный	I	-	-	I	близко	I	-	I
безошибочный	I	-	I	-	богатство	3	I	I
безразлично	I	-	-	I	богатый	I	-	I
безразличный	I	I	-	-	богаче	2	2	-
безударный	I	-	I	-	бойко	I	-	I
безусловно	I	-	-	I	более	35	14	12
белый	I	I	-	-	болезнь	I	I	-
бережно	I	I	-	-	болеть	I	-	I
беречь	5	2	3	-	болтун	I	-	I
беседа	15	5	9	I	больше	8	I	I
беседа-анализ	I	-	-	I	большевик	I	I	-
беседовать	I	-	I	-	больший	12	5	4
беспереводный	I	-	-	I	большинство	10	I	5
бесплатно	I	I	-	-	большой	42	15	10
бесплатность	I	I	-	-	борец	3	3	-

	частота				<u>В</u>	частота			
	общая	I.	II.	III.		общая	I.	II.	III.
борьба	12	7	4	I					
ботаника	2	2	-	-	в	1253	473	403	377
боязнь	I	-	I	-	важнейший	I4	8	3	3
бояться	I	-	I	-	важно	I6	4	6	6
брат	I	I	-	-	важное	2	I	-	I
братский	I	I	-	-	важность	3	I	-	2
братство	I	I	-	-	важный	33	I2	7	I4
брать	2	I	-	I	валентность	I	-	I	-
браться	I	-	-	I	вариант	3	-	3	-
бригада	3	I	-	2	варьирование	I	-	-	I
бригадир	I	-	-	I	варьироваться ²	-	I	I	-
бригадно-					ваш	9	I	5	3
лабораторный	I	-	-	I	вахта	I	-	I	-
бросаться	I	I	-	-	вбегать	I	-	I	-
брошюра	I	I	-	-	введение	6	I	5	-
будни	I	-	I	-	введённый	I	I	-	-
будто	6	-	5	I	введущий	I	I	-	-
будучи	4	I	2	I	ввиду	I	-	-	I
будущее	2	I	-	I	вводить	3	-	3	-
будущий	8	I	-	7	вдвоем	I	-	I	-
буква	I3	2	II	-	вдоль	I	-	I	-
буквальный	I	-	-	I	вдохновение	2	-	-	2
буквенный	I	-	-	I	вдумчивый	I	-	I	-
бумага	3	I	2	-	весь	10	4	3	3
буржуазия	I	I	-	-	везде	I	I	-	-
буржуазный	6	5	-	I	век	2	I	-	I
бы	31	9	9	I3	великий	I0	8	-	2
бывать	4	I	2	I	венгерский	I3	I3	-	-
бывший	I	I	-	-	верёвочка	I	-	I	-
быстро	7	I	I	5	верить	2	I	I	-
быстрый	I	-	I	-	вернуться	2	2	-	-
быт	3	2	-	I	верный	2	I	-	I
бытие	2	-	2	-	вероятно	I	-	I	-
бытовать	I	-	-	I	вероятный	I	-	I	-
быть	I55	71	40	44	верхний	I	-	I	-

	частота				частота				
	общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.	
вес	I	-	I	-	взрослый	15	3	6	6
весёлый	I	-	I	-	взять	5	3	1	1
весенний	I	I	-	-	вид	57	8	23	26
весомый	I	-	I	-	видеть	8	3	3	2
вести	19	10	7	2	видно	I	-	-	1
вестибюль	3	3	-	-	видный	2	2	-	-
вестись	5	2	-	3	вклад	3	-	3	-
весь	213	81	68	64	вкладываться	I	-	1	-
весьма	7	-	5	2	включать	16	7	7	2
ветеран	I	-	I	-	включаться	4	-	3	1
вечер	I	-	-	I	включение	6	-	5	1
вечерний	5	5	-	-	включить	3	1	2	-
вешалка	I	I	-	-	вкус	2	2	-	-
вещь	3	3	-	-	владение	6	-	2	4
взаимный	4	2	2	-	владеть	9	-	4	5
взаимовыручка	I	-	I	-	власть	4	2	-	2
взаимодействие	9	-	4	5	влияние	20	9	4	7
взаимодействовать		2	I	I	влиять	6	3	1	2
взаимо-					вместе	18	4	8	6
зависимость	I	-	I	-	вместо	I	I	-	-
взаимо-					вначале	2	1	1	-
обратность	I	-	-	I	вне	7	4	2	1
взаимо-					внедрение	I	-	-	I
обусловленность		I	-	I	внезапный	I	I	-	-
взаимо-обу-					внеклассный	9	2	7	-
словленный	I	I	-	-	внречевой	I	-	I	-
взаимо-					внести	5	2	-	3
ответственный	I	-	-	-	внеурочный	2	-	-	2
взаимо-					внешкольный	5	3	2	-
отношение	5	-	4	I	внешне	3	-	3	-
взаимосвязанный	2	2	-	-	внешний	9	2	6	1
взаимосвязь	9	-	9	-	внешность	5	-	-	5
взвесить	I	-	-	I	внимание	26	7	12	7
взгляд	14	5	2	7	внимательно	9	7	1	1
"взросление"	I	-	I	-	вносить	6	2	-	4
					внутренний	14	4	9	1
					внутри	4	-	-	4

	частота			частота				
	общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.
внутри-					вон	I	I	-
предметный	I	-	-	I	воображение	I	I	-
внутри-					вообще	II	6	I 4
языковой	2	-	-	2	воодушевле-			
вовлекать	2	-	I	I	ние	I	-	I
вовсе	I	-	-	I	вооружать	2	-	I I
во-вторых	5	I	2	2	вооружение	I	-	-
вода	I	-	I	-	во-первых	5	I	2 2
военный	2	I	-	I	воплощать	I	-	I
вожатый	3	2	I	-	воплощаться	I	-	I
вождь	2	I	-	I	воплощение	3	-	I 2
возвращаться	2	I	-	I	вопрос	80	18	40 22
возвращение	I	-	I	-	воскресный	I	I	-
возглавлять	I	I	-	-	воспитание	I 44	91	31 22
воздействие	7	I	I	5	воспитанник	9	5	I 3
воздействовать		2	I	-	воспитатель	9	3	3 3
					воспитательно-			
воздух	2	I	-	I	образова-			
возможно	2	-	I	I	тельный	28	16	8 4
возможность	28	9	I 0	9	воспитать	7	3	3 I
возможный	9	-	2	7	воспитывать	I 5	9	4 2
возникать	10	I	5	4	воспитываться			
возникновение	I	I	-	-		5	4	I -
возникнуть	3	I	-	2	воспринимать	5	I	I 3
возраст	34	I 2	9	I 3	воспринять	I	-	- I
возрастать	4	2	I	I	восприятие	9	5	2 2
возрастный	10	I	6	3	воспроиз-			
война	2	2	-	-	ведение	6	-	- 6
войти	5	-	3	2	восстать	I	I	-
вокативный	2	-	-	2	восторг	I	-	- I
вокруг	2	I	I	-	восьмилетний	I 7	5	I I
волевой	3	I	2	-	восьмой	I 2	II	- I
волей-неволей	-	I	-	-	вот	I 2	6	5 I
волнение	2	I	I	-	владина	I	-	I
волновать	2	-	-	2	впервые	6	2	- 4
волноваться	I	-	I	-	вперёд	3	2	- I
воля	4	3	I	-	впечатление	2	-	I I

	частота			частота					
	общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.	
вплотный	I	-	I	-	встреча	7	-	7	-
вплоть	I	I	-	-	встречаться	8	2	2	4
вполне	3	-	3	-	вступать	3	I	I	I
впоследствии	2	2	-	-	вступить	3	2	-	I
в-пятых	I	-	-	I	вступление	3	2	-	I
враг	I	I	-	-	входы	I	-	I	-
врач	4	4	-	-	всякий	9	5	-	4
вращение	I	-	I	-	вторично	I	-	I	-
вредитель	I	-	I	-	вторичный	2	-	I	I
вредный	I	I	-	-	вторник	I	I	-	-
временный	3	-	3	-	второгодник	I	-	I	-
время	49	15	18	16	второй	37	17	11	9
вручать	I	-	I	-	второ-				
вряд	I	-	I	-	степенное	I	-	I	-
всё	5	5	-	-	в-третих	3	-	I	2
всевозможный	I	-	-	I	втягиваться	I	I	-	-
всегда	15	2	5	8	вуз	9	3	-	6
всего	5	5	-	-	входить	7	2	3	2
вселять	I	-	-	I	вхождение	I	-	I	-
всемерный	I	-	-	I	вчера	I	-	I	-
всеобщий	II	II	-	-	вчетверо	I	-	I	-
всеохватыва-					в-четвёртых	I	-	-	I
ющий	I	-	-	I	вы	23	16	4	3
всесоюзный	I	-	I	-	выбирать	2	I	I	-
всесторонне	4	4	-	-	выбор	18	4	5	9
всесторонний	9	7	-	2	выбрать	I	I	-	-
всё-таки	3	-	-	3	вывести	I	-	-	I
всесело	I	I	-	-	вывод	10	2	5	3
вскоре	I	I	-	-	выводить	2	-	I	I
вспоминать	I	-	-	I	выдающийся	4	3	-	I
вспомнить	2	I	-	I	выдвигать	2	I	-	I
вспомогатель-					выдвигаться	I	-	-	I
ный	2	-	2	-	выдвигнуть	I	-	I	-
вспыхнуть	I	I	-	-	выделение	8	2	3	3
вставать	2	I	-	I	выделить	17	-	II	6
встать	2	-	2	-	выделять	13	3	7	3
встретиться	2	-	I	I	выделяться	4	I	2	I

	частота общая	I. II. III.			частота общая	I. II. III.		
		I	II	III		I	II	III
выдержка	1	-	I	-	высказываться			
выехать	2	2	-	-		3	-	-
вызвать	4	I	I	2	высокий	16	3	7
вызывать	6	I	4	I	высоко	I	I	-
вызываться	I	-	I	-	высококвали-			
выйти	I	-	I	-	фицирова-			
выковывать	I	-	I	-	нный	I	-	-
выносить	I	I	-	-	высоко-			
вынуждать	I	-	-	I	нравственный			
вынужденный	3	I	2	-		I	I	-
выписать	I	-	I	-	высота	2	I	-
выполнение	18	2	14	2	выставляться	I	-	-
выполнить	3	I	I	I	выставивать	I	-	I
выполнять	19	9	5	5	выступать	9	3	4
выполняться	4	-	4	-	выступление	5	3	2
выпуск	I	-	-	I	высший	19	12	I
выпускать	4	2	2	-	вытекать	5	2	I
выпускник	I	-	-	I	выучить	I	I	-
вырабатывать	I	I	-	-	выходить	4	I	-
выраба-					вычитание	I	-	I
тываться	I	I	-	-	вычленить	I	-	I
выработать	I	-	I	-	выше	3	2	I
выработаться	I	I	-	-	выявить	5	I	I
выработка	6	4	I	I	выявление	3	I	-
выражать	3	-	-	3	выяснение.	3	-	2
выражение	9	I	5	3	выяснить	6	2	3
выраженный	I	-	-	I	выяснить	I	-	I
выразительно	I	I	-	-	выясниться	I	-	I
вырази-					<u>Г</u>			
тельность	2	-	I	I	гаечный	I	-	I
выразительный	2	-	I	I	газета	16	II	I
выразить	5	I	2	2	газетный	5	-	5
выразиться	I	-	I	-	гармони-			
вырастать	2	I	-	I	ческий	4	3	-
вырасти	I	I	-	-	где	26	9	5
высказывание	32	-	20	12	где-либо	I	12	
высказывать	I	-	I	-				

	частота				частота			
	общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.
генезис	I	-	-	I	город	8	4	3
гений	I	I	-	-	городской	I	I	-
география	2	I	-	I	господствовать			
геология	I	I	-	-		I	I	-
герой	3	2	-	I	государ-			
гибкий	I	-	-	I	ственныи	6	4	I
гибкость	I	I	-	-	государство	7	2	3
гигиена	I	I	-	-	готовить	10	7	2
гигиенический	I	I	-	-	готовиться	4	3	-
гимназия	2	2	-	-	готовность	7	2	3
гимнасти-					готовый	6	I	5
ческий	3	I	2	-	градация	2	-	-
гипертро-					гражданин	7	3	I
фироваться	I	-	-	I	гражданский	I	-	-
глава	I	-	-	I	грамматика	5	I	I
главное	12	3	6	3	грамматист	I	-	I
главный	20	9	2	9	граммати-			
глагол	I	-	I	-	чески	I	-	-
глаза	4	3	I	-	граммати-			
гласный	I	-	I	-	ческий	II	I	6
глина	I	-	I	-	грамота	3	-	-
глубина	2	-	I	I	грамотный	2	I	-
глубокий	21	6	4	II	граница	9	4	3
глубоко	5	4	I	-	графический	2	I	I
глядеть	I	I	-	-	греческий	I	I	-
говорение	3	-	2	I	гриб	I	I	-
говорить	24	13	5	6	грибной	I	-	-
говориться	3	I	I	I	грудь	I	I	-
говорящий	9	-	I	8	грузовик	I	-	I
год	79	53	7	19	группа	47	15	22
годовой	3	3	-	-	губерния	I	I	-
головной	I	I	-	-	губернский	I	I	-
голос	I	-	I	-	губка	I	I	-
гордиться	I	I	-	-	гуманисти-			
гордость	I	I	-	-	ческий	I	I	-
горизонт	I	-	-	I	гуманный	I	I	-

	частота	I. II. III.			частота	I. II. III.		
		общая	I.	II.		общая	I.	II.
группировка	I	-	I	-	действовать	6	I	2
групповой	I	-	-	I	декабрь	2	2	-
<u>Д</u>					декодировать	2	-	-
да	I	-	-	I	делать	13	5	5
давать	16	7	7	2	делаться	5	3	I
даваться	4	3	I	-	деление	I	-	I
давление	I	-	-	I	делиться	5	4	-
давно	2	-	-	2	дело	43	25	8
даже	15	3	6	6	демократия	I	I	-
далее	18	8	5	5	демонстрация	I	I	-
далеко	4	I	I	2	день	25	17	4
дальний	24	8	5	II	деревня	2	I	-
дальне	2	2	-	-	держать	3	I	2
данные	6	4	I	I	десятилетие	I	I	-
дать	64	19	27	I8	десятилетка	I	I	-
два/две	33	I8	5	10	десятилетний	I	I	-
двадцатый	3	3	-	-	десятичный	I	I	-
двадцать	24	22	I	I	десятка	2	-	2
дважды	I	-	-	I	десятый	9	9	-
движение	16	10	6	-	десять	2	I	I
двойственный	I	-	I	-	деталь	I	I	-
двор	2	I	I	-	детермини-			
двукратный	I	-	-	I	ровать	I	-	I
двухгодичный	I	I	-	-	дети	166	68	54
девочка	6	3	3	-	дети-сироты	I	-	I
девушка.	I	I	-	-	детоводство	I	I	-
девятка	I	-	I	-	детский	I9	9	6
девятый	II	II	-	-	дефект	2	I	-
девять	3	3	-	-	деформировать	I	-	I
деепричастный	I	-	-	I	деятель	3	2	-
действенный	3	-	I	2	деятельность			
действие	31	I3	9	9		86	36	44
действително7	2	2	3		действенный	I	I	-
действи-					диагноз	7	7	-
тельность	21	2	I	I8	диагностика	5	5	-
					диагности-			
					рование	3	3	-

	частота	I.II.III.			частота	I.II.III.		
		общая	I	II	III	общая	I	II
диагности- ровать	2	I	-	I	длиннее	I	-	-
диалектика	I	-	-	I	для	208	67	88
диалекти- ческий	2	-	I	I	дневник	I	-	I
диалог	3	-	-	3	дневной	I	I	-
диапазон	I	-	I	-	дно	I	-	I
дидактика	5	3	I	I	до	34	23	4
дидакти- ческий	14	I	I	3	добавить	I	-	I
диктант	7	-	7	-	добавлять	I	I	-
диктовать	I	I	-	-	добавляться	7	3	I
диктоваться	3	-	-	3	добиться	7	3	I
динамизм	I	-	I	-	добро	3	-	I
динамика	2	I	-	I	добровольный	2	I	-
динами- ческий	I	I	-	-	добро-			
динамично	I	-	-	I	совестный	2	I	-
династия	I	-	I	-	добрькарный	I	-	-
директор	6	5	-	I	доверие	I	-	I
дирекция	I	I	-	-	доверить	I	I	-
дискусси- онный	I	-	-	I	довод	I	-	I
дискуссия	3	I	2	-	довольно	I	I	-
дисциплина	20	3	I	3	довольный	I	-	I
дисципли- нирование	2	-	2	-	дозировка	I	-	-
дисциплини- рованность	5	I	4	-	доказатель- ство	2	-	2
дисциплини- рованный	6	I	5	-	доказывать	I	-	I
дифференци- ация	2	-	2	-	доклад	I	-	I
дифференци- рованный	I	-	I	-	документ	2	I	-
длина	6	-	I	5	документация			
					должен	69	29	II
					долг	3	2	-
					долгий	2	I	-
					должен	69	29	II
					должно	7	7	-
					должное	I	-	I
					должный	4	-	3
					дом	3	I	I

	частота			частота		
	общая	I.II.III.		общая	I.II.III.	
дома	3	-	2 1	дружно	1	1 - -
домашний	3	2	1 -	дублирование	1	1 - -
домик	1	1	- -	думать	3	- 1 2
доминировать	1	1	- -	думаться	1	- 1 -
домой	2	1	1 -	дух	7	4 1 2
дополнитель-				духовный	15	9 3 3
ный	7	2	1 4	душа	2	- - 2
дополнить	2	2	- -	душевая	1	1 - -
дополнять	1	1	- -	дыхательный	1	- 1 -
дополняться	2	1	- 1			
допускать	1	1	- -			
допускаться	1	1	- -	<u>Е</u>		
допустить	2	-	1 1	его	1108	34 29 43
дореволю-				едва	1	- - 1
ционный	3	1	- 2	единение	1	- - 1
дорога	1	-	1 -	единица	8	- 5 3
досада	1	-	- 1	единичный	8	6 2 -
доска	7	5	2 -	единство	31	9 4 18
доставка	2	-	2 -	единный	17	12 1 4
достаточно	5	2	1 2	ёё	37	9 18 10
достаточный	6	-	5 1	ёж	1	- 1 -
достигаться	2	-	1 1	ежегодно	1	1 - -
достигнуть	8	3	3 2	ежедневный	1	- - 1
достижение	12	6	- 6	еле	1	- 1 -
достояние	4	4	- -	ёлка	1	1 - -
доступность	1	1	- -	ёмкий	1	- 1 -
доступный	2	1	- 1	ёмко	2	1 - 1
дотянуть	1	-	1 -	если	39	10 8 21
доцент	1	1	- -	естественно	7	1 2 4
дочь	2	-	2 -	естественный	5	1 1 3
дошкольный	7	2	2 3	еество-		
дразнить	1	-	1 -	знание	1	1 - -
древнейший	1	-	- 1	есть	33	9 10 14
друг /друга/25	11	6	8	ещё	20	8 8 4
другой	90	31	29 30			
дружба	4	2	- 2	<u>Ж</u>		
дружина	11	10	1 -	жанр	4	- - 4
				ждать	2	1 - 1

	частота	I. II. III.			частота	I. II. III.		
		общая	I.	II.		общая	I.	II.
же	47	15	20	12	завершать	2	I	I
желание	10	4	2	4	завершаться	I	-	-
желательно	3	-	-	3	завершение	4	4	-
желать	I	-	-	I	зависеть	25	3	I7
железно-					зависимость	12	2	4
дорожник	I	I	-	-	завод	4	I	I
жена	I	I	-	-	заводский	4	2	2
женский	3	3	-	-	завоевание	2	2	-
жест	2	-	2	-	завтрашний	I	-	-
жёсткий	2	-	-	2	заговорить	I	-	-
жестоко	I	I	-	-	заголовок	I	-	I
живейший	I	I	-	-	заготовли-			
живой	5	2	2	I	ваться	I	-	I
живость	I	-	-	I	задавать	I	-	I
животное	I	-	I	-	задаваться	I	I	-
жизнедея-					задание	36	8	23
тельность	I	-	I	-	задать	3	-	3
жизненный	5	I	2	2	задача	125	33	60
жизнь	64	40	6	I8	задержаться	I	I	-
житейский	I	-	I	-	задний	I	-	I
жительство	I	-	-	I	задуматься	I	-	I
жить	5	5	-	-	задумываться	I	-	I
журнал	7	6	I	-	зажечь	I	-	I
журналист	I	-	-	I	зазвонить	2	2	-
<u>3</u>					зазвучать	I	-	I
за	64	21	16	27	зазубрить	I	-	I
заболевание	5	5	-	-	заимствовать	I	-	I
заборчик	I	I	-	-	заинтересовать			
забота	10	4	2	4		2	I	-
заботиться	3	I	2	-	зайти	I	-	I
заботливый	I	I	-	-	заказ	2	-	2
забывание	I	-	-	I	закалка	I	-	I
забывать	2	I	-	I	заканчивать	I	-	I
забываться	I	-	-	I	закваска	I	-	I
заведение	I4	10	-	4	закладывать	2	I	-
заведующий	2	2	-	-	закладываться	2	I	I
					заключаться	7	2	3

частота			частота				
общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.
заключение 3	-	3	-	заниматель-			
заключить 3	-	-	3	ность I	-	-	I
закон 7	3	3	I	заниматель-			
законо-				ный I	-	I	-
дательство				занимать 6	4	I	I
3	3	-	-	заниматься II	6	3	2
закономерноI	-	-	I	занима-			
законо-				ющийся I	-	I	-
мерность 4	2	-	2	занятие 20	I	I3	6
законо-				занятый I	I	-	-
мерный I	-	I	-	занять I	I	-	-
закончить I	I	-	-	заострять I	-	I	-
закрепить 4	I	3	-	заочный 3	3	-	-
закрепление9	3	4	2	запад I	I	-	-
закреплять 3	I	I	I	запас 3	-	3	I
закре-				запереть I	-	I	-
пляться I	-	I	-	записать 2	-	2	-
закрытый I	-	I	-	записывать8	5	3	-
зал 6	3	3	-	зали-			
залив 2	-	2	-	сыватьсяI	-	-	I
заложить I	-	-	I	зались I	-	-	I
замена I	-	-	I	запомина-			
заменить I	-	I	-	ние 3	I	-	2
заменять 3	I	I	I	запоминать2	I	-	I
заменяться I	-	-	I	запомнить I	I	-	-
заместитель2	2	-	-	запрет I	-	-	I
заметить 6	2	3	I	запрещениеI	-	-	I
заметка I	-	-	I	запрос 2	-	-	2
заметно 3	2	I	-	заранее 7	3	I	3
замечание I	-	I	-	зарубежныйI	-	-	I
замечатель-				заседание I	-	I	-
ный I	-	-	I	заслуга 2	2	-	-
замечать 4	-	3	I	заслуже-			
замещение 2	-	2	-	ный I	-	-	I
замирать I	I	-	-	заслужить I	-	-	I
замысел 3	-	-	3	заставить I	-	-	I

	частота				частота			
	общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.
заставлять	I	-	I	-	знакомить	4	-	2 2
заставший	I	-	I	-	знакомиться	3	-	3 -
затем	20	9	7	4	знакомство	2	-	1 1
затрата	I	-	I	-	знакомый	3	-	1 2
затронутый	I	-	I	-	занемимый	I	-	- 1
затруднение	3	-	2	I	знание	115	42	34 39
затраднить	4	-	I	3	знаток	I	I	- -
затухание	I	-	I	-	знать	17	5	5 7
заученный	3	I	-	2	значение	38	6	20 12
заучено	I	I	-	-	значимое	I	I	- -
заучивание	4	I	I	2	значимость	4	-	2 2
заучить	I	I	-	-	значимый	3	-	2 1
зачёт	I	I	-	-	значительно	7	6	- 1
зачитать	I	-	I	-	значительный	8	I	4 3
зачтено	3	3	-	-	значить	17	3	I 13
заштриховка	3	3	-	-	знающий	3	I	- 2
заявить	I	-	I	-	золотой	I	I	- -
заявлять	I	I	-	-	зоология	I	I	- -
звание	2	2	-	-	зона	I	-	I -
звёздочка	4	3	I	-	зрелость	2	I	I -
звено	13	7	3	3	зрелый	2	-	- 2
звонок	7	4	3	-	зрение	24	4	7 13
звук	I	-	-	I	зубрёжка	I	I	- -
звукозапись	I	-	-	I	<u>И</u>			
звукание	I	-	I	-	и	1333	543	392398
звукать	3	-	I	2	игнорировать	I	-	- 1
звукный	I	-	I	-	игра	I2	6	5 I
здание	4	3	I	-	играть	6	2	3 I
здесь	22	I4	2	6	игровой	2	2	- -
здоровье	2	2	-	-	игрушка	3	-	3 -
зелёный	I	-	I	-	идеал	4	3	I -
земля	2	-	-	2	идейно-воспи-			
зеркальный	I	-	I	-	тательный	2	I	I -
зимний	I	I	-	-	идейно-			
злостно	I	-	-	I	нравстве-			
знак	4	-	3	I	нний	2	I	I -
					идейно-поли-			
					тический	6	2	4 -

	частота			частота					
	общая	I.II.III.		общая	I.II.III.				
идейность	I	I	-	-	измениться	I	I	-	-
идейный	4	3	I	-	изменяться	4	3	-	I
идеологиче-					измерение	I	I	-	-
ский	3	3	-	-	изобрази-				
идеология	I	-	-	I	тельный	3	-	2	I
идея	9	4	2	3	изолированно	3	-	3	-
идти	35	30	4	I	изолирова-				
из	115	30	51	34	ный	2	-	I	I
избежать	I	-	I	-	изоморфизм	I	-	-	I
избирать	I	I	-	-	изоморфный	I	-	I	-
избираться	I	-	I	-	изумление	I	I	-	-
избранный	4	I	I	2	изучаемое	I	I	-	-
избрать	I	-	I	-	изучаемый	18	2	7	9
известно	7	I	2	4	изучать	4	2	-	2
известное	I	-	I	-	изучаться	2	-	I	I
известный	9	I	2	6	изучающий	I	-	-	I
изготавливать	I	-	I	-	изучение	32	9	6	17
изготсвить	2	-	2	-	изученность	I	-	I	-
изготовление	5	-	5	-	изученный	5	-	5	-
изготовлять	I	-	I	-	изучить	I	I	-	-
издавать	3	2	I	-	изъян	2	-	I	I
издаваться	4	4	-	-	или	79	18	26	35
издавна	I	-	-	I	иллюстрация	2	I	I	-
издательский	I	I	-	-	иллюстриро-				
издательство	I	I	-	-	вание	I	-	-	I
изделие	4	I	-	-	иллюстриро-				
изживать	I	-	I	-	ваться	I	-	-	I
из-за	2	I	I	-	именно	19	4	6	9
излагать	3	2	-	I	иметь	38	20	8	10
излагаться	2	2	-	-	иметься	8	4	3	I
изливать	I	-	-	I	имеющий	8	3	I	4
изложение	6	2	3	I	имеющийся	4	-	4	-
изложенное	I	-	I	-	имитативный	I	-	I	-
изложить	I	-	-	I	императивный	2	-	-	2
изменение	II	6	4	I	имуществе-				
изменить	2	I	-	I	нний	I	I	-	-

	частота				частота			
	общая	I	II	III	общая	I	II	III
имущество	I	I	-	-	интенсивно	I	-	I
имя	9	5	2	2	интенсивность			
иначе	3	2	I	-		2	I	I
инвентарь	I	I	-	-	интенсивный	I	-	-
инвалид	I	-	-	I	интенсифи-			
индивиду-					кация	2	-	2
ализация	I	-	-	I	интенция	I	-	I
индивидуа-					интерес	39	II	II
лист	I	I	-	-	интересно	2	-	2
индивидуаль-					интересное	I	I	-
ность	2	2	-	-	интересный	6	I	2
индивиду-					интересовать	I	I	-
альный	15	2	5	8	интересу-			
индустри-					ющий	2	-	I
альный	I	I	-	-	интернат	5	5	-
инженер	7	4	2	I	интернатный	I	-	I
инициатива	3	2	-	I	интер-			
иногда	5	I	I	3	национа-			
иной	19	8	4	7	лизм	I	-	I
иностранец	4	-	-	4	интернацио-			
иностранный					нальный	2	-	2
	34	2	2	29	интерферен-			
иноязычный	I	-	I	-	ция	3	-	2
инспектор	2	2	-	-	интонацио-			
институт	24	22	I	I	нний	I	-	I
институт-					интонация	I	-	I
ский	2	-	-	2	интуитивный	I	-	I
инструктировать					информацио-			
	I	I	-	-	нно - реце-			
инструмент	7	-	6	I	птивный	I	-	I
инструмен-					информаци-			
тальный	I	-	I	-	онный	I	-	I
интеграция	I	-	-	I	информация	9	4	3
интеллект	2	-	-	2	информировать			
интеллекту-						I	I	-
альный	6	-	-	6	иррелевант-			
интелиген-					ный	I	-	I
ция	I	-	-	I	исказить	I	-	I

	частота				частота				
	общая	I.	II.	III.		общая	I.	II.	III.
искать	2	-	2	-	исходный	1	1	-	-
исключать	3	I	2	-	исчезновение	1	-	I	-
исключающий	1	I	-	-	итак	3	I	I	I
исключение	2	-	-	2	итог	5	-	2	3
исключенный	I	I	-	-	итоговый	I	-	I	-
исключительно	2	I	-	I	их	85	25	35	25
искомое	I	-	I	-					
искомый	I	-	I	-	<u>К</u>				
искренне	I	-	I	-	к	290	93	95	102
искусство	6	3	2	I	кабинет	4	2	I	I
исподволь	I	-	-	I	кадр	4	-	I	3
исполнение	I	-	I	-	каждый	74	25	32	17
исполнить	I	-	I	-	кажущийся	3	I	-	2
исполняемый	I	I	-	-	казаться	9	3	5	I
исполнять	2	2	-	-	как	185	38	69	78
использование					каков	7	4	I	2
	183	2	8	8	какой	47	7	25	15
использоваты	133	2	5	6	какой-либо	6	-	5	I
использоваться					какой-нибудь	I	I	-	-
	8	I	5	2	какой-то	I	-	-	I
используемый	I	-	I	-	как-то	2	-	2	-
исправить	2	-	I	I	калиграфи-				
испытывать	2	I	I	-	ческий	I	-	I	-
исследование	13	-	4	9	канал	6	I	3	2
исследова-					кандидат	I	-	-	I
тель	I	-	-	I	каникулы	2	I	-	I
исследовать	I	-	-	I	канцелярия	I	I	-	-
исследуемый	I	-	-	I	капиталисти-				
иссякать	I	-	-	I	ческий	2	I	-	I
истина	I	I	-	-	карандаш	I	I	-	-
историко-педа-					кардинальный	2	-	-	2
гогический	I	I	-	-	карта	I	I	-	-
исторически	2	I	I	-	картина	7	I	I	5
исторический	I	-	I	I	картон	I	-	I	-
история	3	I	I	I	карточка	2	-	I	I
источник	5	I	I	3	карьеризм	I	I	-	-
исходить	3	-	-	3	касаться	3	-	I	2

	частота			частота				
	общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.
категориза- ция	2	-	-	2	кое-кто	I	-	-
категоризо- ванный	I	-	-	I	кое-что	I	I	-
категория	4	I	2	I	количество	7	3	3
кафедра	2	2	-	-	коллектив	38	31	6
качественно	I	I	-	-	коллективизм		I	5
качественный	4	I	-	3	коллективист	2	-	-
качество	40	10	19	11	коллектив- ный	16	4	10
квалификация	4	2	I	I	колонист	I	I	-
квалифициро- ванный	2	2	-	-	колония	5	5	-
квантитативный		I	-	-	колхоз	I	-	-
кино	I	I	-	-	колхозник	2	-	I
克莱яться	I	-	-	I	колхозный	I	-	I
кисть	2	-	2	-	команда	I	-	-
кладовая	2	2	-	-	командировать			I
класс	140	70	40	30		2	2	-
классик	I	-	I	-	комбинат	I	-	I
классифика- ция	3	-	3	-	комиссар	I	-	-
классный	16	6	7	3	комиссариат	I	I	-
классовый	3	I	2	-	комитет	12	10	I
класть	I	I	-	-	коммунизм	15	13	I
класться	I	I	-	-	коммуникант	2	-	2
клетка	I	I	-	-	коммуника- тивно	2	-	2
клише	I	-	-	I	коммуника- тивность	6	-	I
клуб	I	-	-	I	коммуника- тивный	16	-	13
ключ	2	I	I	-	коммуникация	7	-	3
ключевой	I	-	-	I	коммунисти- чески	I	-	I
книга	37	10	20	7	коммунисти- ческий	41	33	4
книжка	2	I	-	I	комната	4	2	2
когда	39	12	16	11	комнатный	I	-	I
когнитивный	I	-	-	I	компенсировать			I
код	3	-	-	3		I	-	-
кодекс	2	2	-	-				I

	частота			частота				
	общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.
компетенция	5	-	-	5	контакт	9	-	-
комплекс	7	-	5	2	контактный	3	-	-
комплексно	1	-	1	-	контекст	5	-	4
комплексность	2	1	1	-	контроль	7	2	2
комплексный	15	3	7	5	контрольно-			
композитор	1	-	-	1	учётный	1	1	-
компонент	14	-	9	5	контрольный	1	-	1
компьютер	1	-	-	1	конференция	1	1	-
комсомол	2	2	-	-	концепция	3	-	2
комсомолец	1	-	1	-	концовка	1	-	1
комсомольский	4	2	1	1	координата	1	-	1
конативный	2	-	-	2	координи-			
конверт	3	-	3	-	ровать	1	1	-
конгресс	3	-	-	3	корабль	3	-	3
конец	17	10	5	2	координация	2	2	-
конечно	6	2	1	3	коренной	2	2	-
конечный	5	-	-	5	корень	2	-	2
конкретизация	1	-	1	-	кормить	1	-	1
конкретнее	1	1	-	-	кормушка	1	-	1
конкретно	1	-	1	-	коробка	1	-	1
конкретный	15	4	8	3	корректировать			
конкурентно-						1	1	-
способность	1	-	1	-	корреспондент			
конкуре	1	-	-	1		1	-	1
коннотация	1	-	-	1	корреспон-			
консерватория	1	1	-	-	денция	1	-	1
конспектировать		1	1	-	косвенный	2	-	2
		1	-	-	космонавт	2	-	2
конспиратив-					косой	1	1	-
ный	1	1	-	-	костяк	1	-	1
конструирова-					котельная	1	1	-
ние	5	1	3	1	который	151	54	52
конструировать		2	-	2	край	1	-	1
		-	2	-	крановщик	1	-	1
конструктор	1	-	1	-	красавец	1	-	1
конструкция	4	1	2	1	красиво	2	2	-
консультация	1	-	1	-	красивый	3	1	2

	частота				частота			
	общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.
лета	23	12	6	5	лом	2	-	2
летний	I	I	-	-	лучше	10	5	I
лето	I	I	-	-	лучший	10	-	6
лечение	I	I	-	-	льгота	I	I	-
ли	27	3	8	16	льготный	I	I	-
либо	2	-	2	-	любимый	5	2	I
ликвидация	I	I	-	-	любить	3	2	-
лингвистикаI	-	-	I		любовь	9	7	I
лингвистический					любо-			
	4	-	2	2	знатель-			
лингво-					ность	3	-	-
дидактикаI	-	-	I		любой	14	6	5
лингво-					любопыт-			
дидактиче-					ство	2	-	I
ский	I	-	I	-	люди	31	5	14
лингвостра-							12	
новедениеI	-	-	I		<u>М</u>			
линейка	2	2	-	-	магазин	I	-	I
линия	4	3	I	-	май	2	2	-
лист	3	3	-	-	максимальноI	-	-	I
литература	9	6	I	2	максималь-			
литератур-					ный	5	I	I
ный	3	2	I	-	макулатура	I	-	I
лицей	2	2	-	-	маленький	6	4	2
лицемерие	I	I	-	-	мало-			
лицо	8	4	2	2	вероятныйI	-	-	I
личность	43	24	10	9	малоиссле-			
личный	8	3	I	4	дованный I	-	I	-
лишь	15	4	3	8	малолетний I	I	-	-
ловить	I	I	-	-	малоусид-			
ловкость	I	-	I	-	чивый	I	-	I
логика	2	2	-	-	малыш	3	-	I
логический	8	3	3	2	малыш-перво-			
лодка	I	-	I	-	классник	I	I	-
ложь	I	I	-	-	мальчик	I	-	I
локальный	I	-	-	I	малляр	2	I	I
локоть	I	-	-	I	мама	2	I	I

	частота			частота				
	общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.
марксизм	I	I	-	-	менее	6	2	3
марксизм-					меньше	3	1	2
ленинизм	3	2	I	-	меньший	2	-	2
марксистский	3	-	-	-	менять	I	-	I
марксистско-					меняться	I	I	-
ленинский	3	I	2	-	меняющийся	I	-	I
март	2	2	-	-	мера	12	5	4
маршрут	I	-	I	-	мероприятие	3	I	I
масса	I	I	-	-	местный	3	I	I
массовый	12	4	2	6	место	30	I4	9
мастер	4	3	-	I	местоимение	23	-	16
мастерская	3	2	-	I	месяц	4	-	2
мастерство	3	3	-	-	металл	I	-	I
математика	6	2	2	2	металлический			
математи-						I	-	I
ческий	2	I	I	-	металлургия	I	I	-
материал	95	7	48	40	метод	61	I7	35
материально-					методика	36	5	I7
технический		-	-	I	методист	3	-	3
материальный	4	-	I		методически	3	-	3
мать	9	6	-	3	методический			
машина	5	-	4	I		I5	I	6
медаль	I	I	-	-	метод-модель	I	-	I
медицина	3	3	-	-	методоло-			
медицинский	I	I	-	-	гический	2	-	I
медленно	3	I	2	-	механизм	I2	I	4
медленный	I	-	I	-	механически	I	-	I
междисципли-					мешать	2	2	-
нарный	I	-	-	I	микрорайон	I	-	I
между	37	9	I3	I5	микросистема		-	I
международный					миллиметр	I	-	I
	2	I	-	I	миллион	4	4	-
межязыковой	I	-	I	-	мимика	I	-	I
мел	3	2	I	-	минимальный	I	-	I
мелкий	2	2	-	-	минимизация	I	-	I
мелодия	I	-	-	I	минимум	6	I	2
мелочь	I	I	-	-	министрство	7	6	I

	частота				частота			
	общая	I.II.III.			общая	I.II.III.		
наблюдение	9	6	2	I	наклон	I	I	-
навык	55	25	I4	I6	наконец	7	4	-
навязывать	I	-	I	-	накопить	I	-	I
наглядно-					накопление	I	-	I
образный	I	-	-	I	накопленный	5	2	I
наглядность	2	I	I	-	наливание	I	-	I
наглядный	3	I	2	-	налево	I	-	I
награждаться	I	I	-	-	наличие	4	I	I
награждённый	I	I	-	-	наличный	I	-	I
нагрузка	I	I	-	-	наметить	2	I	-
над	I4	3	8	3	намечаемый	I	-	I
надёжность	I	-	I	-	намечать	3	-	I
надёжный	3	I	2	-	намечаться	I	-	I
надеяться	I	I	-	-	намеченный	2	-	I
надлежать	I	-	-	I	намного	I	-	I
надо	22	II	4	7	наоборот	I	-	I
назад	3	I	-	2	написание	I	-	I
название	5	4	-	I	написанное	I	-	I
названный	3	I	I	I	написанный	7	I	6
назвать	2	I	-	I	написать	6	2	2
называть	I2	3	3	6	наполненный	I	-	I
назначать	I	-	-	I	наполнить	I	-	I
назначение	I	I	-	-	наполняться	3	I	-
назначенный	3	3	-	-	напоминать	2	-	2
назреть	I	-	-	I	напомнить	I	-	I
называемый	2	-	-	2	направиться	I	I	-
называться	5	I	I	3	направление	9	3	3
наиболее	30	6	I4	I0	направленность			
наибольший	2	-	I	I		5	I	2
наивысший	I	-	-	I	направленный	7	4	2
наилучший	2	-	-	2	направляющий	I	-	I
наименование	I	-	I	-	направо	I	I	-
наименее	I	-	I	-	например	39	2	26
найти	4	-	3	I	напротив	I	-	I
наказание	I	I	-	-	напрягаться	I	-	I
накапливать	I	-	I	-	напряжение	I	I	-
накладываться	I	-	-	I	напряжённость	I	-	I

	частота				частота			
	общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.
нарастание	I	-	-	I	научно-			
нарастать	I	-	-	I	исследова-			
наречие	I	-	-	I	тельский	I	2	I
нарисовать	I	-	I	-	научно-			
народ	15	10	I	4	обоснова-			
народно-					ный	I	-	I
хозяйстве-					научность	2	I	I
ний	I	-	I	-	научно-			
народность	I	-	-	I	технический	I	-	5
народный	45	34	4	7	научный	21	8	4
нарушать	2	-	I	I	находить	6	I	4
нарушаться	I	-	I	-	находиться	8	5	2
нарушающий	I	-	I	-	нахождение	I	-	I
нашение	3	I	2	-	нацеленный	3	-	3
нарушиться	I	-	-	I	нацеливать	I	-	I
наряду	6	2	-	4	национальный	I	2	4
насаждение	I	-	I	-	начало	10	5	4
население	2	2	-	-	начальный	60	42	6
насколько	7	2	3	2	начать	7	5	2
наследие	2	2	-	-	начаться	2	2	-
наследовать	I	-	I	-	начертание	I	-	I
настойчиво	I	I	-	-	начинать	II	6	5
настойчивость	I	I	-	-	начинаться	10	4	3
настоятельно	I	-	I	-	начинающий	2	-	I
настоящее	2	I	-	I	начинающийся	I	-	I
настоящий	10	9	I	-	наш	43	II	13
настрой	I	-	I	-	не	275	87	85
наступать	5	3	2	-	неалгоритми-			
наступить	I	I	-	-	ческий	I	-	I
насыщенность	I	-	I	-	неблагополучный			
насыщенный	I	-	I	-		3	2	I
натаскивание	I	-	I	-	небогатый	I	I	-
натуральный	3	I	-	2	небольшой	2	I	I
наука	38	16	5	I7	небывалый	I	-	I
научить	10	4	5	I	небылица	I	-	I
научиться	10	6	2	2	неважный	I	I	-

	частота			частота		
	общая	I.II.III.		общая	I.II.III.	
невзгода	I	-	I	некрасивый	I	-
невзначай	I	-	I	нелегко	I	-
невозможно	5	-	I 4	нелингвистический		
невозможное.	I	I	-		2	- 2
неврология	I	-	-	нельзя	10	9 - 1
неграмотный	I	I	-	немало	I	-
негромкий	I	I	-	немного	I	-
недавно	I	I	-	немножко	I	-
неделя	5	2	I 2	немыслимый	2	- I I
недисципли-				ненарушение	I	- I +
нированный	3	I	I I	необходимо	II	6 - 5
недопустимость	I	-	I -	необходимое	I	- I -
недостаток	6	I	- 5	необходимость		
недостаточно	4	-	2 2		16	2 6 8
недостаточный	I	-	I -	необходимый	43	8 28 7
недочёт	I	-	I -	необычный	I	- - I
нежелание	4	-	- 4	неограниче-		
независимо	4	2	2 -n	нний	I	- I -
независимый	I	I	-	неодноикратно	I	I I -
незамедлительно		I	- I -	неоднократный		
		-	I -		2	- 2 -
незаметно	I	I	-	неожиданный	I	- I -
незаметный	I	-	- I	неоптимальный		
незатрудненный	I	-	- I		I	- I -
незнакомый	I	-	- I	неотъемлемый	2	- I I
незнание	2	2	-	неофициальн-		
неизбежно	I	-	I -	ность	I	- - I
неизбежный	5	I	- 4	непобедимость		
неизвестно	I	-	I -		I	- I -
неизвестное	I	-	I -	неполнота	I	- - I
неизменный	I	I	-	неполный	2	I - I
нейтральный	2	I	- I	непользовать	I	- - I
неискоренимый	I	-	- I	непонимание	I	- I -
некий	2	-	I I	непонятный	I	I - -
некоторый	28	II	6 II	непосред-		
некоммуника-				ственный	6	I I 4
тивный	I	-	I -	неправильно	2	I - I

	частота				частота			
	общая	I.	II.		III.	общая	I.	II.
неправильный	2	I	-	I	нетерпимо	I	I	-
неправомерно	2	I	I	-	нетерпимость	2	-	-
неправомерный	I	2	2	I	неудача	I	I	-
непрерывный	I	-	I	-	неудачный	I	-	I
неприемлемый	I	-	-	I	неудивитель-			
непримиримость					ный	I	-	I
	2	2	-	-	неудовлетво-			
неприязнь	I	I	-	-	рительное	I	I	-
неприятность	I	-	-	I	неудовлетво-			
неприятный	2	2	-	-	рительный	3	2	I
непрограмми-					неузнаваемо	I	I	-
рованный	4	-	-	4	неумение	2	-	2
непроизволь-					неуспевающий	4	I	-
ный	I	I	-	-	неустойчи-			
неразрывный	I	I	-	-	вость	I	-	I
нерасторжимый	I	-	I	-	нечестность	I	I	-
нерв	I	-	I	-	нечётко	I	-	I
нервно-					ни	15	5	8
психический	I	I	-	-	низкий	2	-	2
нервный	2	I	I	-	низший	3	3	-
нередкий	I	-	I	-	никак	3	-	I
нередко	6	2	3	I	никакой	6	I	I
неродной	II	-	10	I	никогда	4	I	-
нерусский	5	I	-	4	николько	I	-	I
несамостоя-					ничто	2	2	-
тельный	3	-	-	3	но	87	29	23
несимпатичный	I	-	I	-	новатор	I	I	-
несколько	I	-	I	-	новейший	I	I	-
несколько	8	3	5	-	новизна	2	-	I
несложный	2	I	I	-	нововедение	I	I	-
неслучайный	I	-	I	-	новое	4	I	2
несовпадающий	I	-	-	I	новый	68	26	26
несомненно	I	I	-	-	нога	I	-	I
несправедливость					номинация	I	-	I
	I	I	-	-	норма	9	I	6
нет	24	10	4	10	нормальный	I	I	-
нетвёрдость	I	-	-	I	носитель	4	-	2

	частота	частота							
		общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.
носить	4	3	I	-		обнаруживать2	-	I	I
ноябрь	4	3	I	-		обновление I	I	-	-
нравственно	I	-	-	I		обобщать I	I	-	-
нравственность	2	I	-	I		обобщение 10	7	3	-
нравстве-						обобщенный 6	I	-	5
нний	22	13	6	3		обобщить I	-	-	I
нравы	I	I	-	-		обогащать I	I	-	-
нуждаться	2	-	I	I		обогащаться I	-	I	-
нужно	20	5	7	8		обогащение 5	2	-	3
нужный	7	2	3	2		обозначать 2	I	I	-
ныне	2	I	-	I		обозначаться2	I	-	I
нынешний	3	I	-	2		обозначающий2	-	I	I
нырять	I	-	I	-		обозначение I	I	-	-
<u>о</u>						обойти I	-	-	I
о/об/обо	131	50	48	33		оболочка 2	-	-	2
оба/обе	5	3	I	I		оборот 4	-	-	4
оберегать	I	I	-	-		оборудование2	I	-	I
обеспечение	4	3	I	-		обоснование I	-	-	I
обеспеченный	I	I	-	-		обоснованный2	I	I	-
обеспечиватьII	5	3	3			обосновы-			
обеспечи-						ваться I	-	-	I
ваться	7	2	2	3		обработка 3	-	2	I
обеспечивающий						образ 30	3	9	18
	4	I	I	2		образец 13	2	2	9
обеспечить	11	3	-	8		образный 3	-	2	I
обижаться	I	I	-	-		образование93	72	8	13
обильный	I	I	-	-		образованность			
обладать	5	2	I	2			I	-	I
обладающий	2	-	I	I		образованный2	I	-	I
область	14	9	3	2		образователь-			
облегчать	2	-	2	-		воспитатель-			
облечь	I	-	-	I		ный 2	-	2	-
облик	4	I	2	I		образователь-			
обнаруживаниеI	-	-	I			ный 2	I	I	-
						образовать 3	I	-	2
						образоватьсяI	I	-	-

	частота				частота		
	общая	I.	II. III.		общая	I.	II. III.
объединять	2	I	I	-	огромный	7	4 1 2
объект	5	-	5	-	одежда	I	- 1 -
объективно	I	-	I	-	один	91	22 46 23
объективный	8	3	2	3	одинаковый	7	2 4 1
объём	7	-	4	3	одиннадцатый	7	6 1 -
объявление	I	I	-	-	одиннадцати-		
объяснение	5	2	I	2	летний	I	- - 1
объяснитель-					однажды	2	- 2 -
ный	I	I	-	-	однако	24	4 7 13
объяснить	7	I	6	-	одновременно	3	2 1 -
объяснить	I	-	I	-	одногодичный	2	2 - -
объясняться	2	-	-	2	однозначный	3	- 1 2
обыграть	I	-	I	-	однокоренной	I	- 1 -
обыкновенный	I	I	-	-	однократный	2	- - 2
обычно	14	3	4	7	однообразие	2	- 2 -
обычный	5	I	-	4	однородность	I	- 1 -
обязан	I	I	-	-	односторонне	I	- 1 -
обязанность	10	6	3	I	однотипный	2	- 2 -
обязательность					одобренный	I	- 1 -
	I	I	-	-	оживлять	3	- 1 2
обязательный	16	6	5	5	ожидать	I	I - -
обязать	I	I	-	-	озаглавли-		
обязывать	I	-	-	I	вание	I	- - 1
обязывающийся	I	I	-	-	озаряться	I	- - 1
овладевать	5	5	-	-	озеленение	2	- 2 -
овладевший	I	I	-	-	ознакомить	I	I - -
овладение	36	3	9	24	ознакомление	3	- 3 -
овладеть	5	3	2	-	означать	6	5 1 -
овощи	I	I	-	-	оказание	I	I - -
оговорка	I	-	I	-	оказать	2	I - -
ограничение	I	-	-	I	оказаться	5	- 4 1
ограниченность					оказывать	8	3 - 5
	I	-	-	I	оказываться	7	- 5 2
ограниченный	I	-	-	I	оканчиваться	I	- - -
ограничивать	2	-	-	2	около	3	3 - -
ограничиваться					окончание	8	5 - 3
	3	2	I	-	окончательный	I	- - -

	частота				частота		
	общая	I. II. III.			общая	I. II. III.	
окончивший	2	2	-	-	определённый		
окончить	4	4	-	-	42	II 21	10
окраска	I	-	-	I	определить	6	- 5 I
окрепнуть	I	I	-	-	определяемый	-	I -
окружающий	8	4	I 3		определять	5	4 - I
окружение	I	-	I -		определяться	9	3 3 4
окруженный	I	-	I -		определя-		
октябрёнок	II	II	-	-	ющийся	I	- I -
октябрь	2	2	-	-	опрос	2	I 1 -
октябрьский	4	4	-	-	опрошенный	2	- 2 -
октябятский	6	6	-	-	оптимальность		
олимпиада	I	-	- I			I	- I -
он	156	67	49 40		оптимальный	9	- 8 I
она	45	16	I3 16		опыт	34	7 19 8
они	150	40	71 39		опытный	4	I 1 2
оно	I8	6	4 8		опять	2	2 - -
опасность	I	-	I -		орган	II	9 I I
опасный	I	-	- I		организатор	2	2 - -
оперативность	I	-	I -		организаци-		
оперативный	I	-	I -		онно-струк-		
операция	2	-	- 2		турный	I	- I -
опереться	I	-	- I		организаци-		
оперировать	3	-	- 3		онный	I	- - I
опираться	II	3	3 5		организм	2	I 1 -
опирающийся	2	-	- 2		организова-		
описание	I2	I	3 8		нный	I7	6 8 3
описанный	I	-	- I		организовать		
описать	I	-	- I			I7	6 8 3
описывать	I	-	- I		органи-		
описываться	I	-	I -		зоваться	3	3 - -
опоздать	I	-	I -		органи-		
опознание	I	-	- I		зовывать	I	- I -
опора	I	-	I -		организуемый	I	- - -
опосредова-					органический	I3	2 - I
нний	I	-	- I		орден	I	I - -
оправданный	2	-	2 -		оригинал	I	- - I
определение	I4	5	4 5		ориентация	6	- 2 4

	частота			частота					
	общая	I	II	III	общая	I	II	III	
ориентир	I	-	I	-	особенность	17	2	7	8
ориентировать	2	I	-	I	особенный	3	I	I	I
ориенти- роваться	I	-	-	I	особый	13	3	6	4
ориентиро- вочный	I	-	-	I	осознание	2	-	I	I
ориентирующий	4	-	4	-	осознанный	4	I	2	I
орудие	2	-	2	-	оспаривать	I	-	-	I
оружие	I	I	-	-	оставаться	3	I	I	I
орфограмма	I	-	-	I	оставить	3	3	-	-
орфографиче- ский	4	-	3	I	оставляться	I	I	-	-
орфография	I	I	-	-	остальной	4	2	I	I
орфоэпический	2	-	2	-	останавли- ваться	3	2	I	-
осваиваться	I	-	I	-	остановиться	2	-	-	2
освещённый	2	I	-	I	остаток	I	-	I	-
освободи- тельный	I	I	-	-	осторожно	I	-	I	-
освобождение	4	4	-	-	осторожный	I	-	I	-
освоение	I	-	I	-	острый.	I	-	I	-
освоить	2	I	-	I	осуждённый	I	-	-	I
осенний	I	1	-	-	осуществить	3	-	I	2
осень	2	2	-	-	осуществле- ние	5	3	-	2
оскорбительно	I	-	-	-	осуществле- нний	I	-	-	I
ослабление	I	-	I	-	осуществля- емый	I	-	-	I
осложняться	I	-	-	I	осуществлять	4	I	I	2
осмысление	I	-	I	-	осущест- влять	8	-	5	3
осмысливать	I	-	-	I	от	II	37	37	43
осмыслить	4	I	I	2	отбирать	3	-	3	-
оснащение	I	-	I	-	отбираться	I	-	I	-
оснащенность	I	-	I	-	отбор	8	-	I	7
основание	7	I	3	3	отбрасывать	I	I	-	-
основа	47	I	4	I	отведённый	2	-	-	2
основанный	I	-	I	-	отвести	I	-	I	-
основное	4	I	3	-	отвёртка	I	-	I	-
основной	37	I	7	5					
особенно	23	7	7	9					

	частота				частота			
	общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.
ответ	9	2	5	2	отличающийся	-	I	-
ответить	3	-	3	-	отличие	4	-	4
ответный	I	I	-	-	отлично	I	I	-
ответственно	I	-	I	-	отмерить	I	I	-
ответственность	5	I	4	-	отметить	6	I	2 3
ответственный	3	I	-	2	отметка	I	I	-
отвечать	3	I	I	I	отмечать	3	2	I
отвечающий	3	-	-	3	отмечаться	I	-	I
отвлекаться	I	-	-	I	отнесение	I	I	-
отвлечённый	I	-	-	I	отнесённый	I	-	I
отводиться	2	-	I	I	отнести	4	-	4
отдавать	3	2	I	-	отнести	I	-	I
отдел	2	2	-	-	относительно	2	-	2
отделение	10	4	2	4	относиться	9	4	2 3
отдельно	I	I	-	-	относящийся	2	-	2
отдельное	I	I	-	-	отношение	60	12	II 37
отдельность	2	-	2	-	отнюдь	2	2	-
отдельный	19	5	9	5	отобранный	2	-	I
отдохнуть	I	I	-	-	отобрать	2	-	2
отдых	2	I	-	I	отождествле-			
отдыхать	I	I	-	-	ние	I	-	I
отец	4	I	I	2	отождествлять			
отзывчивость	I	-	I	-		2	-	2
отказ	I	-	I	-	отошедший	I	-	I
отказаться	I	-	-	I	отправиться	I	-	I
отклонение	2	2	-	-	отпуск	I	I	-
открывать	2	I	-	I	отработанный	I	-	I
открываться	I	I	-	-	отработка	I	-	-
открытие	2	2	-	-	отражать	2	I	I
открытый	4	I	2	I	отражаться	2	2	-
открыть	I	-	I	-	отражающий	2	I	-
откуда	I	-	-	I	отражение	2	-	I
отлитый	I	-	-	I	отразиться	2	-	I
отличать	I	-	-	I	отрасль	3	I	-
отличаться	6	4	I	I	отрезок	I	-	I
отличающий	2	-	-	2	отрицание	2	-	2

частота				частота					
общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.		
отрицательный	4	I	-	3	очерк	7	I	-	6
отрицать	I	-	-	I	ошибиться	I	-	I	-
отчество	I	-	-	I	ошибка	26	-	24	2
отрыв	2	2	-	-	ошибочность	I	-	I	-
отрывок	5	5	-	-	ошибочный	I	-	I	-
отряд	I5	I5	-	-	ощущение	I	-	-	I
отрядный	3	-	3	-					
отставать	I	-	-	I					
отсталивать	2	-	2	-	падать	I	-	I	-
отсутствие	I	-	-	I	падеж	I	-	-	I
отсутствовать	I	-	I	-	пакет	I	-	I	-
отсюда	2	I	I	-	палец	2	2	-	-
отступить	I	-	-	I	пальчик	2	I	I	-
отходить	I	-	-	I	память	7	5	-	2
отходящий	I	-	I	-	пара	I	-	I	-
отчасти	I	-	-	I	парадигма-				
отчётливый	I	I	-	-	тика	2	-	-	2
отчитываться	3	I	-	2	парадокс	2	-	-	2
отыскание	I	I	-	-	параллельно	I	-	-	I
отыскивать	I	-	I	-	параметр	I	-	-	I
официальность	I	-	-	I	парт	5	4	I	-
оформление	4	-	3	I	партийный	2	I	-	I
оформленный	I	-	I	-	партия	23	I5	3	5
охват	2	I	I	-	парусный	I	-	I	-
охватывать	I	-	-	I	парцеллиру-				
охотно	3	I	2	-	емый	I	-	-	I
охрана	4	-	3	I	пассив	I	I	-	-
оценивать	3	3	-	-	патриотизм	2	2	-	-
оцениваться	I	I	-	-	патруль	I	-	I	-
оценивающий	I	I	-	-	пауза	I	-	I	-
оценить	2	-	I	I	педагог	35	25	-	10
оценка	I6	3	4	9	педагогика	33	27	2	4
очевидно	I	-	I	-	педагогически				
очевидный	I	-	-	I					
очень	I3	8	3	7	педагоги-				
очередной	I	-	I	-	ческий	88	54	I9	I5
очередь	II	I	8	2	педагог-				
					практик	I	I	-	-

	частота				частота				
	общая	I.	II.		III.	общая	I.	II.	III.
педсовет	I	I	-	-	передвижение	2	-	2	-
пение	6	5	-	I	передовой	3	-	-	3
первейший	I	-	-	I	переехать	2	2	-	-
первичный.	2	-	I	I	переживание	6	3	2	I
первобытный	I	-	-	I	перекиток	I	I	-	-
перво-					пережить	2	-	I	I
классник	10	3	7	-	перейти	3	2	I	-
первокурсник	4	4	-	-	переключение	I	-	I	-
первоначаль-					перелагать	I	-	I	-
ный	3	3	-	-	перемена	6	6	-	-
первопричина	I	I	-	-	переменный	I	-	-	I
первостепе-					перенимать	I	-	I	-
нний	I	I	-	-	перенос	2	-	-	2
первый	101	44	42	I5	переноситься	I	-	-	-
перевод	5	2	I	2	переписка	2	I	-	I
переводившийся					переработка	I	-	-	I
	I	-	-	I	пересилить	I	I	-	-
переводить	I	-	-	I	пересказ	26	-	-	26
переводно-					пересказывать				
граммати-						4	I	I	2
ческий	I	-	-	I	пересмотр	I	-	-	I
переводчик	I	-	-	I	переставать	3	2	-	I
перевоспитать	I	I	-	-	переставлять	I	-	I	-
перевоспи-					перестановка	I	-	I	-
тываться	I	I	-	-	перестать	2	-	I	I
перегру-					перестроенный				
женный	I	I	-	-		I	I	-	-
перегрузка	I	-	-	I	перестроить	I	-	I	-
перегрупни-					перестройка	I	I	-	-
ровка	I	-	I	-	переход	I2	4	4	4
перед	23	6	9	I8	переходить	I	I	-	-
передавать	4	3	I	-	переходный	2	-	2	-
передаваться	I	-	-	I	перечень	2	-	I	I
переданный	I	-	-	I	перечисленное				
передать	I	-	I	-		2	-	2	-
передача	8	-	7	I	перечисленный				
передающий	I	-	I	-		2	-	I	I

	частота общая	I. II. III.			частота общая	I. II. III.		
		4	6	-		178	74	67
период	10	4	6	-	по	178	74	67
перспектива	5	2	1	2	победа	3	3	-
перспективный	-	-	1	-	победить	1	1	-
песня	1	-	1	-	побеседовать	1	1	-
петь	1	-	-	1	побольше	1	1	-
печатный	1	-	-	1	побуждать	2	-	1
печать	5	3	2	-	побуждение	1	-	1
пионер	17	II	6	-	поведение	34	9	16
пионер-	-	-	-	-	поверить	1	-	1
вожатый	1	1	-	-	поверхностный	-	-	-
пионердвижение	-	-	-	-	-	1	1	-
5	5	-	-	-	повеселеть	1	-	1
пионеротряд	1	1	-	-	повести	1	1	-
пионерский	36	32	4	-	по-видимому	3	-	1
пионер-	-	-	-	-	повород	3	2	1
школьник	1	1	-	-	поворачиваться	-	-	-
писатель	3	3	-	-	-	1	-	1
писать	26	18	2	6	поворот	1	1	-
писаться	4	-	4	-	повседневный	6	3	1
письменно	6	2	1	3	повсеместно	1	-	1
письменный	6	2	1	3	повторение	9	-	9
письмо	10	6	2	2	повторительно-	-	-	-
питаться	1	-	-	1	обобщающий	1	1	-
питомец	3	-	1	2	повторить	3	1	2
пища	1	1	-	-	повторный	1	1	-
плакат	1	-	1	-	повторять	4	1	1
план	17	7	5	5	повысить	2	-	2
планирование	2	-	1	1	повышать	4	2	-
планировать	3	-	3	-	повышение	14	5	3
пластилин	1	-	1	-	поглощать	1	1	-
племя	1	-	-	1	поглядывать	1	-	1
плод	2	2	-	-	погрешность	1	-	1
плодотворный	1	-	-	1	под	15	7	6
плотный	1	-	1	-	подавляющий	1	-	1
плохо /сущ./	3	3	-	-	подарок	1	-	1
плохо	2	-	-	2	подача	1	-	1
плохой	2	1	-	1	подбирать	3	-	3

	частота				частота					
	общая	I.	II.		III.	общая	I.	II.		
подбираться	1	-	1	-		подойти	3	-	1	2
подбор	3	-	2	1		подражать	1	-	1	-
подвальный	1	1	-	-		подразделить	1	-	-	-
подведение	3	-	2	1		подразуме-				
подвергать	1	-	-	1		ваться	1	1	-	-
подвергнуть	1	-	-	1		подраста-				
подвести	1	-	-	1		ющий	8	5	1	2
подвижный	1	1	-	-		подробно	4	4	-	-
подводить	2	1	-	1		подробность	1	1	-	-
подготавли- ваться	2	1	-	1		подробный	2	-	-	2
подгото- вительный	12	1	3	8		подростковый	2	-	-	2
подготовить	6	2	2	2		подросток	4	2	1	1
подготовиться	2	-	1	1		подружиться	1	-	1	-
подготовка	67	23	26	18		подступ	1	1	-	-
подготовле- нность	1	-	1	-		подсфера	2	-	2	-
подготовле- нний	2	-	1	1		подтверждё- енный	1	-	1	-
подгруппа	1	-	1	-		подход	26	2	5	19
поддержание	3	-	-	3		подходящий	1	-	1	-
поддержать	1	1	-	-		подчеркнуть	5	-	4	1
поддержива- емый	1	-	-	1		подчинить	1	-	1	-
поддерживать	2	-	1	1		подчинённый	2	1	-	1
поделиться	1	1	-	-		подчинять	1	-	1	-
поделка	1	-	1	-		подчиняться	2	1	-	1
подлежать	1	-	-	1		подшёфный	1	-	1	-
подлежащее	1	-	-	1		пожалуй	2	-	1	1
подлинно	1	1	-	-		поза	1	-	1	-
подмышечный	1	-	1	-		позади	1	-	1	-
подниматься	1	-	1	-		позволить	3	-	3	-
поднять	4	2	1	1		позволять	II	3	5	3
подобие	1	-	-	1		поздно	1	-	-	1
подобно	1	-	1	-		поздравлять	1	1	-	-
подобный	5	-	2	3		позиция	8	-	3	5
подобрать	2	-	2	-		познавательный				
подогнать	1	-	1	-		20	3	15	2	
						познакомить	1	-	-	1
						познакомиться		4	4	-
						познание	4	-	1	3

	частота			частота				
	общая	I.II.III.		общая	I.II.III.			
поиграть	I	I	-	-	I	I	-	-
по-иному	I	I	-	-	I	-	I	-
поиск	4	-	2	2	2	2	-	-
поймать	2	-	1	1	1	1	-	-
пока	4	I	2	1	1	I	-	-
показ	3	I	I	I	1	-	-	I
показатель	2	-	-	2	7	2	4	I
показать	3	2	I	-	3	-	1	2
показывать	7	-	6	I	8	3	I	4
покидать	I	-	-	I	7	3	3	I
поколение	36	9	21	6	14	8	2	4
по-коммунисти-					3	-	3	-
чески	I	I	-	-	2	2	-	-
покрывать	I	-	-	I	5	1	4	-
пол	5	3	I	I	I	-	-	I
полагать	I	-	-	I	8	4	2	2
полагаться	I	I	-	-	1	I	-	-
поле	5	2	2	I	1	I	-	-
полезный	22	2	16	4	2	2	-	-
поли-					3	I	-	2
технический	I	3	I	7	2	1	-	I
политехнизм	I	-	I	-	I	-	-	I
политика	6	I	2	3	21	4	13	4
политико-					9	5	3	I
воспитатель-					30	9	17	4
ный	I	-	I	-	I	I	-	-
политэкономия	I	I	-	-	по-настоящему			
полнее	I	I	-	-	I	-	I	-
полность	I	-	I	-	понимание	6	2	3
полнота	I	-	-	I	понимать	3	4	3
полноценный	2	-	I	I	пониматься	1	I	-
полный	9	I	3	5	по-новому	-	I	-
половина	2	2	-	-	понятие	36	20	2
половинчатый	2	-	-	2	понятийный	-	-	2
положение	II	7	-	4	понятно	I	I	-
положенный	4	I	I	2	понятный	3	I	-
положительный					понятый	I	-	I
	12	-	3	9	понять	6	3	I

	частота				частота			
	общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.
использовать	I	-	I	-	последствие	I	I	-
использованный	I	I	-	-	последующий	7	3	2
использовать	2	-	2	-	послеобеден-			
использоваться	I	-	-	I	ный	I	I	-
использование	3	I	I	I	пословица	I	-	I
использовать	3	I	I	I	пособие	6	2	4
использовать	2	2	-	-	поспешить	I	I	-
использование	I	I	-	-	посредствен-			
использование	I	I	-	-	но	I	I	-
использование	I	I	-	-	посредством	3	I	I
использование	3	-	-	3	поставить	7	2	3
использование	2	I	-	I	поставленный			
использование	3	-	2	I	II	2	5	4
использование	2	-	-	2	постановка	9	5	2
использование	I	-	-	I	постановле-			
использование	I	I	-	-	ние	6	I	2
использование	5	-	4	I	постановлять	I	-	-
использование	2	I	-	I	постараться	I	-	I
использование	4	I	3	-	постепенно	5	2	I
использование	I3	7	2	4	постигать	I	-	I
использование	I	I	-	-	постижение	3	-	-
использование	2	I	I	-	постольку	I	-	I
использование	2	2	-	-	постоянно	5	2	3
использование	2	-	-	2	постоянный	12	5	I
использование	2	I	I	-	построение	5	I	2
использование	6	I	I	4	построенный	I	-	I
использование	I	-	I	-	построить	I	-	I
использование	6	I	4	I	поступать	2	2	-
использование	4	-	3	I	поступающий	2	-	I
использование	28	15	9	4	поступить	5	4	-
использование	I4	4	3	7	поступление	2	-	2
использование					поступок	2	-	-
использование					посуда	I	-	I
использование					посыпанный	I	-	I
использование					потенциал	3	-	3
использование					поток	4	4	-
использование					потом	10	7	2

	частота				частота			
	общая	I.	II.		III.	общая	I.	II.
потому	4	2	-	2		правонару-		
потребность	I3	I	8	4		шитель	I	-
потребовать	I	-	-	I		правописание	3	-
потребоваться	I	I	-	-		прагматиче-		
поурочный	I	I	-	-		ский	5	5
поучительно	I	-	-	I		праздник	3	-
похвалить	I	I	-	-		практик	I	-
похвальный	2	2	-	-		практика	30	12 10 8
поход	I	-	I	-		практиковать	I	-
похожий	I	-	-	I		практико-		
почему	4	I	2	I		ваться	I	-
почёт	I	-	I	-		практически	3	2
почерк	I	-	I	-		практический		
почтa	I	-	I	-			34	9 12 13
почти	3	I	-	2		прах	2	-
почувствовать	2	-	I	I		пребывание	2	-
поэма	I	I	-	-		превратить	I	-
поэт	2	I	-	I		превратиться	I	-
поэтапный	I	-	-	I		превращаться	4	-
поэтому	26	7	8	II		превышающий	I	-
появившийся	I	I	-	-		преданность	5	I
появиться	2	2	-	-		предваритель-		
появление	3	-	3	-		но	2	-
появляться	4	2	2	-		предваритель-		
появляющийся	I	-	I	-		ный	2	-
пояснительный	3	-	3	-		предвыпуск-		
правда	2	I	-	I		ной	I	-
правдивость	I	I	-	-		предел	7	I
правило	4I	I4	I3	I4		предлагаемый	I	-
правильнее	2	I	I	-		предлагать	7	I
правильно	I5	6	6	3		предлагаться	6	-
правильность	I	-	I	-		предлог	I	-
правильный	2I	7	7	7		предложение	69	I 27 4I
правительств		3	-	2		предложе-		
право	II	I	-	-		чный	3	-
правонарушение		I	-	-		предложить	I	-
	I	I	-	-		предмет	43	27 6 10

частота			частота		
общая	I.II.III.		общая	I.II.III.	
предназна- чаться	2	-	2	-	-
предназна- ченный	2	-	-	5	I - 4
преднамеренно	-	-	I		
преднамере- нний	I	I	-	-	
предопределять	I	-	-	I	- I -
предоставляться	I	I	-	-	
предписание	I	-	-	I	- I -
предписать	I	-	-	I	- I -
предписывать	I	-	-	I	- I -
предполагать	5	2	I	2	
предположи- тельный	I	I	-	-	2
предпосылка	3	2	-	I	- I I
предпринятый	I	-	I	-	
предпринять	I	-	I	-	
предприятие	6	I	3	2	
предречевой	3	-	-	3	
председатель	I	I	-	-	
представитель	-	-	6		
представить	3	-	-	3	
представление				инность	10
	17	6	10	прежде	29
представле- нность	I	-	-	прежний	2
представле- нний	2	-	-	презентация	2
представлять	9	I	2	презентуемый	-
представляться				преимущест- венность	-
	7	-	5	преимущест- венный	2
представля- ющий	2	-	2	преимущество	-
предстоять	5	I	I	прекрасный	I
				прекращение	I
				пренебрегать	I

	частота			частота		
	общая	I.II.III.		общая	I.II.III.	
преобладать	I	- - I		привычно	I	I - -
преобладающий	I	- - I		привычный	3	2 - I
преобразование				пригласить	I	- I -
	I	I - -		приглашать	I	- I -
преодоление	4	2 I I		пригодный	2	- 2 -
преодолеть	I	- - I		придавленный	I	- I -
препинание	I	- I -		придаточный	I	- - I
преподаваемый	I	- - I		придать	I	- - I
преподавание	24	8 2 I4		придержи- ваться	I	- I -
преподава- тель	I7	10 4 3		придумано	I	I - -
преподающий	2	2 - -		приём	19	4 9 6
препятствие	I	- I -		приемлемость	I	- I -
преследовать	I	- I -		приемлемый	I	- - I
пресса	2	2 - -		приехать	I	I - -
преувеличе- ние	I	I - -		призвание	I	I - -
преуспевание	I	- - I		призванный	5	2 2 I
при	84	19 32 33		призма	I	- - I
прибавиться	I	- I -		признак	16	9 1 6
прибегать	I	- I -		признание	4	- - 4
приближаться	I	I - -		признать	I	- I -
приближение	2	- - 2		признаться	I	- I -
приближённость				призыв	I	- - I
	I	- I -		призывать	I	I - -
прибор	I	- I -		прийти	6	2 4 -
приведённый	3	- I 2		приказать	I	I - -
привести	5	I 3 I		прикрепляться		
прививаться	I	I - -			I	- - I
привить	3	I 2 -		прилагать	I	- - I
привлекать	2	- I I		прилежание	I	- I -
привлечение	6	- 3 3		приложенный	I	- - I
привлечь	I	- - I		примение	II	2 2 7
приводить	6	I 3 2		применить	2	- 2 -
приводящий	I	- I -		применяемый	2	- 2 -
привыкать	2	I - I		применять	5	3 - 2
привычка	6	4 2 -		применяться	5	3 I I
				пример	6	I 2 3

	частота				частота		
	общая	I.II.III.			общая	I.II.III.	
примерно	3	-	I 2	присутствие	2	-	I I
примерное	I	I	- -	присутствовать	I	-	I -
примерный	2	I	I -	присущий	2	I	- I
примета	I	-	- I	притуплять	I	-	- I
принадлежать	7	-	I 6	притупляться	I	- I	-
принадлежность				притяжатель-			
	4	2	I I	ный	I	-	- I
принимать	6	-	4 2	приучать	3	3	-
приниматься	2	I	- I	приучаться	I	- I	-
принести	2	-	I I	приученный	2	- I	I
принцип	41	16	5 20	приучить	I	- I	-
принципиально-				приучиться	I	I	-
методический	I	-	I -	приход	I	I	-
принципи-				приходить	3	-	3
альный	I	I	- -	приходиться	7	2	I 4
принятый	4	4	- -	причастный	I	-	- I
принять	3	3	- -	причём	3	I	I I
приобрести	2	I	I -	причина	10	2	5 3
приобретаемый	I	-	- I	причинно-			
приобретать	7	3	2 2	следственный			
приобретение	2	I	- I		2	-	- 2
приобретенный	I	-	- I	причинно-			
приобщаться	I	I	- -	условный	I	-	- I
приравниваться		I	- - I	причинность	I	- I	-
	I	-	- I	пришивать	I	- I	-
природа	19	II	3 5	про	I	-	- I
природный	I	-	I -	проанализи-			
природоведение				ровать	I	- I	-
	2	2	- -	пробел	I	-	- I
присвоенный	2	2	- -	проблема	25	8	II 6
присоединение	I	-	- I	проблематика		-	- I
присоедини-				проблемный	4	-	4 -
тельный	I	-	- I	пробовать	I	I	-
приспособление				пробудить	I	-	- I
	I	-	- I	пробуждать	I	-	- I
приспособле-				пробуждение	I	I	-
нность	I	I	- -	проведение	12	I	10 I
приступить	3	-	3 -				

	частота				частота			
	общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.
проводённый	4	I	2	I	продолжить	2	-	2
проверенный	I	I	-	-	продукт	2	-	2
проверить	I	-	-	I	продуктивный	5	-	-
проверка	20	I	2	I7	продукция	4	-	3
проверять	2	2	-	-	продуманный	2	I	-
проводести	5	I	3	I	продумать	3	I	2
проводимый	I	-	-	I	продумывать	2	-	I
проводить	2	I	-	I	проезд	I	I	-
проводиться	10	7	3	-	проект	4	3	-
проводзгла- щаться	I	-	-	I	проектиро- вание	I	-	-
прогнозиро- ваться	I	-	-	I	проекциро- ваться	I	-	-
прогнозиру- емый	I	-	I	-	произведение	3	I	2
программа	29	I4	5	I0	произведённый	I	-	I
программи- рование	2	-	I	I	произвести	I	-	-
программиро- ванный	5	-	-	5	производитель- ность	2	-	2
программный	3	-	2	I	производи- тельный	4	I	I
прогресс	2	I	-	I	производить	2	2	-
прогрессивный	4	4	-	-	производстве- нно-трудо- вой	I	I	-
прогрессири- ющий	I	-	-	I	производстве- нний	9	2	4
прогулка	I	I	-	-	производство	I3	3	7
продвижение	I	I	-	-	произвольный	I	-	-
продвинутый	3	-	-	3	произнести	I	-	-
продвинуть	I	I	-	-	произноси- тельный	I	-	I
проделывать	I	-	I	-	произношение	I	-	I
продемонстри- ровать	I	-	-	I	произойти	3	I	2
продлённый	I	I	-	-	произходить	8	3	3
продолжать	6	4	-	2	пройденное	4	-	4
продолжение	7	3	I	3	пройти	4	2	-
продолженный	I	-	-	I				
продолжи- тельность	3	3	-	-				

частота				частота			
общая	I. II. III.			общая	I. II. III.		
пролетарский I	I	-	-	противостоя- щий I	-	-	I
промежуток I	I	-	-	протяжение 3	2	-	I
промышленность 2	-	2	-	профессионально- технический 5	-	I	
промышленный 3	I	2	-	профессиональ- ный 17	5	4	8
проникаться I	-	I	-	профессия 19	2	12	5
проникнуть I	-	-	I	профессор I	I	-	-
пропаганда 3	I	2	-	профессорский I	I	-	-
пропаганди- ровать I	-	-	I	профилактический I	I	-	-
прописной I	-	I	-	профиль I	-	-	I
пропорция I	-	-	I	профориента- ционный I	-	I	-
пропустить I	I	-	-	профориента- ция I	-	I	-
проработка I	-	-	I	профсоюзный I	-	-	I
просвещение I 4	9	2	3	проходить 8	2	3	3
просить I	-	I	-	проходящий I	-	I	-
прослеживаться I	-	-	I	процедура I	I	-	-
прослужанный I	-	-	I	процент 5	I	-	4
прослушивание I	-	-	I	процесс I 25	40	38	47
просматривать I	I	-	-	прочее 7	I	4	2
просмотр 3	I	2	-	прочесть I	I	-	-
простейший 3	I	I	I	прочитанный 4	-	-	4
просто 5	3	2	-	прочитать 5	2	3	-
простой I 2	3	4	5	прочно 2	I	I	-
простота I	I	-	-	прочность 2	I	-	I
проступок 5	5	-	-	прочный 8	2	5	I
просьба 2	-	2	-	прошедшй I	-	-	I
протекать 3	2	-	I	прошлое 3	3	-	-
против I	I	-	-	прошлый 3	I	-	2
противо- положность I	-	-	I	проявить I	-	I	-
противо- положный I	-	-	I	проявление 9	2	4	3
противопоста- вительный I	-	-	I	проявлять 2	-	2	-
противостоять I	-	I	-				

	частота					частота			
	общая	I	II	III		общая	I	II	III
проявляться	7	I	2	4					
пружинно	I	-	I	-	Р	работа	208	78	80
прыгать	2	-	2	-	работа	23	14	7	2
прыгающийся	I	-	I	-	работающий	6	4	2	-
прыжковый	I	-	I	-	работник	2	I	I	-
прямист	I	-	-	I	работо-				
прямой	7	I	I	5	способность	3	I	2	-
психика	3	I	-	2	рабочий	26	14	10	2
психический	4	I	3	-	равенство	I	I	-	-
психолингвистика	I	-	I	-	равнодушие	I	-	-	1
психолингвистический	I	-	I	-	равномерный	I	I	-	-
психолог	6	I	I	4	равный	2	-	-	2
психологический	I	-	4	9	ради	I	-	I	-
психология	II	6	I	4	радио	4	I	2	I
психологопедагогический	I	-	I	-	радость	9	6	I	2
психологопедагогический	I	-	I	-	раз	12	3	4	5
птица	2	-	2	-	разбирать	2	I	I	-
пуговица	2	-	I	I	развернувшийся				
пункт	I	-	I	-		I	-	I	-
пунктуация	2	I	-	I	развернуть	I	-	-	I
пустослово	I	-	-	I	развернуться	I	I	-	-
пустышка	I	-	-	I	развёртывание				
пустынь	I	-	-	I		4	-	4	-
путь	I	-	-	I	развивать	7	4	2	I
пытаться	2	-	I	I	развиваться	II	4	2	5
пятнадцать	2	I	I	-	развива-				
пятый	9	9	-	-	ющийся	2	-	I	I
пять	I	-	2	-	развитие	109	38	35	36
пятьдесят	5	3	2	-	развитой	4	2	2	-

	частота				частота			
	общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.
разговор	2	-	2	-	разрешить	I	I	-
разговорный	2	-	-	2	разразненный	5	-	-
раздавать	2	-	I	I	разрывать	I	-	I
раздаточный	I	-	I	-	разуметься	I	-	I
раздел	7	4	2	I	разумный	I	I	-
разделение	2	I	I	-	разучить	2	-	I
разделённый	I	-	I	-	разъяснение	2	I	-
разделить	4	I	3	-	разъяснять	3	I	-
разделяться	I	-	I	-	район	3	-	I
раздражение	I	-	-	I	рамка	5	I	2
раздражитель	2	2	-	-	ранний	4	-	I
раздумье	I	I	-	-	рано	I	-	I
разливаться	I	-	-	I	раньше	3	I	I
различать	4	2	I	I	раскрывать	5	I	3
различаться	2	-	-	2	раскрытие	2	-	I
различающийся	2	I	I	-	раскрытый	2	2	-
различие	2	-	2	-	раскрыть	2	2	-
различный	29	2	19	8	раскрыться	I	-	I
размах	I	7	-	I	расовый	2	2	-
размер	4	-	2	2	расписание	3	3	-
размещаться	I	I	-	-	расплывчато	I	-	I
разновидность	2	-	I	I	распознавание			
разнообразие	4	I	2	I		2	2	-
разнообразить	2	-	I	I	распознать	I	I	-
разнообразный					располагать	2	-	2
	15	6	7	2	распола-			
разносторо-					гаться	2	2	-
нний	3	I	-	2	расползтись	I	-	I
разный	23	4	8	II	расположение	3	-	I
разобранный	I	I	-	-	расположенный			
разовый	I	-	I	-		I	-	I
разрабатывать	I	I	-	-	распорядок	I	I	-
разработы-					распределе-			
ваться	2	-	2	-	ние	3	-	3
разработанный	4	I	I	2	распределё-			
разработать	3	3	-	-	енный	4	-	4
разработка	5	I	2	2	распределять	I	-	I
разрешение	4	I	-	3	распростра-			
					нение	I	-	I

	частота				частота		
	общая	I. II. III.			общая	I. II. III.	
распростра- нённый	3	I	-	2	реализовать	6	I
распростра- няться	I	I	-	-	реализо- ваться	I	-
рассесться	I	I	-	-	реалия	I	-
рассевянный	I	-	I	-	реальный	6	2
рассказ	34	2	20	I2	ребёнок	68	27
рассказать	8	I	4	3	революци- онный	6	6
рассказывать	9	3	5	I	революция	I5	I3
рассказы- ваться	I	-	I	-	регламен- тировать	I	-
рассматри- ваемый	4	-	2	2	регулировать	I	-
рассматривать	8	3	3	2	регулирующий	3	-
рассматри- ваться	5	-	3	2	редактировать	I	-
рассмотрение	4	-	I	3	редакция	2	I
рассмотренный	2	-	-	2	редкий	I	-
рассмотреть	6	I	2	3	редукция	I	-
расстановка	I	-	-	I	режим	3	2
расстояние	I	I	-	-	резерв	I	-
рассуждение	3	I	-	2	резкий	I	I
рассчитанный	3	-	2	I	результат	30	I2
растение	6	4	2	-	результати- тивность	I	-
расти	3	I	-	2	рекомендация	2	I
расходовать	I	-	I	-	рекомендо- ванный	2	-
расчленение	I	-	-	I	рекомендовать	I	-
расчленяться	3	-	3	-	рекомендовать	I	-
расчленя- ющийся	I	-	I	-	рекомен- доваться	I	-
расширение	4	I	3	-	религиозный	I	-
расширить	I	-	I	-	религия	2	-
расширять	2	2	-	-	ремесленный	I	-
расширяться	3	3	-	-	ремонт	2	2
рациональный	3	-	2	I	репортаж	I	-
реакция	2	2	-	-	репродуктивный	2	I
реализация	I4	-	8	6			

	частота			частота		
	общая	I.II.III.		общая	I.II.III.	
репутация	I	- I -		рождение	3	2 - I
республика	6	6 - -		ролевой	I	- - I
ресурсы	I	- - I		роль	24	3 II 9
рецептивный	3	- 3 -		роман	I	I - -
речевой	48	- I9 29		романтический		
речепорождение				I	I - -	
	I	- I -		рост	6	3 2 I
речь	76	3 24 49		рубеж	5	- - 5
решать	16	3 II 3		рука	9	6 3 -
решаться	5	I 3 I		руководимый	I	- I -
решающий	5	3 - 2		руководитель		
решение	37	3 22 II		I3	7 6 -	
решённый	2	- I I		руководить	6	4 2 -
решительно	2	- - 2		руководство	12	9 3 -
решить	8	4 3 I		руководство-		
реферат	I	- - I		ваться	3	I I I
реформа	I	- - I		русский	74	18 II 46
рецензия	I	- - I		ручка	3	- 3 -
рисование	6	5 - I		ручной	I	- I -
рисовать	3	I - 2		ряд	26	8 6 II
рисунок	2	- I I		рядом	4	2 2 -
ритмика	I	I - -				
ритуал	I	- I -		<u>С</u>		
ритуализо-				c/со	4I7	125,165,127
ванный	I	- - I		сад	12	4 6 2
робот	I	- - I		салфетка	I	- I -
ровесник	I	I - -		сам	35	8 II 16
род	2	- - 2		самодея-		
родина	8	6 2 -		тельность	I	I - -
родители	73	7 39 27		самодоста-		
родитель-				точный	I	- - I
активист	I	I - -		самообразо-		
родительский	20	4 4 II		вание	I	I - -
родиться	4	4 - -		самообслу-		
родной	29	5 II II		живание	5	2 3 -
рождаться	I	- I -		саморегуля-		
рождающийся	I	- - I		ция	I	- I -

	частота				частота			
	общая	I.II.III.			общая	I.II.III.		
самостоя- тельно	8	3	3	2	свой	106	41	41 24
самостоя- тельность	7	I	2	4	свойственный	I	-	- I
самостоятель- ный	22	5	9	8	свойство	8	4	- 4
самоуправле- ние	3	3	-	-	свыше	3	2	I -
самочувствие	I	-	-	I	связанный	38	10	18 10
самый	27	8	8	II	связать	2	-	I I
санаторно- лесной	I	I	-	-	связка	I	-	- I
сблизиться	I	I	-	-	связный	13	-	6 7
сбор	6	2	4	-	связывать	I	-	- I
сборник	I	-	-	I	связываться	2	-	I I
сварщик	I	-	I	-	связь	56	7	21 28
сведение	5	3	I	I	свято	I	-	- I
свежий	2	I	-	I	сгибать	I	I	- -
свержение	I	I	-	-	сдвиг	I	-	- I
сверхфразовый					сделанный	4	I	2 I
	12	-	-	12	сделать	II	4	4 3
свести	2	2	-	-	сделаться	I	I	- -
свет	3	-	-	3	сдерживать	I	-	I -
светский	I	I	-	-	себя	37	10	16 II
свидетельство- вать					сегодня	10	4	5 I
свобода	2	2	-	-	сегодняшний	3	I	- 2
свободный	7	4	I	2	седьмой	6	6	- -
сводить	I	I	-	-	сей	2	I	- I
сводиться	4	I	-	3	сейчас	6	3	I 2
своевременно	I	-	I	-	секретарь	I	I	- -
своевременность					секция	2	I	- I
	I	-	I	-	село	I	-	I -
своевреме- нний	I	I	-	-	сельский	5	2	- 3
своеобразие	2	I	-	I	сельскохозяй- ственный	3	2	- I
своеобразный	5	I	-	4	семантизация	4	-	4 -
					семейный	3	I	- 2
					семестр	2	2	- -
					семидесятый	2	2	- -
					семилетка	I	-	- I
					семилетний	I	I	- -
					семинар	7	6	I -

	частота			частота		
	общая	I. II. III.		общая	I. II. III.	
семинария	7	7	-	-	система-	
семинарский	2	I	I	-	тизация	5
семнадцатый	2	2	-	-	системати-	
семь	I	-	-	I	зированный	I
семьдесят	6	6	-	-	систематизи-	
семья	47	II	I4	22	ровать	I
сентябрь	4	4	-	-	системати-	
сердце	I	I	-	-	чески	3
сердцевина	I	-	I	-	система-	
сердечно-					тический	7
сосудистый	I	-	I	-	систематич-	
сердечность	I	-	I	-	ность	I
середина	2	-	2	-	системность	I
серьёзно	I	-	I	-	системный	7
серёзный	5	2	I	2	ситуация	10
серия	2	2	-	-	сказанное	3
сесть	I	-	I	-	сказать	II
сеть	2	2	-	-	сказка	5
скато	4	I	I	2	сказываться	I
сигнал	3	I	2	-	скакалка	7
сидеть	4	3	-	I	сквер	I
сидящий	I	I	-	-	скворечник	I
сила	19	4	I0	5	складываться	3
сильный	3	I	-	2	склонённый	2
символ	I	-	I	-	сколько	4
символика	I	-	-	I	сколько-	
симметрия	I	-	-	I	нибудь	I
симптом	3	3	-	-	скорее	2
синоними-					скопившийся	I
ческий	I	-	-	I	скоро	3
синтагматика	I	-	-	I	скорость	I
синтаксис	2	-	2	-	скромн ^θ еть	I
синтаксический					скрываться	I
	II	-	8	3	слабый	2
синтез	I	-	-	I	слагаемое	I
сиротский	I	I	-	-	слаженно	I
система	55	I9	I7	I9	слаженный	I

	частота общая	частота			частота общая	частота		
		I.	II.	III.		I.	II.	III.
следить	6	I	2	3	смежный	I	-	-
следовательно	8	-	2	6	смелость	I	I	-
следовать	24	5	10	9	смелый	3	I	I
следствие	2	-	-	2	смена	I	-	I
следующий	25	II	6	8	сменный	2	2	-
сливаться	I	I	-	-	смотреть	4	-	3
слить	I	I	-	-	смочь	4	I	2
слияние	I	I	-	-	смущаться	I	-	I
словарный	3	-	3	-	смысл	7	I	2
словарь	3	-	3	-	смысловой	6	-	4
словесный	4	2	-	2	сначала	3	I	2
слово	II2	7	76	299	снова	3	2	-
сложение	I	-	-	I	снятие	I	-	I
сложенный	I	I	-	-	собака	2	2	-
сложившийся	3	-	I	2	собеседник	8	-	2
сложить	I	-	I	-	собирать	I	-	I
сложиться	3	I	I	I	собираться	I	-	I
сложнее	I	I	-	-	соблюдать	3	2	-
сложно-					соблюденie	2	I	I
подчинённый	I	-	-	I	собрание	I3	-	5
сложно-					собственно	3	I	2
сочинённый	I	-	-	I	собственность			
сложность	3	-	I	2		I	I	-
сложный	10	I	5	4	собственный	6	I	2
слой	2	-	-	2	событие	3	2	I
служащий	I	-	I	-	совершающий	2	I	I
служебный	I	-	I	-	совершение	I	I	-
служение	I	I	-	-	совершенно	2	I	I
служить	10	4	4	2	совершенный	4	I	-
случай	19	4	7	8	совершенство	I	-	3
случайно	3	I	2	-	совершенство-			
случайный	4	2	2	-	вание	I4	3	2
случаться	I	-	I	-	совершенство-			
слушание	2	I	-	I	вать	6	I	4
слушать	8	5	I	2	совершенство-			
слушающий	3	-	I	2	ваться	3	I	-
слышать	I	-	I	-	совершить	2	2	-

	частота				частота		
	общая	I.	II. III.		общая	I.	II. III.
совесть	I	-	I	-	сознательность		
совет	15	II	3	I	4	3	-
советский	51	26	6	19	сознательный	I	2
совместно	2	2	-	-	созревание	2	-
совместный	10	5	-	5	созываться	I	-
совокупность	7	2	2	3	сокращаться	I	-
совпадать	I	-	I	-	сокращение	I	-
современный	19	3	8	8	сокращённый	I	-
совхоз	I	-	-	I	солидарность	I	-
согласиться	2	-	I	I	сомневаться	I	-
согласно	6	I	2	3	сомнение	I	-
согласованность					сон	I	-
	2	2	-	-	сообщать	2	-
согласоваться	I	-	-	I	сообщаться	2	I
содействие	I	-	I	-	сообщение	6	I
содействовать	2	-	2	-	сооружение	I	3
содействующий	2	-	2	-	соответственно		-
содержание	49	II	22	16		5	I
содержатель-					соответствие		3
ный	2	-	I	I		18	7
содержать	3	-	I	2	соответство-		8
содружество	I	I	-	-	вать	5	2
соединение	5	2	2	I	соответст-		3
соединённый	I	-	-	I	вующий	21	8
соединять	2	I	I	-	соотнесение	3	10
соединяться	I	-	I	-	соотнесённый	I	2
сожаление	I	-	I	-	соотносить	5	-
создавать	8	4	I	3	соотношение	4	3
создаваться	8	5	-	3	сопреживать	I	2
создавшийся	I	-	-	I	сопостави-		1
создание	21	I	2	6	тельный	I	-
созданный	12	7	I	4	сопоставление		-
создатель	2	2	-	-		5	2
создать	II	7	2	2	сопоставлять	I	-
созидательный	-	I	-	-	соприсутствие		-
сознание	10	-	4	6		I	-
сознательно	3	3	-	-	сопровождение	I	-

	частота				частота				
	общая	I.	II.		III.	общая	I.	II.	III.
сопряжённый	I	-	I	-		социализация	I	-	I
сопутствовать	I	-	-	I		социализм	5	3	I
соревнование	2	-	2	-		социалисти-			
сорок	7	7	-	-		ческий	24	18	4
сокочить	I	-	I	-		социально	2	-	-
сословно-						социально-			
классовый	I	-	-	I		методический			
сосредоточенно						социально-	I	-	-
	I	I	-	-		политический			
сосредоточи-						2	2	-	-
вать	I	I	-	-		социально-			
сосредото-						профессиональный	I	-	-
чиваться	2	-	-	2		социально-			
состав	8	2	6	-		экономи-			
составитель	I	I	-	-		ческий	I	-	-
составить	7	I	3	3		социальный	31	3	10
составление	7	I	5	I		социолингвис-			
составленный	2	-	I	I		тический	I	-	-
составлять	12	2	7	3		социологи-			
составляться	I	-	I	-		ческий	3	-	3
составляющий	5	-	5	-		сочетаемости		-	-
составной	3	I	I	I		сочетание	10	I	4
состояние	10	3	5	2		сочетать	2	-	2
состоять	12	5	5	2		сочетаться	2	-	-
состояться	I	I	-	-		сочинение	9	-	9
состоящий	I	I	-	-		сочинение-			
сотня	I	I	-	-		описание	I	-	I
сотрудник	I	-	-	I		союз	16	12	I
сотрудничество						союзник	I	-	-
	4	I	I	2		союзный	3	3	-
сохранение	3	I	I	I		спать	I	-	-
сохранить	I	I	-	-		спектакль	I	I	-
сохраниться	I	-	-	I		специализи-			
сохранность	I	-	I	-		рованный	I	I	-
сохранять	I	I	-	-		специалист	II	I	-
социал-						специально	4	-	2
демократический									2
	I	I	-	-					

	частота			частота				
	общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.
специальность					среди	7	3	- 4
	12	7	- 5		средний	53	32	3 18
специальный	23	11	I II		средство	33	8	10 15
специфика	5	-	4 I		срок	8	5	I 2
специфический	8	-	4 4		ссылка	3	3	- -
специфичность	I	-	- I		ставить	7	5	I I
специфичный	2	I	- I		стадия	I	-	I -
спецсеминар	I	-	I -		стаж	I	I	- -
спешать	2	-	2 -		стандарт	I	-	I -
список	I	I	- -		становиться	15	10	I 4
списывать	I	-	I -		становление	3	-	2 I
спланировать	2	-	2 -		старатально	2	-	2 -
сплошный	I	I	- -		стараться	II	7	2 2
спор	4	I	- 3		старающийся	I	-	I -
спортивный	4	2	2 -		старейшина	I	-	- I
способ	16	3	6 7		старше	I	-	I -
способность	17	7	6 4		старшекласс-			
способный	5	I	3 I		ник	3	-	2 I
способство-					старший	14	4	4 6
вать	16	2	7 7		старый	7	6	- I
способству-					статистиче-			
ющий	2	-	2 -		ский	2	-	- 2
справедливо	I	-	I -		статус	I	-	I -
справедли-					статусный	I	-	- I
вость	2	-	I I		стать	26	13	6 7
справляться	3	-	3 -		статья	13	8	2 3
спрашивать	3	-	2 I		стена	3	I	I I
спрашиваться	I	-	I -		стенгазета	I	I	- -
спросить	2	-	I I		стенд	2	2	- -
спуск	I	-	I -		стенной	I	I	- -
сравнение	5	2	2 I		степень	25	3	12 10
сравнительно	2	I	- I		стереотип	6	2	2 2
сравнительно-					стереотипный	I	-	- I
истори-					стереть	I	-	I -
ческий	I	-	- I		стилисти-			
сразу	9	I	5 3		ческий	3	-	2 I
среда	10	I	6 3		стиль	5	-	- 5

	частота				частота						
	общая	I.	II.		III.	общая	I.	II.	III.		
стимул	2	-	-	2		стройка	I	-	-	I	
стимулиро- ванный	I	-	-	I		стройный	I	I	-	-	
стимулировать	3	I	-	2		строка	6	4	2	-	
стипендиаль- ный	I	I	-	-		строчка	I	-	I	-	
стипендия	I	I	-	-		структура	15	-	8	7	
стирать	I	I	-	-		структурно	2	-	2	-	
стихийность	I	-	-	I		структурно- организа- ционный	I	-	I	-	
стихотворение	2	-	I	I		студент	44	24	16	4	
сто	I	I	-	-		студент- первокурс- ник	I	I	-	-	
стол	I	I	-	-		студенчество	2	2	-	-	
столкнуться	I	-	-	I		стул	I	I	-	-	
столовая	3	I	2	-		ступень	10	9	-	I	
столъ	2	I	I	-		ступенька	4	-	4	-	
столько	I	-	I	-		стяжатель- ство	I	I	-	-	
сторона	33	II	9	13		субъективный	I	I	-	-	
сторониться	I	-	I	-		судить	2	I	I	-	
сторонник	2	-	-	2		судооборщик	I	-	I	-	
стоять	15	7	I	7		судострои- тельный	I	-	I	-	
стоящий	2	-	I	I		суждение	I	-	I	-	
страдать	I	I	-	-		суметь	I	I	-	-	
страна	41	I	2	3	26		сумма	4	2	2	-
страница	4	3	I	-		суровый	I	I	-	-	
страноведение	I	-	-	I		сутки	I	-	-	I	
страноведче- ский	8	-	-	8		суть	3	I	I	I	
стратегия	2	-	I	I		сухость	I	-	-	I	
странные	I	I	-	-		существенно	2	2	-	-	
стремиться	II	2	3	6		существенное	2	I	I	-	
стремление	8	I	4	3		существенный	I	-	-	-	
строгий	3	-	-	3			10	7	-	3	
строитель	4	4	-	-							
строительство	9	4	I	4							
строить	2	I	I	-							
строиться	6	I	I	4							
строй	6	2	I	3							

	частота				частота			
	общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.
существо	I	I	-	-	также	25	13	12
существовавший					таков	5	4	-
	I	-	-	I	такой	83	19	34
существовать	8	3	2	3	такт	3	1	1
существующий	4	2	-	2	талант	2	2	-
сущность	7	I	3	3	талантливый	2	-	2
сфера	17	3	I	I3	там	17	10	2
сформиро- вавшийся	I	-	-	I	танец	I	I	-
сформиро- ванность	I	-	I	-	твой	I	-	I
сформиро- ванный	6	-	3	3	твёрдо	I	-	I
сформировать	3	-	2	I	творимый	I	-	I
сформироваться		I	-	-	творчески	I	-	I
		I	-	-	творческий	3	2	4
сформулиро- ванный	I	I	-	-	творчество	5	2	2
сформулиро- вать	I	I	-	-	театр	I	I	-
сходство	2	-	2	-	тезис	I	I	-
счёт	5	-	2	3	текст	45	3	25
считать	16	7	3	6	текстовый	I	-	I
считаться	8	I	2	5	текучесть	I	-	I
съезд	3	2	I	-	текущий	2	-	I
сыграть	I	-	I	-	телевидение	2	-	2
сын	I	-	I	-	телевизионный			
сырьё	I	-	I	-		I	-	I
сырьевой	I	-	-	I	телепередача	I	-	-
сюда	I	-	I	-	тело	5	5	-
сюжетный	3	-	3	-	тема	28	5	18
					тематика	2	-	2
					тематический	5	-	4
					тепм	2	-	2
таблица	3	-	3	-	темперамент	I	-	I
тайна	I	I	-	-	тенденция	2	-	2
так	95	25	40	30	теоретик	I	I	-
					теоретически	-	-	I
					теорети- ческий	I3	2	4
					теория	II	3	4
					теперь	10	8	I

Т

	частота				частота			
	общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.
термин	9	5	4	-	тот	194	59	75
терминологи- ческий	I	-	I	-	точка	24	3	8
терпение	I	-	I	-	точно	2	I	I
теряться	I	-	I	-	точность	I	-	I
тесно	6	3	3	-	точный	3	2	I
тесный	6	I	-	5	традиционный	5	-	2
тетрадь	4	2	2	-	традиция	3	I	-
техника	8	2	3	3	трактовка	4	-	3
техникум	2	I	I	-	транспорт	I	I	-
технический II	4	3	4		трафарет	2	2	-
технологи- ческий	3	-	I	2	требование	22	5	4
технология	2	-	-	2	требователь- ность	2	I	-
течение	I3	7	-	6	требовать	19	5	6
тимуровский	I	-	I	-	требоваться	4	-	3
тип	I5	4	2	9	требующий	I	-	I
типичный	4	I	2	I	тревожный	2	-	2
типовой	3	2	-	I	тренировка	I	-	I
типология	2	-	-	2	третий	26	I4	9
тираж	4	3	I	-	третьяклас- сник	2	-	2
тихо	I	-	-	I	трёхлетний	I	I	-
тихонько- тихонько	I	I	-	-	три	23	I6	2
то	25	II	5	9	триивиальный	I	-	I
товарищ	II	6	5	-	тридцать	I3	I2	I
товарищеский	2	I	I	-	триединство	I	I	-
товарищество	2	2	-	-	труд	107	25	58
тогда	6	2	I	3	трудиться	6	I	I
тождественный	I	-	-	I	трудно	I	I	-
тоже	I	-	-	I	трудность	I5	3	9
только	70	23	I5	32	трудный	7	3	-
тон	I	I	-	-	трудовой	46	I2	26
тональность	2	-	I	I	трудолюбие	4	-	I
торжественный2	I	-	I	-	трудящийся	7	6	-
тормозный	I	I	-	-	труженик	3	-	I
торопливость	I	-	I	-	тряпочка	I	I	-
					тунеядство	I	I	-

	частота			частота		
	общая	I.	II. III.	общая	I.	II. III.
тут	I	-	I	-	углубление	2
тщательно	2	2	-	-	углублённый	I
тщательный	2	I	I	-	углублять	2
ты	8	3	2	3	углубляющийся	I
тяжостный	I	-	-	I	-	-
тяжесть	2	I	-	I	уговаривать	I
<u>у</u>					угол	2
у	99	32	45	22	уголок	I
убегать	I	-	I	-	угрожать	I
убедительно	2	I	I	-	удаваться	2
убедительный	I	-	-	I	удалить	I
убедить	I	I	-	-	ударный	I
убеждение	9	3	I	5	удаться	5
убеждённость	I	-	-	I	удачный	I
убогость	I	-	-	I	уделенный	2
убрать	I	-	I	-	удельный	I
убыль	I	-	I	-	уделять	5
уважать	I	-	I	-	удержаться	I
уважение	7	3	3	I	удивление	I
увеличение	3	-	2	I	удивлённо	I
увеличивать	I	I	-	-	удобнее	I
увеличиваться	I	-	-	I	удобно	I
увеличиться	I	I	-	-	удобство	2
уверенное	I	-	I	-	удовлетворе-	
уверенно	2	-	2	-	ние	3
уверенность	2	-	-	2	удовлетвори-	
уверенный	I	-	I	-	тельное	I
уверовать	I	-	I	-	удовлетворить	
уверять	3	I	2	-	удовлетворять	
увести	I	I	-	-	I	-
увлекатель-				2	I	I
ность	I	-	-	I	-	-
увлекатель-				I	I	-
ный	2	-	-	2	-	I
увлечение	2	I	I	-	уже	33
угасать	I	-	I	-	узкий	3
				2	-	I
				уэкоиндивиду-		
				алистиче-		
				ский	I	-
				узнавать	I	-

	частота				частота			
	общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.
узнать	7	2	4	I	упомянутый	2	-	I
узаульный	I	-	-	I	упорный	I	-	-
указание	6	5	-	I	упорядочение	I	-	-
указанный	7	-	3	4	употребить	I	-	-
указательный	I	-	-	I	употребление	5	-	2
указать	I	-	I	-	употреблять	I	-	-
указывать	I	-	I	-	употребляться			
указываться	2	-	I	I		3	2	I
украшение	I	-	I	-	управление	16	2	I
укрепление	3	I	I	I	управляемый	5	I	-
укреплённый	I	-	I	-	управлять	2	I	-
укреплять	3	2	I	-	упражнение	27	4	I
улетать	I	-	I	-	упражнять	3	I	2
улица	2	-	2	-	упрощенный	I	I	-
уловимый	I	-	I	-	упускать	I	I	-
улучшать	I	-	-	I	уровень	37	10	I
улучшение	7	I	I	5	урок	93	26	60
улучшить	2	I	I	-	усваивать	6	I	I
улыбка	2	-	2	-	усваиваться	2	-	2
ум	I	I	-	-	усваивающий	I	-	I
умело	I	-	I	-	усвоение	15	8	3
умение	105	22	67	I	усвоенный	4	-	I
уменьшаться	I	-	I	-	усвоить	4	-	3
уменьшение	I	-	I	-	усидчивость	I	-	-
умереть	I	I	-	-	усиление	3	-	2
уместно	I	-	I	-	усиливать	2	-	I
уместный	I	-	-	I	усилие	8	3	I
уметь	15	2	8	5	усилить	4	3	I
умножать	I	I	-	-	условие	53	18	20
умножение	I	I	-	-	условный	7	2	3
умный	I	-	-	I	усложнение	I	-	-
умственность	I	I	-	-	усложняться	4	I	2
умственный	I	6	2	9		I	-	I
университет	7	7	-	-	услышать	I	-	I
университет-					успеваемость	5	2	-
ский	I	-	-	I	успевать	2	I	-
упаковка	I	-	I	-				

	частота				частота		
	общая	I.	II. III.		общая	I.	II. III.
успевающий	1	-	I	-	уход	1	-
успех	21	12	3	6	участвовать	9	5
успешнее	1	I	-	-	участие	15	4
успешно	4	2	2	-	участник	2	1
успешность	1	-	-	I	участок	4	1
успешный	7	4	I	2	учащий	I	-
устав	2	2	-	-	учащийся	197	53
устанавливать	7	2	4	I	учёба	9	3
установли- ваться	4	I	2	I	учебник	13	7
установить	7	I	3	3	учебно-воспи- тательный	20	12
установка	3	-	2	I	учебно-мето- дический	I	-
установление	7	I	4	2	учебно-опытный	-	I
установленный	5	2	I	2		3	2
устать	1	I	-	-	учебный	129	53
устно	2	2	-	-	учение	32	14
устный	10	3	I	6	ученик	70	25
устойчивость	I	-	-	I	ученица	I	-
устойчивый	5	-	2	3	ученический	4	2
устраивать	I	I	-	-	учёный	8	1
уделить	I	-	-	I	учёный-	5	
удострённый	I	-	-	I	педагог	I	-
устройство	2	-	I	I	учесть	I	-
уступить	I	-	I	-	учёт	19	2
утверждать	6	2	2	2	училище	9	7
утверждаться	I	I	-	-	учитель	179	72
утверждённый	4	4	-	-	учитель-	-	49
утомление	I	-	I	-	воспитатель	I	-
уточнить	I	-	-	I	учительница	3	-
уточнить	2	I	-	I	учитель-	-	-
уточняющий	2	2	-	-	предметник	I	-
утренний	I	I	-	-	учитель-	-	-
утренник	I	I	-	-	самоучка	I	-
утро	I	I	-	-	учительская	2	I
утром	I	I	-	-	учительский	23	22
ухаживать	3	-	3	-	учительство	I	-
ухоженный	I	I	-	-			-

частота

	общая	I.	II.	III.	
учитывать	6	2	-	4	
учитываться	2	1	1	-	
учить	13	2	3	8	
учиться	35	15	6	14	
учреждение	9	6	2	1	
ущерб	1	-	1	-	
ущербный	1	-	-	1	

Ф

фабрика	1	-	-	1	
фаза	2	-	2	-	
фазовый	1	-	1	-	
факт	8	-	5	3	
фактический	1	1	-	-	
фактор	14	2	4	8	
факультативноI	1	-	-		
факульта- тивный	1	1	-	-	
факультет	4	3	-	1	
фатический	2	-	-	2	
февраль	1	1	-	-	
фельетон	1	-	-	1	
феномен	1	-	-	1	
феноменологияI	-	-	-	1	
фестиваль	1	-	-	1	
фигура	2	1	1	-	
физика	2	-	-	2	
физиология	2	1	-	1	
физический	18	10	3	5	
физкульт- минутка	1	1	-	-	
физкультура	2	2	-	-	
фиксировать	1	-	-	1	
фиксирующий	1	-	-	1	
филателист	1	-	-	1	
философия	1	1	-	-	
философский	1	1	-	-	

частота

	общая	I.	II.	III.	
фильм	1	-	-	1	
флаг	1	-	-	1	
флакон	1	-	-	1	
фон	1	-	-	1	
фонетика	2	-	-	1	
фонетическийI	-	-	1	-	
фоновый	1	-	-	1	
форма	62	10	27	25	
формализм	2	-	1	1	
формально	2	-	1	1	
формальный	4	1	1	2	
формализм	1	-	1	-	
формирова- ние	50	12	26	12	
формироватьIO	4	4	4	2	
формиро- ваться	6	4	1	1	
формируемыйI	1	-	-	-	
формирующийся	1	1	-	-	
формула	2	-	-	2	
формулиро- ваться	1	-	-	1	
формулировкаI	-	1	-	-	
формулиру- ющий	1	-	-	1	
фрагмент	1	-	-	1	
фраза	1	-	1	-	
фразеологияI	-	-	1	-	
фундамент	5	3	2	-	
фундаментали- зация	1	-	-	1	
фундаменталь- но-смысловой	1	-	-	1	
фундаменталь- ный	2	-	-	2	

	частота				частота			
	общая	I.	II.	III.	общая	I.	II.	III.
функционально- речевой	I	-	-	I	худший	I	-	-
функциональ- ный	9	-	6	3	хуже	I	-	I
функция	14	2	4	8	Ц			
<u>Х</u>					шарить	I	-	I
характер	27	10	8	9	шарский	I	I	-
характери- зоваться	4	1	1	2	цветы	I	-	I
характеризо- ваться	5	3	-	2	целевой	3	-	2
характери- зующий	I	-	-	I	целенаправ- ленно	I	-	I
характеристика	6	I	2	3	целенаправле- нность	I	-	I
характерный	7	2	2	3	целенаправ- ленный	10	3	5
химия	3	-	2	I	целесообразно	6	-	I
ход	18	4	5	9				
ходить	I	-	I	-	целесообраз- ность	3	-	I
хозяйство	10	2	3	5	целеуста- новка	9	-	-
хоккей	I	-	I	-	целеустремле- ние	2	I	I
хороший	11	6	4	I	целеустрем- лённо	I	I	-
хорошо	19	7	5	7	целеустре- млённый	I	I	-
хотеть	6	2	I	3	целиком	3	2	I
хотеться	2	I	I	-	целое	8	3	2
хотя	7	3	3	I	целостность	I	-	I
хранение	2	I	I	-	целостный	4	-	I
хранить	I	I	-	-	целый	9	I	3
храняться	2	-	2	-	цель	63	25	20
хроникальный	I	-	-	I	цельный	I	I	-
хронометриро- вание	I	I	-	-	ценить	I	-	I
хрестоматия	I	-	-	I	ценно	I	-	I
худенький	I	-	I	-				
художестве- нний	7	5	I	I				

частота				частота				
общая	I. II. III.			общая	I. II. III.			
ценность	5	2	3	-	четвёртый	20	18	I
ценный	1	1	-	-	четверть	4	I	3
центр	9	6	2	I	чёткий	4	-	4
центральный	II	8	2	I	чётко	I	I	-
цепочка	I	I	-	-	чёткость	4	-	3
цепь	I	-	-	I	четыре	18	100	4
цех	I	-	-	I	чиновник	4	3	-
цикл	I	I	-	-	число	10	4	5
циркулярный	I	-	I	-	чистота	2	2	-
цифра	4	-	4	-	чистый	I	I	-
<u>Ч</u>								
час	16	14	-	2	читабельность	I	-	-
частично	I	-	I	-	читабельный	I	I	-
частно-					читабельный	I	I	-
методиче-					читатель	I	-	I
ский	I	-	I	-	читать	17	8	4
частность	6	1	3	2	читаться	I	I	-
частный	3	-	I	2	читающий	I	-	I
часто	14	I	5	8	член	6	4	-
частота	I	-	I	-	члениться	I	-	I
частотность	3	-	3	-	член-корресп-			
часть	12	4	8	-	пондент	2	I	-
чаще	8	2	4	2	чрезвычайно	2	I	I
человек	47	25	9	I3	чтение	22	7	4
человеческий	9	6	-	3	что/созв./	147	37	60
чем	8	5	-	3	что/мест./	60	15	24
чредование	3	I	-	2	чтобы	69	30	22
через	13	6	3	4	что-нибудь	2	2	-
чернила	I	I	-	-	что-то	I	I	-
чернильница	I	I	-	-	чувствитель-			
чернать	I	-	I	-	ность	I	-	I
черта	7	-	-	7	чувство	18	6	5
чертёж	I	-	I	-	чувствовать	2	I	-
черчение	I	I	-	-	чудо	I	I	-
черточка	I	-	-	I	чужой	I	-	I
честность	I	I	-	-	чутко	I	-	-
честь /сущ./	2	I	I	-	чуткость	2	-	2
честь/гл./	I	-	-	I	чуть	2	I	I

	частота			частота		
	общая	I. II. III.		общая	I. II. III.	
Ш						
шаблон	3	-	2 1	эксперимента-		
шаг	5	-	3 2	тор	I	I - -
шептаться	2	-	2 -	экспрессивность		
шестилетка	II	3	- 8	I	- -	I
шестилетний	8	3	- 5	экспрессия	I	- -
шесть	9	8	I -	экстравесн-		
шеф	2	-	2 -	истический	3	-
шебество	I	-	I -	Электрик	I	- I -
шире	2	2	- -	электростанция		
широкий	15	4	I 10	I	- -	I
широко	3	3	- -	элемент	8	I 5 2
широкчайший	I	-	- I	элементарный	2	I I -
шкаф	I	I	- -	эмотивный	2	- -
школа	260	I 45	32 83	эмоционально-		
школа-интер-				ный	5	2 2 I
нат	2	I	- I	эмоция	2	I - I
школьник	94	23	45 26	энергический	I	- - I
школьный	34	19	I 10 5	энергосбере-		
шлифовать	I	-	- I	гашщий	I	- - I
шоффер	I	-	I -	эстетический		
штриховка	I	I	- -		10	7 1 2
Щ						
щедрость	I	-	- I	эталон	2	- - 2
Э						
эвристический	-	3	-	эталонный	I	- I -
эквивалент	I	-	I -	этап	39	5 18 16
экзамен	2	2	- -	этикет	5	- - 5
экземпляр	4	3	I -	это	69	27 II 31
эклектический	-	-	I -	этот	255	69 78 108
экономический	8	3	2 3	эффект	3	- I 2
Экономия	I	I	- -	эффективно	4	I I 2
экономно	I	-	I -	эффективность		
экскурсия	4	2	I I	II	I 3 7	
эксперимент	2	-	- 2	эффективный	7	I 5 I
эксперимен-				Ю		
тальный	3	-	I 2	юность	I	- - I
				юноша	2	I - I
				юношество	3	I 2 -
				юношеский	3	- - 3

	частота				частота			
	общая	I	II	III	общая	I	II	III
юный	I	I	-	-	языковедческий	I	-	I
юридический	I	I	-	-	языковой	32	-	24
<u>я</u>					языкознание	3	-	2
яблоко	2	2	-	-	январь	3	3	-
я	59	24	18	17	яркий	6	2	2
явиться	I	-	I	-	ясли	I	I	-
явление	26	9	13	4	ясно	2	I	I
являться	62	14	25	23	ясность	I	-	I
являющийся	6	2	3	I	ясный	4	I	-
язык	192	26	39	27	ящик	I	I	-

2. sz. melléklet

Frekvenciaszótár
/10-es gyakoriséggel bezárólag/

	I.	II.	III.		I.	II.	III.
и	1333	+	+	его	106	-	+
в	1253	+	+	свой	106	+	+
с/ср	417	+	+	умение	105	-	-
на	397	+	+	первый	101	+	+
к	290	+	+	у	99	+	+
не	275	+	+	материал	95	+	+
школа	260	+	+	так	95	+	+
этот	255	+	+	школьник	94	+	-
обучение	215	-	-	образование	93	+	+
весь	213	+	+	урок	83	+	-
для	208	+	+	один	91	+	+
работа	208	+	+	другой	90	+	+
учащийся	197	+	-	деятельность	88	-	+
тот	194	+	+	педагогиче	88	-	-
язык	192	+	+	ский-			
как	185	+	+	такой	88	+	+
учитель	179	+	-	но	87	+	+
по	178	+	+	их	85	-	+
дети	166	+	+	мы	84	+	+
он	156	+	+	при	84	+	+
быть	155	+	+	вопрос	80	+	+
который	151	+	+	год	79	+	+
они	150	+	+	или	79	+	+
что/союз/	147	+	+	речь	76	+	+
воспитание	144	+	-	мочь	75	+	+
класс	140	+	+	каждый	74	+	+
о/об/обо	131	+	+	русский	74	+	+
учебный	129	+	-	родители	73	+	-
а	128	+	+	только	70	+	+
задача	125	+	+	ученик	70	+	-
процесс	125	+	+	должен	69	+	+
от	117	+	+	предложение	69	+	+
знание	115	+	+	чтобы	69	+	+
из	115	+	+	Это	69	+	-
слово	112	+	+	новый	68	+	+
развитие	109	+	+	ребёнок	68	+	2
труд	107	+	+	подготовка	67	+	2

	I.	II.	III.		I.	II.	III.
датъ	64	+	+	личность	43	-	-
жизнь	64	+	+	наш	43	+	+
за	64	+	+	необходимый	43	+	+
организация	63	+	+	предмет	43	+	+
цель	63	+	+	большой	42	+	+
Форма	62	+	+	определённый	42	+	-
являться	62	+	+	коммунисти-			
метод	61	+	+	ческий	41	+	-
начальный	60	-	+	можно	41	+	+
отношение	60	+	+	общественный	41	+	-
что /мест./	60	+	+	правило	41	+	+
я	59	+	-	принцип	41	+	+
вид	57	+	+	страна	41	+	+
связь	56	+	+	качество	40	+	+
навык	55	-	-	если	39	+	+
общество	55	+	-	интерес	39	+	+
система	55	+	+	когда	39	+	+
средний	53	+	+	например	39	+	+
условие	53	+	+	этап	39	+	+
советский	51	+	+	значение	38	+	+
формирование	50	-	+	иметь	38	+	+
время	49	+	+	коллектив	38	+	-
содержание	49	-	+	наука	38	+	+
общий	48	+	+	связанный	38	+	-
речевой	48	-	-	второй	37	+	+
группа	47	+	+	её	37	-	+
же	47	+	+	книга	37	+	+
какой	47	+	+	между	37	+	+
основа	47	+	+	основной	37	+	+
семья	47	+	-	решение	37	+	+
человек	47	+	+	себя	37	+	+
трудовой	46	+	-	уровень	37	+	+
народный	45	+	-	задание	36	+	+
она	45	+	+	методика	36	-	+
текст	45	-	-	владение	36	-	-
студент	44	+	-	пионерский	36	+	-
дело	43	+	+	поколение	36	+	-

	I.	II.	III.		I.	II.	III.
понятие	36	-	+	помощь	30	+	+
более	35	+	-	практика	30	+	+
идти	35	+	+	результат	30	+	+
молодёжь	35	+	-	прежде	29	+	+
педагог	35	+	-	программа	29	+	-
сам	35	+	+	различный	29	+	+
учиться	35	+	-	родной	29	+	-
возраст	34	+	+	возможность	28	+	+
до	34	+	+	воспитательный	28	-	-
иностранный	34	+	-	некоторый	28	-	-
опыт	34	+	+	после	28	+	+
поведение	34	+	+	тема	28	-	-
практический	34	-	+	ли	27	+	+
рассказ	34	+	-	многий	27	+	+
школьный	34	+	-	самый	27	+	+
важный	33	+	+	упражнение	27	-	+
два/две	33	+	+	характер	27	+	+
есть	33	+	+	внимание	26	+	+
младший	33	+	-	где	26	+	-
педагогика	33	-	-	ошибка	26	+	+
средство	33	+	+	пересказ	26	-	-
сторона	33	+	+	писать	26	+	+
уже	33	+	+	подход	26	-	-
высказывание	32	-	-	поэтому	26	+	+
изучение	32	-	+	рабочий	26	+	+
языковой	32	-	-	ряд	26	+	+
бы	31	+	+	стать	26	+	+
действие	31	+	+	третий	26	+	+
единство	31	-	+	явление	26	-	+
люди	31	+	+	день	25	+	+
общеобразовательный				друг/друга/	25	+	+
	31	-	-	зависеть	25	+	+
социальный	31	-	-	проблема	25	+	+
место	30	+	+	следующий	25	+	+
мышление	30	-	-	степень	25	-	+
наиболее	30	+	+	такие	25	+	+
образ	30	+	+	то	25	+	-

		I.	II.	III.		I.	II.	III.
говорить	24	+	+		научный	21	+	+
дальний	24	+	+		помогать	21	+	-
двадцать	24	+	-		правильный	21	+	+
зрение	24	-	+		создание	21	+	+
институт	24	+	-		соответствующий	21	-	-
нет	24	+	+		успех	21	+	+
однако	24	+	+		без	20	+	+
преподавание	24	-	-		влияние	20	+	+
роль	24	+	+		главный	20	+	+
следовать	24	+	+		дисциплина	20	+	-
социалистический	24	+	-		ещё	20	+	+
точка	24	+	+		занятие	20	+	-
вы	23	+	-		затем	20	+	+
лета/5,6 лет/	23	+	+		нужно	20	+	+
местоимение	23	-	-		познавательный			
мир	23	+	+			20	-	-
общение	23	-	-		проверка	20	-	+
особенно	23	+	+		родительский	20	-	-
партия	23	+	-		учебно-			
перед	23	+	+		воспитательный			
работать	23	+	+			20	-	-
разный	23	+	+		четвёртый	20	+	-
специальный	23	+	+		вести	19	+	+
три	23	+	+		выполнять	19	+	+
учительский	23	-	-		высший	19	-	+
здесь	22	+	+		детский	19	+	-
мысль	22	+	+		именно	19	+	+
надо	22	+	+		иной	19	+	+
нравственный	22	-	-		отдельный	19	+	+
полезный	22	+	+		приём	19	+	+
самостоятельный	22	+	+		природа	19	+	+
требование	22	+	+		профессия	19	+	-
чтение	22	-	-		сила	19	+	+
глубокий	21	+	+		случай	19	+	+
действительность	21	-	-		современный	19	+	+
					требовать	19	+	+
					учёт	19	-	+

	I.	II.	III.		I.	II.	III.
хорошо	19	+	+	высокий	16	+	+
активный	18	+	+	газета	16	+	-
анализ	18	-	+	давать	16	+	+
вместе	18	+	+	движение	16	+	+
выбор	18	+	+	классный	16	+	-
выполнение	18	+	+	коллективный	16	-	-
далее	18	+	+	коммуникатив-			
изучаемый	18	-	-	ный	16	-	-
использование	18	-	+	курс	16	+	+
оно	18	+	+	лексический	16	-	-
очень	18	+	+	необходимость	16	-	+
соответствие	18	-	+	общественно	16	-	-
физический	18	+	+	обязательный	16	-	-
ход	18	+	+	оценка	16	-	+
четыре	18	+	+	признак	16	-	+
чувство	18	+	+	решать	16	+	+
выделить	17	+	+	союз	16	+	-
единий	17	+	+	способ	16	+	+
знать	17	+	+	способствовать	16	-	+
значить	17	+	+	считать	16	+	+
конец	17	+	+	управление	16	+	+
культура	17	+	+	час	16	+	+
лекция	17	-	-	беседа	15	+	-
организовать	17	+	-	взрослый	15	+	-
особенность	17	-	+	воспитывать	15	+	-
пионер	17	+	-	всегда	15	+	+
план	17	+	+	даже	15	+	+
представление	17	+	+	духовный	15	-	-
преподаватель	17	+	-	индивидуальный	15	-	+
профессиональ-				коммунизм	15	+	-
ный	17	-	-	комплексный	15	-	+
способность	17	+	+	конкретный	15	-	+
сфера	17	-	+	лишь	15	+	+
там	17	+	+	методический	15	-	-
умственный	17	-	-	мнение	15	+	+
читать	17	+	-	народ	15	+	-
важно	16	-	+	ни	15	+	+
включать	16	-	+	отряд	15	+	-

	I.	II.	III.		I.	II.	III.
под	15	+	+	часто	14	+	+
правильно	15	+	+	буква	13	+	+
разнообразный	15	+	+	венгерский	13	-	-
революция	15	+	-	выделять	13	-	+
совет	15	+	-	делать	13	+	+
становиться	15	+	+	звено	13	+	+
стоять	15	+	+	использовать	13	+	+
структура	15	-	+	исследование	13	-	+
тип	15	+	+	образец	13	-	+
трудность	15	+	+	особый	13	+	+
уметь	15	+	-	политехнический	13	-	-
усвоение	15	-	-	порядок	13	+	+
участие	15	+	-	потребность	13	-	+
широкий	15	+	+	производство	13	+	+
важнейший	14	-	+	психологический			
взгляд	14	+	+				
внутренний	14	+	+				
дидактический	14	-	-	пять	13	+	+
заведение	14	-	-	руководитель	13	+	-
компонент	14	-	+	связный	13	-	-
любой	14	+	+	собрание	13	+	-
много	14	+	+	статья	13	+	+
мотив	14	-	-	теоретический	13	-	+
над	14	+	+	текущее	13	+	+
область	14	+	+	тридцать	13	+	-
обычно	14	+	+	учебник	13	+	-
определение	14	-	+	учить	13	+	-
повышение	14	+	+	через	13	+	-
получить	14	+	+	больший	12	-	+
последний	14	+	+	борьба	12	+	+
просвещение	14	-	-	восьмой	12	+	-
реализация	14	-	-	вот	12	+	-
совершенствование				главное/сущ./	12	-	-
старший	14	-	+	достижение	12	-	+
фактор	14	-	+	зависимость	12	-	+
функция	14	-	+	игра	12	+	-
				комитет	12	+	-

	I.	II.	III.		I.	II.	III.
какой	12	+	+	обеспечить	II	+	+
массовый	12	-	+	октябрёнок	II	-	-
мера	12	+	+	олицетворяться	II	-	+
механизм	12	-	+	орган	II	-	+
мой	12	+	-	очередь	II	+	+
называть	12	+	+	позволять	II	+	+
описание	12	-	+	положение	II	-	+
переход	12	-	+	понимание	II	-	+
подготовитель-				поставленный	II	+	-
ный	12	-	-	право	II	+	+
положительный	12	-	+	применение	II	-	+
постоянный	12	+	+	психология	II	-	-
проведение	12	+	+	развиваться	II	-	+
простой	12	+	+	сделать	II	+	+
раз	12	+	+	синтаксический	II	-	-
руководство	12	+	-	сказать	II	+	+
сад	12	+	-	создать	II	+	+
сверхфразовый	12	-	-	специалист	II	+	-
созданный	12	+	-	стараться	II	+	-
составлять	12	+	+	стремиться	II	+	+
состоять	12	+	+	теория	II	-	+
специальность	12	+	-	технический	II	+	+
часть	12	+	+	товарищ	II	+	-
актуальный	II	-	-	хороший	II	+	+
вообще	II	+	+	центральный	II	+	+
всеобщий	II	-	-	шестилетка	II	-	-
грамматический	II	-	-	эффективность	II	-	+
девятый	II	+	-	большинство	10	+	+
дружина	II	+	-	ведь	10	-	-
заниматься	II	+	+	великий	10	+	-
изменение	II	-	+	возникать	10	-	+
критерий	II	-	+	возрастный	10	-	-
лексика	II	-	-	вывод	10	-	+
начинать	II	+	+	готовить	10	+	-
необходимо	II	+	+	забота	10	+	-
неродной	II	-	-	лучше	10	+	+
обеспечивать	II	-	+	лучший	10	+	+

	I.	II.	III.		I.	II.	III.
мировоззрение	10	-	-	проводиться	10	-	+
настоящий	10	+	+	сегодня	10	+	-
научить	10	+	-	ситуация	10	-	-
научиться	10	+	-	сложный	10	+	+
начало	10	+	+	служить	10	+	+
начинаться	10	+	+	совместный	10	+	+
нельзя	10	+	+	сознание	10	+	-
обобщение	10	-	+	состояние	10	+	+
общественность	10	-	-	сочетание	10	-	-
обязанность	10	+	-	среда	10	-	+
отделение	10	+	+	ступень	10	-	-
первоклассник	10	-	-	существенный	10	-	+
период	10	+	+	теперь	10	+	+
письмо	10	+	-	устный	10	-	-
политический	10	+	-	формировать	10	-	-
понимать	10	+	+	хозяйство	10	+	+
потом	10	+	-	целенаправле-			
преемственность				нний	10	-	-
	10	-	-	число			
причина	10	+	+	эстетический	10	-	-

I. : наш педагогический частотный словарь

II. : Частотный словарь современного русского литературного языка/ШТЕЙНФЕЛЬД, Э.А.:1963/

III.: Частотный словарь общенациональной лексики /СТЕПАНОВА, Е.М.: 1970 /

+ : расположено слово в словнике

- : нет в словаре

3. sz. melléklet

Orosz-magyar
pedagógiai szakszókincs-minimum

<u>А</u>		
авторитет		tekintély
авторитет учителя		tanári, tanítói tekintély
а ^з бука		ábécé, ábécéskönyv
активность п.п.		tevékenység, aktivitás
анализ		elemzés, vizsgálat
аттестат		bizonyítvány
аттестат зрелости		érettségi bizonyítvány
<u>Б</u>		
база		alap, bázis
материальная база		anyagi alap, bázis
беседа		beszélgetés/ elítélezés módszer/ előadás, tárcalázas
большинство		többség
буква		betű
букварь п.п.		ábécékönyv
<u>В</u>		
взаимо-		különsűség, külön-
взаимодействие		szesszettessé előtagjaként/ külcsönhatás, együttműködés
взаимосвязь		külcsönös kapcsolat, viszony, összefüggés
взгляды		nézet
влияние		hatás, tekintély, befolyás
вне-		szesszettessé előtagjaként: kívül, kívüli
внеклассное занятие		osztályon kívüli elszigeteltség
внеклассное занятие		tanításon kívüli idő
внешкольное учреждение		iskolán kívüli intézmény
внимание		figyelem
непроизвольное внимание		spontán, ünkéntelen figyelem
произвольное внимание		akaratlagos, szándékos figyelem
возраст		életkor
возраст обязательного		tankötelezettség
обучения		kor
младший школьный возраст		kisiskolás kor
воля		akarat, szabadság
воображение		képzelés, képzelőberendezés
воспитание		nevelés, jólineveltség
воспитание активности		aktivitásra való nevelés
воспитание на ценностях		színpontosító
родного языка		nevelés
воспитание сбережения		egészséggel-
здоровья		nevelés
миро _в оззренческое восп.		világnézeti nevelés

нравственное воспитание	érkölcsi nevelés
умственное воспитание	értelemi nevelés
физическое воспитание	testi nevelés
эстетическое воспитание	estetikai nevelés
воспитанник	növendék, nevelt
воспитатель н.п.	nevelő
воспитательница детского сада	gyónő
восприятие	érzékelés, érzet, percepció
второгодничество	osztályismétlés
вуз – высшее учебное заведение	főiskola, felsőfokú oktatási intézmény
педвуз	pedagógiai, tanári körű főiskola
вывод	küvetkeztetés
выправка	testtartás
выпускник	végzett diákok, végzők
выражение	kifejezés, fordulat, vénemény
высказывание	megnyilatkozás, vénemény
выступление	felkészülés, hossászólkás, jelent- kezés, szereplés
Г	
готовность н.п.	felkészültség, szolgálatkészség , hajlandóság
группа	csoport
группа продлённого дня	naprőzi csoport
Д	
движение	mozgalom, mondat, haladás
пионерское движение	úttörőmozgalom
действие	hatás, csatkovás, támogatás , szántani művelet
арифметическое действие	számítani művelet
дело	így, doleg, Ugyirat
дело просвещения	oktatási így
личное дело	személyi lap
дети	gyerekek
деятельность н.п.	tevékenység, működés, pálya
общественная деятельность	társadalmi tevékenység
дидактика	oktatáscímlet, didaktika
дисциплина	fegyelem, tudományág
долг	kütelesedés
доступность н.п.	/köz/érthetőség

дружина	csapat, szereg
пионерская дружина	úttörőcsapat
дух	szellem, lélek
<u>Е</u>	
единство	egysége, egységesessége
единство обучения	tanítási, oktatási egysége
единство теории и практики	az elmélet és a gyakorlat egysége
<u>Ж</u>	
желание	kívánság, vágy, kedv, élmény
жизнь и.и.	élet
журнал	napló, folyóirat
классный журнал	osztálynapló
<u>З</u>	
забота	gondoskodás, gond, aggodalom
заведение	intézet, intézmény
учебное заведение	oktatási intézmény
зависимость и.и.	függőség, kapcsolat
задание	feladat, meghívás
задача	feladat, meghívás
простая, сложная задача	egyszerű, bonyolult feladat
закрепление	bevésés, megszilárdítás, rögzítés
закрепление нового материала	az új anyag megszilárdítása
замечание	megjegyzés, megjegyzés, rendre utasítás
занятие	foglalkozás, előfoglalás, előfoglalt-ság
занятия	tanítás, tanulás, tanváronyság
запоминание	emlékezetben tartás, emlékezés
зачёт	bessámolás, kollokvium
зачётка	leckekönyv, index
зачётная книга	leckekönyv
звание	hivatás
звание учителя	tanári hivatás
звено, звена, звенья, звеньев	láncszem, csoport, üreg
звенья урока	óratörzsek
пионерское звено	úttörő üreg
звонок	csengetés, csengő
звонок на урок,	beccsengetés
звонок с урока	kiescengetés
знание	tudás, ismeret, tudomány
зубрила	nagoló, bíflásó /diák/

И

игра

игра с правилами

ролевая игра

идея

изложение

изменение

изменение программы

изучение

изучение личности

изучение талантливости

институт

инструмент

интерес

интересы

исправление

исправление сочинения

исследование

научное исследование

К

качество

квалификация

класс

младшие классы

начальные классы

переходные классы

количество

количество часов

коллектив

педагогический коллектив

комиссия

комиссия по воспитанию

комиссия по благосостоя-
ния студентов

комитет

родительский комитет

комсомол

конец

конкурс

játékok

szabályjátékok

szerepjáték

eszme,/elap/gondolat,Ütlet

magyarázat /a szöbeli készsége/
modszere/

változtatás, változás

tantervváltoztatás, -változás

tanulás, tanulmányozás

személyiségviszsgálat

tehetségiutatás

intézet, főiskola

eszköz, eszközök, műszer

érdeklődés, figyelen, érdekkesség

érdekek

/ki/ javítás, korrigálás, javulás

dolgozatjavítás

visszállat, kutatás, tanulmány

tudományos dolgozat

minőség, tulajdonság

környezet, minősítés, szakképzettség

osztály

alsó tagozati osztályok/1-3.oszt./

alsó tagozati osztályok /1-3.oszt./

évenetű osztályok

minőség, szám

összám

csoport, köszösség, tagság, együttes

tantestület, tanári kar

bizottság

nevclési bizottság

diákjóléti

bizottság

választmány, bizottság

szülli munkaközössége

komiszomol, Kommunista Ifjúsági

vége, befejezős valamitnek

verseny, pályázat

конкурс на должность	tanítói álláspályázat
учителя	
конкурс по предметам	szaktárgyi vetélkedő
консультация	tanácsadás, tanácskérés, konsultáció
воспитательная консультация	nevelési tanácsadás
контакт	kapcsolat, kontaktus
контроль	ellenőrzés
круг	kör
круг знаний	ismeretkör
круг интересов	érdeklődési kör
кружок	kör, szakkör
курс	évfolyam, tanfolyam, kurzus
первый курс	első évfolyam
специальный курс	szakkollégium
<u>Л</u>	
лекция	egyetemi, főiskolai előadás, kollégium
литература	irodalom
обязательная литература	kötéles irodalom
дополнительная литература	ajánlott irodalom
специальная литература	szakirodalom
лепка	formázás, mintázás, tapasztás
лицо	személy, arc
личность	személyiségek
любовь	szerelet
любовь к детям	gyermekszerelet
любовь к делу	ügyesszerelet, munkaszerelet
любовь к родине	hazasszerelet
<u>М</u>	
мастерская	műhely
учебная мастерская	tanműhely
мастерство	mesterségek, mesteri tudás
материал	anyag
программный материал	tantervi anyag
учебный материал	tananyag
мера	mérték, méret, terjedelmes, intőszkedés
метод	módsszer
метод вопроса-ответа	kérdés-félelet módszere
метод выбора ответа	feleletválasztós módszerek
метод случая	esetmódszerek, esettanulmány
метод целостного обучения	globális olvasástanítási módszerek
чтению	

методика	nódszertan
методист	nódszertani szakember, metodikus
мир	világ, béké
духовный мир детей	a gyerekek lelkű világa
мировоззрение	villégnézet
миропонимание	világkör
мнение	vélemény
молодёжь п.п.	ifjúság, fiataloság
учащаяся молодёжь	tanulóifjúság
мотив	indok, motivum
мотивация	indoklás, motiválás, motiváció
мысль п.п.	gondolat, ötlet, gondolkodás
мышление	gondolkodás
отвлечённое мышление	elvont/absztrakt/gondolkodás
понятийное мышление	személni gondolkodás
<u>Н</u>	
наблюдение за чем , за кем	valaminek, valakinek a megfigyelése
метод наблюдения	a megfigyelés módszere
навык	készség, jártasság
наглядность п.п.	szemléletesedés
нагрузка	terhelés, megbízás, kötelezettség
наказание	büntetés, fenyítés
наклонность п.п.	hajlam, hajlandóság
направление	irányítás, irányzat, beállítottság
направленность п.п.	célzatosság, irányítottosság, tendencia
направленность интересов	érdeklődési irány
настойчивость п.п.	állhatatosság, kitartás
наука	tudomány
начало	kezdet, alap, eredet, alaptérrel
недостаток	hiány, hiba, fogyatékozás, szükség
недостатки выправки	testtartáci hibák
необходимость п.п.	szükségesesség, szükségszerűség
неуспеваемость п.п.	eredménytelenség, sikertelenség
норма	norma, szabály
нравственная норма	érkölcsei norma
нравственность п.п.	érkölcstosság, erkölcsi érzék, erkölcsi tanulság
нравы	szokások

<u>0</u>	
обеспечение	ellátás, gondoskodás, bántásítás
обеспечение педагоги- ческими кадрами	pedagógus- ellátottság
обеспечение школ	az iskolák tanósság- ellátása
учебными пособиями	
область п.п.	terület, kerület
обмен	csere, váltás
обмен информацией	információcsere
обмен опытами	tapasztalatcsere
обмен учениками, студентами	diákcsere
обобщение	általánosítás
образ	kör, mód, módosítás, forma, ábra
образ жизни	életmód
образ мыслей	gondolkodásmód
образование	képzés, képzetttség, végzettség, kezédes, alkulás, felsőfokú képzés, végzettség
высшее образование	
народное образование	közoktatás
специальное образование	szakképzés
среднее образование	középfokú képzés
общее образование	általános műveltség, képzés beszédművelés
образование речи	tanítás, oktatás
обучение	olvasástanítás
обучение чтению	írástanítás
обучение письму	számoláson tanítás
обучение счёту	számványelvtanítás
обучение родному языку	betűtétő olvasástanítási módszer
обучение чтению с разбором по буквам	
обучение по предметам	szakkörön belüli oktatás
обучение в системе цикла предметов	tantárgycsoportos oktatás
всеобщее обязательное обучение /всеобуч/	általános tankütelezettség
предметное обучение	szakkörön belüli oktatás
пятидневная неделя обучения	ötnapos tanítási hét
расширенное обучение	szakosított tanterv szerinti okta- tás
начальное обучение	első tagozati oktatás, alapfokú okt.
первоначальное обучение	elemi, alapfokú oktatás

общежитие	diákokthon, kollégium, együttelőcs
общественник	közösségi ember
общественность н.п.	nyilvánosság, közölet, közösségi tevékenység, társadalom, társaság, egyesület
общество	diáktársadalom, diáktársaság
студенческое общество	tudományos diákkör
студенческое научное	
общество /CHO/	
объяснение	magyarázat
обязанность н.п.	kötelkedés, kötelezettség, hivatal
овладение чем	valamivel az elszájtatásra, megtanulással
овладение языком	nyelvészajtítás
октябрёнок, октябрёнка;	szovjet alsó tagozatos úttörő
октябрята, октябрят	/a magyar kisidőben megfelelője/
опека	gyászág, gyászkodás
определение	meghatározás, definíció, nyelvt.: a gyerekek beiskolázása
определение детей в школу	felelős, felelősség
опрос	tapasztalat
опыт	kísérlet
опыты, опытов	szerv
орган	érzékkészletek
органы чувства	szervszab
организатор	szervezet, szervező
организация	szervezet, szervezet
детская организация	gyermekszervezet
массовая организация	tömegszervezet
пионерская организация	úttörőszervezet
основа	alap, alapvetés, kiindulópont
основы наук	alapismerekek
особенность н.п.	sajátosság, tulajdonság, sajátság
особенности личности	személyiségi jelek
осуществление	megvalósítás, megvalósulás
ответ	felelet, válasz
ответственность н.п.	felelősség
отдел	részleg, osztály
отдел народного образования /ОНО/	névelődési/oktatási osztály /a tanácsnál/
отделение	tagozat, részleg
дневное отделение	nappali tagozat
заочное отделение	levelező tagozat
вечернее отделение	esti tagozat

открытие	megnyitás, felkészés, feltárás
открытие учебного года	tanóvnyitó
отличник	eltanuló, kiváló tanuló, kitüntetett
отметка	osztályzat, érdemjegyz
отношение	viszony, kapcsolat, viszonylat, összefüggés
отряд	csapat
пионерский отряд	úttörőcsoport
строительный отряд	építői brigád
отсев	kiváradás, lemaradvány
охота	kedv, kedvtelés, kivánság
охота к учению	tanulási kedv
охрана детей и молодёжи	gyermek- és ifjúságvédelmi
оценка	értsékelés, műltatás, megítélés
пятибалльная система оценок	ötfordulós osztályozási rendszer
ошибка	hiba
ощущение	érzékelés, /mag/érzés, érzet
<u>П</u>	
память п.п.	emlékezet, emlék, megenlőkezés, eszmélet
зрительная память	viszualis emlékezet
слуховая память	auditív emlékezet
на память рассказывать	emlékezetből elmondani
педагог	pedagógus, nevelő
педагогика	pedagógia
педагогика отдельных предметов	tantárgypedagógia
перевод	átbelélezés, fordítás, átutalás
перевод в другую школу	más iskolába történő átbelélezés
перегрузка	túlterhelés
перегрузка учеников,	tanulói, tanári
учителей	túlterhelés
перенос	átvitel, transzfer
переросток	tükköros /tanuló/
перерыв	szünet, tisztelő, megszakítás
пересдача экзамена	Javítóvizsga, utóvizsga
пересказ	kifejtés, a tartalom elmondása
переход	átlépés egyik iskolafokról vagy tagozatról a másikba
пионер, пионерка	úttörő fiú, lány
пионервожатый	/kés/irás, írás /isk.tantárgy/, levél
письмо	

план	terv, ván, váslat
план урока	óraterv, órvadás, tanítási váslat
учебный план	tanmenet, óraterv
поведение	viselkedés, magatartás
повторение	ismétlés, ismétlődés
повышение	emelés, emelkedés, növekedés, fejlesztés
повышение квалификации	továbbképzés
повышение квалификации	postgraduális
специалистов с высшим	képzés
образованием	
подготовка	előkészítés, /ki/ körözés
подготовка учителей	tanító-
начальных классов	körözés
подготовка воспитательниц	ónónb-
детских садов	képzés
подготовка к уроке	felkészülés az órára
поддержка отстающих	a lemaradók segítsége, felárkóstolás
подросток	karasz, serdülő
подход	bánásmód, /meg/küzelítés, hosszállás
познание	megismerés, ismeret, tudás
показ	benyújtás, bemutatás, demonstráció
поколение	nemzedék
подрастающее поколение	felüvekvő nemzedék
поле	szél, szegély, laposál, párgó, mező
положение	helyzet, állapot, tételek, rendelet,
помощь п.п.	segítség határonat
понимание	megértés, belátás, fel fogás, értel-
понятие	fogalom mesés
педагогическое понятие	pedagógiai fogalom
узкое, широкое понимание	a fogalom széle v.tág értelmezése
понятия	
поручение	megbízás, megbízatás
общественное прручение	társadalmi megbízatás
порядок	sorrend, rend
порядок рассаживания	üldörend
посещение	látogatás
посещение уроков	óralátogatás, hospitalás
посещение учеников	család-
на дому	látogatás

последовательность н.н.	sorrend, következetesség, logikus-
послушание	engedélmesség, szófogadás
пособие	tanács, tankönyv, tansegédlhet
наглядные пособия	szemlítető eszközök
построение учебного материала	tananyagfelbírás
поступление в школу	iskolába lépés
поступок	cselekedet, tett
поступки	viselkedés
потребность н.н.	szükséglet, szükség
правило	szabály, szabályzat
правила пионеров	uttörőszabályzat
право	jog, jogosultság
практика	gyakorlat
пассивная практика	hospitálás
педпрактика	pedagógiai gyakorlat, tanítási gyak.
предмет	tárgy, tantárgy
представление	képzet, fogalom, elérzés
предупреждение	megelőzés, figyelmeztetés, értesítés
предупреждение провала	a bökös megelőzése
преподавание	tanítás, oktatás
преподаватель н.н.	tanár, oktató, /főiskolai / előadó
старший преподаватель	vezető tanár
пригодность н.н.	alkalmasság, használhatóság
пригодность к школе	iskolaalkalmasság, iskolaéretttség
приём	felvétel, eljárás
приём в вуз	főiskolai felvétel
воспитательные приёмы	nevelési eljárások
приложение	szorgalom
применение	alkalmazás, használat, alkalmazkodás
применение знаний на практике	az ismeretek
пример	gyakorlati alkalmazása
приводить пример	példa, példakép
показать, подавать пример	példát idézni
принцип	példát mutatni, példát nyújtani
принцип прочности	szilárdság, tartásság elve
принцип постепенности	fokozatoság elve
приобретение	nemzetessé, elszájtítás, vivmány
приобретение навыков	képességből sajátítás

причина	ok, indítók
провал	bukás
проверка	vizsgálat, ellenőrzés, kontroll
программа	terv, műsor
программа воспитания	nevelési terv
учебная программа	tanterv
продолжение	folytatás
продолжение обучения, учения	továbbtanulás
пропуск	iskolai hiányzás, nélkülözés, igazol- vány, engedély
просвещение	/kisz/oktatás, felvilágosítás, fel- foglalkozás, szakma, hivatás
профессия	folyamat
процесс	oktatási folyamat
процесс обучения	megismerési folyamat
процесс познания	nevelési folyamat
процесс воспитания	színlárváság, tartóság
прочность н.п.	
<u>Р</u>	
работа	feladat, munka, mű, alkotás
воспитательная работа	nevelő munka
контрольная работа	ellenőrző dolgozat
учебно-воспитательная	oktatási-nevelő
работа	munka
развитие	fejlődés, fejlesztés, haladás, ki- fejtés
развитие навыка	beszédezőfejlesztés
развитие речи	beszédfejlesztés
развитие способности выражения	beszédképzés fejlesztése
всестороннее развитие	sokoldalú fejlődés, fejlesztés
многостороннее развитие	sokoldalú fejlődés, fejlesztés
разум	örtelém, éssz
распределение предметов	tanítási felosztás
рассказ	tanári elbeszélés/a szóbeli körzés/ szóvar, rendellenesség, leverteség
расстройство	személyiségavarok
расстройства личности	emlékezetavarok
расстройства памяти	magatartásavarok
расстройства поведения	kiterjesztés, tájítás
расширение	

ребёнок, ребёнка	gyerek
ребята, ребят	
трудновоспитуемый	nehezen nevelhető gyerek
ребёнок	
режим дня	napirend
результат	eredőkny
репетиторство	körterepítés
решение	megoldás, döntés, határozat
решение задач	feladatmegoldás
родители, родителей	szülő
роль	szeret
повышение роли учителя	a tanító szerepének fokozása
рост	növeks, növekedés, termet, fejlődés
руководитель Н.п.	vezető
классный руководитель	osztályfőnök
руководство чем-л.	valamivel a vezetése, irányítása
руководство пионерской	az úttörőszervezet
организацией	irányítása
<u>С</u>	
само-	
самовоспитание	Ün- /Szenetett szék előtagjakból/
самодеятельность п.п.	Ünnevelés
самодисциплина	Üntevékenység
самоконтроль п.п.	Ünfegyelém
самообразование	Ünellenőrzés
самооценка	Ünképzés
самосознание	Üntudat
самоуверенность п.п.	Ünbizalom
самоуправление	Ünkormányzat, autonómia
самоуправление	didik-
учащихся	Ünkormányzat
сбор	gyűlés, gyülekezés, gyűjtés
сборник программированных	
задач	rankafüzet
свидетельство	
связь п.п.	
обратная связь	bizonyítvány, bizonyíték, tanulás
межпредметная связь	kapcsolat, viszony, összefüggés
сдача экзамена	visszacsatolás
сеть школ	tanárgyi koncentráció
	a vizsga letétele
	iskolahálósat

сила	erő, erősség
умственные силы	Értelmi erők
система	rendszer
система требований	követelményrendszer
школьная система	iskolarendszer
склонность п.п.	hajlam, vonzódás, vonzalom
сложность п.п.	bonyolultság, összetettség
случай	eset, alkalom, véletlen
смысл	értelem, éssz
снижение	csökkenés, csökkenés, lecsökkentés
снижение нагрузки учителей, учащихся	tanítói, tanulói drasznosítás
собрание	gyűlés, hallgatóság, gyűjtőmű
родительское собрание	szülői értekezlet
совершенствование	tökéletesítés, tükröződés
совет	tanács
совет дружины	csapattanács
педсовет	pedagógiai tanács, testület
содержание обучения	az oktatás tartalma
создание	nemzetközösségi, létrehozás, létesítés
сознание	tudat, tudatosság, öntudat
сознание долга	kötelességtudat
сознание профессии	hivatástudat
состав	összetétel, kar, testület, állomány
состав класса	osztálylétsáma
составление учебника	tankönyvvírás, tankönyvkiadás
состояние	állapot, helyzet
душевное состояние	lelki állapot
сочетание	egyezsítés, kombináció
сочинение	iskolai dolgozat, feladat, mű, írás
специалист	szakember
специальность п.п.	szak, szakma, szakképzés
способ	mód, eljárás, eszköz
способность п.п.	téhetség, hajlam, adottság, képesség
справочник	kézikönyv
учительский справочник	tanári kézikönyv
среда	környezet
средство	eszköz
технические средства	oktatástechnika
обучения /TCO/	szakközök /OTB/

срок обучения	körzési idő
степень п.п.	fok, mérték
сторона	oldal, tulajdonság, sajátság
стремление	törökvér, igyekezet
страна	ország
студент, студентка	egyetemista /fiú, lány/, főiskolai hallgató,
<u>Т</u>	
такт	tapintat, taktilis
педагогический такт	pedagógiai tapintat
текст	szöveg
теоретик	elméleti szakember
теория	elmélet
термин	terminus, szakkifejezés
торможение	gátlás, fókusz
требование	küvetelmény, igény
труд	munka, fáradtság
общественно-полезный	társadalmi munka, közhasznú
труд	társadalmi munka
трудность п.п.	nehézség
<u>У</u>	
убеждение	meggyőzés, meggyőződés
уважение	tisztelet
увеличение	fokozás
уголок	kis sarok, bug
уголок природы	élelmezők
красный уголок	úttörőelmezők /szoba/
укрепление	meggyőződés, meggyőződés
укрепление знаний	az ismeretek meggyőződése
улучшение	/megjavítás, /feljavítás, javítás, javulás
умение	jártasság, képesség, ügyesség, hosszértés
университет	egyetem
управление	irányítás, irányító szerv
упражнение	gyakorlás, gyakorlat
уровень п.п.	szint
уровень воспитанности	neveltségi szint
уровень успеваемости	teljesítményszint
урок	tanítási óra, lecke, feladat
урок классного	osztályfőnöki
руководителя	óra

урок сочинения	fogalmazásra
усвоение	elsajátítás, megtanulás
условие	feltétel, körülmény
успеваемость и.п.	tanulmányi elbírálás
успех	siker
успех в учёбе	tanulmányi sikor
устав школы	iskolai rendbírás
учащийся	tanuló
учащийся невыгодного положения	hátrányos helyzetű tanuló
учащийся профтехучилища	szaktanikás tanuló
учёба	tanulás
учебник	tanikönyv, jegyzet
учение	tanítás, tanulás
ученик, ученица	tanuló /fiu, lány/
училище	tanintézet, iskola
учитель, учительница	tanító, nevelő, tanár /férfi, nő/
учитель с высшим образованием	felsőfokú végzettségi tanító
учитель-воспитатель	nevelőtanár
учитель-консультант	tanácsadó tanár
учитель-предметник	szaktanító
учреждение	intézmény
дошкольные учреждения	óvodai intézmények
внешкольные учреждения	iskolán kívüli intézmények
<u>Ф</u>	
физкультура	testnevelés
форма	formá, alak, minta, egyenruha
пионерская форма	úttörőegyenruha
школьная форма	iskolai egyenruha
формирование	alakítás, formálás, nevelés
формирование личности	személyiségformálás
функция	rendeljelés, hivatás
<u>Х</u>	
характер	jelleg, jellem, természet
характеристика	jellemző, minősítés
<u>Ц</u>	
целе-	cél- /Ügyetett szók előtagjaként/

целенаправленность п.п.	céltérítősség
целесообразность п.п.	célszerűség
целеустановка /целевая установка/	célmotiváció
цель п.п.	cél
цифра	számjegy
центр	központ
научно-методический центр	tudományos - műszaki tanári központ
воспитательный центр	nevelési központ
<u>Ч</u>	
часть п.п.	rész
учебная часть	tanulmányi osztály
человек	ember
число	szám, dátum
число учащихся	tanulószám
чтение	olvasás /folyamat, tanóra/
чувство	érzés, érzet, érzelen, érzékelés
<u>Ш</u>	
шерфство над школой	iskolapatronálás, védnökség
школа	iskola
школа школа-интернат	bentlakásos iskola
школа продлённого дня	napközi ótthon, szabazásos iskola
базовая школа	gyakorló iskola
всеобщая школа	általános iskola
начальная школа	előnéi iskola
неполная средняя школа	1-8 osztályos iskola
общеобразовательная /средняя/ школа	általánosan körab /körzeti/ iskola
профессиональная школа	szakiskola
сменная школа	váltott műszakban működő iskola
вечерняя школа	esti iskola
школа с углублённым изучением учебных предметов	tagozatos iskola
школьник, школьница	iskolás /fiú, lány/
шпаргалка	iskolai páska, meg nem engedett anyag, eszköz

Э

экзамен	vizsga
экскурсия	körkörök
учебная экскурсия	tanulmányi kirándulás
элемент	elem
этап	szakasz, korszak
эффективность п.п.	eredményesség
повышение эффективности	a hatékonyság fejlesztése

Ю

юность	n.н.	ifjúkor
юноша		ifjú, fiatalember

Я

явление	jelenség, jelenet, megjelenés
педагогическое явление	pedagógiai jelenség
язык	nyelv
владение языком	nyelvtudás

СУАКРАН НАЗЫНАЛТ РÖVÍDÍTÉSEK.

АПН СССР

SZTA

Академия Педагогических наук
СССР

A Szovjetunió Pedagógiai
Tudományos Akadémiája

всеобуч

всеобщее обязательное обучение
вуз

általános tankütelezettség
főisk.

высшее учебное заведение
Д.П.Н.

felsőfokú oktatási intézmény

доктор педагогических наук
заведующий /чем/ зав.

a pedagógiai tudományok doktora
vezető, vez.

заведующий кафедрой
завуч

tanszékvezető

заведующий учебной частью
зам.

tanulmányi /hivatal/ vezetője

заместитель

h.

helyettes

Комсомол

Коммунистический Союз

Молодёжи

культпросветработка

культурная просветительная
работа

НСО

научное студенческое
общество

педвуз

педагогическое высшее
учебное заведение

ПТУ /пэ-тэ-у/

профессионально-техническое
училище

спецкурс

специальный курс

ТСО /тэ-со/

технические средства
обучения

KOMSZOMOL

Kommunista Ifjúsági Szövetség

kultúrmunka,

népművelő munka

ТДК

tudományos

diákkör

pedrő

pedagógiai főiskola,
tanárképző főiskola

SZKI

szakkunkásképző

intézet

speckoll.

szakkollégium

СТБ

oktatástechnikai
eszközök